

ЗВІТ

Фонду
державного майна України
про виконання
Державної програми
приватизації
у 2000 році

Київ 2001

ЗМІСТ

Вступ	1
1. Характеристика ефективності діяльності підприємств, що змінили форму власності в процесі приватизації	3
1. 1. Роль приватизованих підприємств в економічному зростанні в Україні	3
1. 2. Залежність темпів зростання промисловості від глибини приватизації	3
1. 3. Аналіз фінансового стану роздержавлених підприємств	5
1. 4. Характеристика платіжної дисципліни державного та недержавного секторів економіки	7
1. 5. Основні висновки	9
2. Управління державною власністю	10
3. Передприватизаційна підготовка та реструктуризація підприємств	11
4. Ціноутворення під час приватизації	13
5. Хід приватизації	15
5. 1. Загальні підсумки приватизації	15
5. 2. Продаж об'єктів малої приватизації, незавершеного будівництва, соціальної сфери і групи Е	16
5. 3. Хід приватизації об'єктів АПК	18
5. 4. Продаж пакетів акцій на фондових біржах та ПФТС, аукціонах, конкурсах	18
5. 5. Аналіз пропозиції та попиту на акції державних підприємств	21
5. 5.1. Хід приватизації стратегічно важливих підприємств та підприємств-монополістів	22
6. Аналіз фінансових результатів виконання Державної програми приватизації	26
7. Сприяння розвитку фондового ринку	30
8. Контроль договорів купівлі-продажу	31
9. Законодавче та нормативне забезпечення	32
10. Виявлення, усунення та попередження порушень чинного законодавства	34
11. Інформаційне забезпечення органів влади та громадськості щодо політики Уряду та ФДМУ в сфері приватизації	36
12. Кадрове забезпечення	39
13. Взаємодія з Верховною Радою України	40
14. Міжнародне співробітництво	42
15. Управління державними корпоративними правами	43
16. Основні проблеми приватизації у 2000 році та завдання на 2001 рік	45

Додатки

Додаток 1.	Інформація щодо виконання завдань Державної програми приватизації на 2000-2002 роки за 2000 рік	50
Додаток 2.	Інформація щодо виконання завдань Державної програми приватизації на 2000-2002 роки по об'єктах групи В, Г у розрізі органів виконавчої влади, в управлінні яких перебувають об'єкти зазначених груп за 2000 рік	51
Додаток 3.	Оцінка початкової ціни акції для продажу на аукціонах, ФБ та ПФТС за 2000 рік	52
Додаток 4.	Кількість об'єктів, які змінили державну форму власності, за групами у 1992-2000 рр.	53
Додаток 5.	Кількість об'єктів, які змінили комунальну форму власності, за групами у 1992-2000 рр.	54
Додаток 6.	Питома вага кількості об'єктів, які змінили форму власності, в окремих галузях економіки в загальній кількості таких об'єктів в Україні станом на 01.10.2000 (за даними Держкомстату)	55
Додаток 7.	Динаміка продажу державних пакетів акцій ВАТ на ФБ та в ПФТС у 2000 році в порівнянні з 1999 роком	56
Додаток 8.	Приклади найкращих продажів на ФБ та ПФТС за показниками ринкової вартості проданих пакетів акцій	57
Додаток 9.	Результати продажу акцій ВАТ на ФБ та ПФТС у 2000 році за групами об'єктів	58
Додаток 10.	Обсяги та рівні продажу пакетів акцій ВАТ на ФБ, ПФТС і конкурсах у 2000 році в порівнянні з 1999 роком	59
Додаток 11.	Порівняльний аналіз результатів продажу державних пакетів акцій ВАТ на ФБ та ПФТС у 2000 році по окремих галузях народного господарства (за сумарною ринковою вартістю продажу акцій підприємств відповідної галузі)	60
Додаток 12.	Продаж акцій ВАТ металургійного комплексу на ФБ та ПФТС у 2000 році	61
Додаток 13.	Динаміка продажу державних пакетів акцій ВАТ на конкурсах та відкритих торгах (тендерах) у 2000 році в порівнянні з 1999 роком	62
Додаток 14.	Надходження до Державного бюджету коштів від приватизації державного майна за 1992-2000 роки	63
Додаток 15.	Довідка про надходження та використання коштів позабюджетного Державного фонду приватизації за 2000 рік	64
Додаток 16.	Надходження коштів від приватизації державного майна до позабюджетного Державного фонду приватизації (ПДФП) та перерахування до Державного бюджету у 2000 році в порівнянні з 1999 роком	66
Додаток 17.	Деякі приклади зниження привабливості об'єктів приватизації, які перебувають у податковій заставі, на які накладено арешт за рішенням суду або застосовано процедуру банкрутства (за даними РВ ФДМУ)	67
Додаток 18.	Розміри державних корпоративних прав у ВАТ по органах управління	70
Додаток 19.	Вплив державних органів управління на господарську діяльність ВАТ	71
Додаток 20.	Стан надходження дивідендів на державну частку в майні господарських товариств у 2000 році	72
Додаток 21.	Динаміка зацікавленості покупців акціями українських підприємств у 1998-2000 роках	73
Додаток 22.	Пропозиції щодо продажу пакетів акцій ВАТ у 2000 році за окремими галузями народного господарства	74

ВСТУП

У своїй діяльності Фонд державного майна України (далі – ФДМУ) керується Конституцією України, законодавчими та іншими нормативно-правовими актами, які стосуються порядку та механізмів приватизації державного майна, надходження коштів до Державного бюджету. Базовими законами в діяльності ФДМУ у 2000 році були:

- Закон України «Про Державну програму приватизації»;
- Закон України «Про приватизацію державного майна»;
- Закон України «Про приватизацію невеликих державних підприємств (малу приватизацію)»;
- Закон України «Про особливості приватизації майна в агропромисловому комплексі»;
- Закон України «Про особливості приватизації об'єктів незавершеного будівництва»;
- Закон України «Про особливості приватизації відкритого акціонерного товариства «Укртелеком»;
- Закон України «Про Державний бюджет України на 2000 рік»;
- Указ Президента України «Про невідкладні заходи щодо прискорення приватизації державного майна в Україні»;
- Указ Президента України «Про деякі питання приватизації об'єктів енергетичного комплексу»;
- Тимчасове положення про Фонд державного майна України, затверджене постановою Верховної Ради України від 07.07.92 № 2558;
- інші нормативно-правові акти, у тому числі відомчі.

Виходячи з положень пункту 165 Державної програми приватизації на 2000-2002 роки, затвердженої Законом України «Про Державну програму приватизації» та частини четвертої ст.4 Закону України «Про приватизацію державного майна», згідно з якими Верховна Рада України щорічно заслуховує і затверджує Звіт ФДМУ про виконання Державної програми приватизації, ФДМУ підготував річний звіт, в якому висвітлив, з урахуванням зауважень Рахункової палати України до попереднього звіту, виконання в 2000 році завдань, передбачених Програмою.

2000 року вийшов Указ Президента про прискорення приватизаційного процесу, який започаткував впровадження широкомасштабної 3-х річної програми грошової приватизації з урахуванням індивідуальної особливості підприємств, забезпечення відкритості та прозорості її процесу з наданням переваги стратегічним інвесторам та активізацією внутрішніх інвестиційних потоків. Особлива увага була приділена приватизації природних монополій, стратегічно важливих підприємств, у першу чергу, об'єктів електроенергетики та телекомунікацій.

Указ визначив основні ідеологічні засади індивідуальної приватизації. Це дало можливість ФДМУ і Уряду забезпечити прийняття Верховною Радою України першої Державної програми приватизації на три роки та вихід України на стабільний режим приватизації в нормальному законодавчому полі.

Нова програма приватизації вступила в дію у липні 2000 року, нормативна база, що відповідає новій програмі, – у вересні-жовтні 2000 року.

Державна програма приватизації на 2000-2002 роки (прогресивна за оцінкою міжнародних фінансових організацій), на відміну від попередніх, розрахована на трирічний період, враховує індивідуальні особливості кожного підприємства, виходячи з його фінансово-економічного стану, ринкової вартості, інтересів держави і потенційних покупців-інвесторів, створює умови для продажу стратегічних об'єктів, зокрема, контрольних пакетів акцій без обтяження інвестиційними зобов'язаннями, обмеження кола покупців промисловими інвесторами.

Все це практично зразу змінило на краще приватизаційний клімат в Україні, дало можливість досягти значних результатів у 2000 році.

ФДМУ отримав з початку 2000 року могутню підтримку в боротьбі з протидією з боку галузевих структур, які не бажали розлучатися із закріпленими в державній власності пакетами акцій великих підприємств. Це особливо важливо при продажу привабливих об'єктів, оскільки вигідно продати пакет акцій можна при умові, якщо його розмір не менше розміру контрольного пакету.

2000 рік став роком становлення нової приватизації, залучення іноземних покупців, забезпечення найбільших надходжень від приватизації, роком здобутків.

Разом з тим при підготовці підприємств до продажу виникали труднощі, пов'язані з тим, що в роботі знаходяться найбільш проблемні об'єкти, існує певний опір приватизації як з боку самих підприємств, так і органів державного управління. Має місце недотримання термінів підготовки деяких підприємств до приватизації, при цьому переважна більшість запізньов'язана із зволіканням з боку керівництва підприємств, відсутністю коштів у підприємств на проведення аудиту, проведенням повторної інвентаризації майна, реорганізації ВАТ, негативним впливом на інвестиційну привабливість підприємств процедур погашення боргів перед бюджетом шляхом вилучення і продажу високоліквідного майна тощо.

На цьому етапі не вдалося уникнути прикрих ситуацій (як, наприклад, ситуація навколо ЗАлКу чи Кримського содового заводу). Подібні ситуації будуть зняті, коли на законодавчому рівні чітко визначиться, яка мета стоїть перед приватизацією кожного з підприємств: потрібні гроші в бюджет від будь-кого, чи залучення справді промислового інвестора.

1

ХАРАКТЕРИСТИКА ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ, ЩО ЗМІНИЛИ ФОРМУ ВЛАСНОСТІ В ПРОЦЕСІ ПРИВАТИЗАЦІЇ

1.1. Роль приватизованих підприємств в економічному зростанні в Україні

Характер і обсяг змін, які відбулись у період з 1992 року до кінця 2000 року в сфері відносин власності у нашому суспільстві, незаперечно підтверджують, що роздержавлення власності в Україні було найбільш динамічним і результативним суспільним процесом і стало основою економічної реформи в нашій країні. Основною метою приватизації були і є на сьогодні створення умов для підвищення ефективності діяльності підприємств, приходу на підприємства ефективного власника та створення конкурентного середовища. Внаслідок приватизації державного майна створився значний недержавний сектор економіки.

У 2000 році в Україні, вперше з часів набуття незалежності, спостерігалось економічне зростання. **За оцінкою незалежних експертів це зростання також було зумовлене структурними зрушеннями, що відбулися на рівні підприємств, та деяким покращенням макроекономічної ситуації, зокрема, розширенням банківського кредитування реального сектору, кращою збалансованістю бюджету, збільшенням рівня монетизації економіки тощо. Усі ці позитивні зрушення, у свою чергу, стали можливими значною мірою завдяки тому, що внаслідок приватизації економіка України стала за багатьма важливими параметрами переважно недержавною.**

За даними Державного комітету статистики України (далі – Держкомстат) за 9 місяців 2000 року роздержавленими підприємствами промисловості вироблено продукції на 56032,4 млн. грн., – що становить 58,5% загального обсягу виробництва. Це на 3 відсотки більше, ніж у попередньому році.

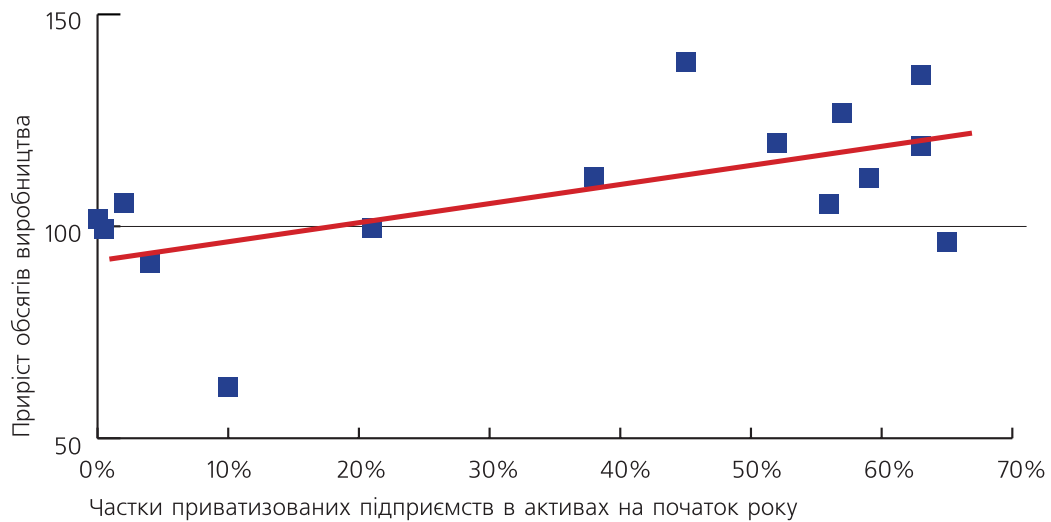
Обсяг виробництва продукції (робіт, послуг) приватизованими промисловими підприємствами перевищує у 2,4 рази обсяг виробництва підприємств державної та комунальної форми власності. Найбільш ефективно працювали підприємства медичної промисловості, чорної металургії, легкої промисловості, харчової, скляної і фарфоро-фаянсової промисловості, кольорової металургії та інші. Роздержавленими підприємствами хімічного і нафтового машинобудування, бавовняної, масложирової промисловості, залізничного, металургійного машинобудування, машинобудування для легкої і харчової промисловості, пивоварної промисловості, виробництва медичних виробів із скла, фарфору і пластмас вироблено 90-99% від загального обсягу продукції, шовкової промисловості та виробництва штучних шкір і плівкових матеріалів – весь обсяг продукції. Роздержавленими автопідприємствами з початку 2000 року здійснено більше половини загального обсягу перевезень. Незначна питома вага в обсягах перевезень припадає на приватизовані авіаційні підприємства та підприємства морського транспорту.

На приватизованих підприємствах у січні-вересні 2000 року було зайнято 3,3 млн. осіб, або 32,9% від загальної чисельності працюючих у всіх галузях економіки.

Середньомісячна номінальна заробітна плата працівників роздержавлених підприємств у січні – вересні 2000 року становила 240,4 грн., що на 7% вище від її рівня, що склався на підприємствах державної форми власності. Найвищий рівень заробітної плати склався на підприємствах кольорової металургії, паливної промисловості, чорної металургії (перевищував середній рівень по економіці в 1,9–2,6 рази).

1.2. Залежність темпів зростання промисловості від глибини приватизації

Статистичний аналіз, здійснений фахівцями Київської консалтингової групи та групою консультантів Гарвардського проекту з макроекономічної політики в Україні за даними Держкомстату про роботу промислових підприємств у 1999 році та за 9 місяців 2000 року, свідчить, що **вперше темпи зростання промисловості в 2000 році по галузях прямо пов'язані з глибиною їх приватизації.** Це вказує на те, що зростання у 2000 році значною мірою зумовлено виявом структурних зрушень в економіці.

* Приватизованими підприємствами вважаються ті, в яких глибина приватизації більше 50%. Вісь «Х» – це процент приватизованих підприємств до всіх (відносно активів) на початок року по кожній галузі промисловості (кожна точка це – окрема галузь промисловості).

Рис.1 Залежність приросту обсягів виробництва за 9 місяців 2000 року від частки приватизованих підприємств (за винятком тих, де зберігається більше 50% державного пакету акцій) в активах на початок року

У 1999 році така залежність простежувалася, але не була статистично вагомою. У попередні роки спостерігалися лише певні передумови, що дозволяли прогнозувати подальше піднесення саме приватизованих підприємств. Так, ще за результатами 1997 року у недержавному секторі, на відміну від державного, була відмічена притаманна ринковій економіці позитивна залежність прибутковості від продуктивності праці, що свідчило про виникнення в цьому секторі економіки певних стимулів до ефективної роботи; у 1998 і подальших роках спостерігалися суттєві стійкі відмінності на користь недержавного сектору у загальноживаних показниках, що характеризують якість управління, таких як швидкість обертання коштів, накопичення простроченої заборгованості, особливо бюджетної, ліквідності обігових коштів тощо. По всіх згаданих параметрах недержавні підприємства в середньому мають у півтора-два рази кращі показники за всі роки спостережень. Водночас середні показники прибутковості та продуктивності праці не завжди були на користь недержавних підприємств.

Зазначені тенденції збереглися і у 2000 році, зокрема швидкість обертання коштів у типових промислових підприємств недержавного сектору у 1,8 рази більша ніж у підприємств державної або комунальної форми власності. Цей показник в умовах України здебільшого обумовлює прибутковість. За даними Держкомстату **позитивний фінансовий результат від звичайної діяльності недержавних підприємств становить 3 499,4 млн. грн.**

У цілому приватизованими підприємствами отримано чистий прибуток у розмірі 1 830 млн.грн. (79,6% від загальної суми чистого прибутку, отриманого всіма підприємствами України) (рис.2). Це свідчить про загалом більш ефективну діяльність приватизованих підприємств.

Приватизовані підприємства

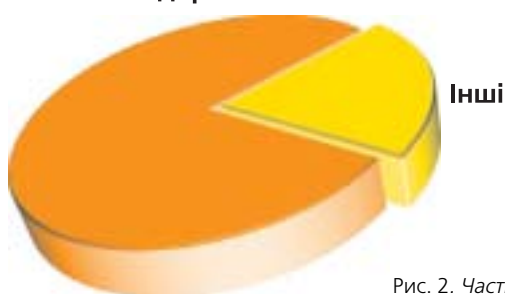

Рис. 2. Частка чистого прибутку підприємств, що змінили форму власності, в загальному обсязі по Україні

1.3. Аналіз фінансового стану роздержавлених підприємств

Покращання економічної ефективності зумовлює тенденцію поліпшення фінансового стану недержавних підприємств. **За даними зведеного балансу за підсумками 9 місяців 2000 року, вартість активів приватизованих підприємств зросла на 3,5% та становить 177 300,6 млн. грн.**, з яких основні фонди становлять 50,2%. Така структура активів наближається до оптимальної та здатна забезпечити відтворення капіталу. Але власний капітал залишається майже єдиним джерелом фінансування необоротних активів приватизованих підприємств. В умовах структурної перебудови економіки такий спосіб не здатний повністю забезпечити прискорене інвестування ефективних підприємств і водночас не забезпечує своєчасну зміну керівництва на неефективних. Проблемою залишається низька ліквідність основної маси оборотних коштів, з яких 44 895,6 млн.грн., або 62% припадає на дебіторську заборгованість, значна частина якої є простроченою, і лише 1 867 млн.грн. (або 2,6%) становлять грошові кошти.

Однак ліквідність обігових коштів має тенденцію до покращання. **Завдяки переважно піднесенню банківського кредитування реального сектору, загальної тенденції до ремонетизації економіки за 9 місяців 2000 року більш ніж на третину зріс обсяг грошових коштів роздержавлених підприємств та їх питома вага у структурі обігових коштів.** Водночас, статистичний аналіз свідчить, що сама можливість покращення макроекономічних показників з'явилася значною мірою завдяки тому, що внаслідок приватизації економіка України стала за багатьма важливими параметрами переважно недержавною.

Позитивно характеризує діяльність приватизованих підприємств їх інноваційна діяльність – **збільшення обсягів виробництва нової продукції та впровадження прогресивних технологічних процесів. За 2000 рік ними було освоєно 6,8 тис. найменувань нових видів продукції, що на 11,2 % перевищує показник 1999 року.** Спостерігається деяке збільшення обсягів капітальних вкладень у незавершене будівництво, довгострокові фінансові інвестиції. З одного боку, це може розглядатися як свідчення наявності коштів для розширення та оновлення виробничого потенціалу підприємств. З іншого боку, за існуючих умов, коли наявні надлишкові капітальні фонди використовуються неефективно, нове будівництво у багатьох випадках навряд чи виправдано економічно, а його необхідність зумовлена радше недостатнім розвитком ринку промислової нерухомості.

В економіці України існують також значні резерви зростання, пов'язані з поліпшенням використання існуючих виробничих потужностей.

Статистичні дослідження, проведені незалежними експертами переконливо свідчать, що використання основних фондів в економіці України в цілому, і особливо у недержавному секторі, ще далеко від ефективного. Капіталоозброєність та капіталомісткість міцно асоціюються зі збитковістю, неефективністю, заборгованістю тощо. Так, поміж пересічних підприємств промисловості України продуктивність праці практично не залежить від її фондоозброєності (вартості основних фондів, що припадають на одного робітника), а результати діяльності зумовлені переважно якістю менеджменту і майже не пов'язані з вартістю основних фондів. У той же час хронічно збиткові капіталомісткі підприємства виявляють неабияку схильність до інвестування, спрямованого перш за все на відтворення існуючих виробничих потужностей. За відсутності інших джерел такі підприємства здебільшого підтримують свою життєздатність за рахунок накопичення простроченої кредиторської заборгованості, в тому числі бюджетної. У світлі цих та інших статистично підтверджених фактів, гостро постає питання про доцільність подальшого збереження державної політики непрямої підтримки збиткових капіталомістких підприємств.

Стратегічно важливі підприємства і підприємства-монополісти складають основу національної економіки і формують умови для її розвитку. Саме тому ці підприємства вимагають особливої уваги і потребують виваженого державного регулювання шляхом створення сприятливих умов для їх ефективного функціонування.

З цією метою Указом Президента України «Про невідкладні заходи щодо прискорення приватизації державного майна в Україні» з 2000 року був започаткований індивідуальний моніторинг фінансово-господарської діяльності підприємств, які мають стратегічно важливе значення для економіки та безпеки держави або займають монопольне становище на загальнодержавному ринку товарів (робіт, послуг).

Загальні підсумки соціально-економічного розвитку України за 9 місяців 2000 року свідчать про подальше поліпшення ситуації, яке намітилося в 1999 році, позитивну динаміку зростання

обсягів виробництва, посилення ділової активності, що позитивно позначилося на розв'язанні соціальних проблем. Так, за перше півріччя 2000 року на Миколаївському глиноземному заводі вироблено глинозему на 27% більше ніж за такий самий період 1999 року. Запорізький залізорудний комбінат (основним акціонером ЗЗРК є словацька компанія «Minperfin», яка володіє понад 60% акцій комбінату) за підсумками 2000 року одержав 38,5 млн. грн. балансового прибутку. В 2000 році після внесення інвестицій іноземними інвесторами Чернігівське «Хімволокно» збільшило випуск товарної продукції порівняно з 1999 роком на 26,6%. Зростання обсягів виробництва обумовлене збільшенням завантаженості виробничих потужностей з 18,5% в 1999 році до 27,1% в 2000 році. Чистий прибуток ВАТ «Одесакабель» в 2000 році склав 7,2 млн. грн. порівняно з 6,4 млн. грн. у 1999 році. Ріст фінансових показників був досягнутий за рахунок зростання виробництва та розширення асортименту продукції, що випускається. ВАТ «Запорізький абразивний комбінат» з початку 2001 року збільшує обсяг виробництва на 20% і з I кварталу 2001 року збільшує заробітну плату на 20%. ВАТ «Мотор-Січ» у 2000 році значно збільшило виробництво серійних авіадвигунів, які поставлялися на внутрішній ринок і відправлялися до Росії, Китаю, Ірану. Газотурбінні двигуни відвантажувалися торік до Ірану, Аргентини, Угорщини, Росії. Всього від продажу продукції лише 4,5% усіх коштів у 2001 році надійшли на підприємство з України, решта – з-за меж держави.

Стабільно працюють, нарощуючи обсяги продажу продукції та прибутку, збільшуючи рівень рентабельності продукції, ВАТ «Азовсталь», ВАТ «Рівнеазот», ВАТ «Фіолент», ВАТ «Монфарм», ВАТ «Київметробуд» та інші. Так, ВАТ «Дніпропетровський металургійний комбінат імені Петровського» протягом 2000 року отримало майже 75 млн.грн. прибутку, повністю ліквідовано заборгованість із заробітної плати, суттєво зменшується заборгованість перед бюджетом та Пенсійним фондом. Незважаючи на складний фінансовий стан ВАТ «Харцизький трубний завод» не має простроченої заборгованості перед бюджетом, Пенсійним фондом та наміtilись тенденції до покращення результатів його діяльності.

Наведені результати переконливо свідчать про доцільність здійсненого переходу до грошової приватизації з пріоритетним залученням промислових інвесторів, саме таких, що мають достатній управлінський потенціал, а отже здатні дати раду придбаному майну. Однак наслідки цього мають повною мірою проявитися тільки через деякий час, коли у такий спосіб буде приватизовано досить значну частину економіки України. На жаль, наразі, як свідчать результати статистичного аналізу за 1998-2000 роки, ефективність використання раніше приватизованих основних фондів поліпшується надто повільно, якщо таке явище взагалі має місце. Численні перешкоди на шляху створення дійових та прозорих механізмів вторинного перерозподілу активів на користь більш ефективних власників, як наприклад штучне подовження існування «картотеки-2», відміненої Указом Президента України ще влітку 1999 року, призвели до того, що й дотепер система зовнішнього фінансування та інвестування підприємств через ринки довгострокового кредитування та капіталу залишається слабкою.

Позитивна динаміка загальних показників соціально-економічного розвитку забезпечена в першу чергу за рахунок поліпшення діяльності стратегічно важливих підприємств і підприємств-монополістів, які мають суттєвий вплив на економічну ситуацію в країні. Зокрема, незважаючи на те, що кількість підприємств, що обстежувалися за 9 місяців 2000 року, складає лише 1053 од., або 2,2% у загальній кількості підприємств (без малих підприємств і кооперативів), їх питома вага у загальному обсязі активів дорівнювала 34,2%, наявних основних фондах (на кінець періоду) – 36,0%; у доході (виручці) від реалізації продукції (товарів, послуг) – 34,7%, фінансових результатах від операційної діяльності – 76,7%, а від звичайної діяльності до оподаткування – 95,7%. При цьому чистий прибуток стратегічно важливих підприємств і підприємств-монополістів перевищував загальний показник у цілому по Україні в 2,3 раза.

Із загальної кількості підприємств, що обстежуються, **36,2% належать до державної форми власності, 63,8% – до недержавної.** Левова частка (або 97,0%) підприємств недержавної форми власності належить до акціонерних товариств.

Аналіз стану розрахунків **стратегічно важливих підприємств та підприємств-монополістів** за 9 місяців 2000 року свідчить про вагомий внесок зазначеної категорії платників податків у наповнення бюджетів всіх рівнів, оскільки **в бюджет від них надійшло 20,3% від загальних надходжень.**

За 9 місяців 2000 року стратегічно важливими підприємствами та підприємствами-монополістами сплачено до зведеного бюджету 4,5 млрд. грн. платежів, з яких 3,1 млрд. грн. (69%) – до Державного бюджету.

Протягом III кварталу 2000 року продовжувався процес концентрації прав власності у володінні корпоративними правами стратегічно важливих підприємств та підприємств-монополістів, але

переважна більшість цих змін незначні – у межах 1-5%. Це пов'язано з купівлею акцій у дрібних власників та фізичних осіб. Здійснюються ці операції переважно на неорганізованому вторинному ринку цінних паперів.

Найбільші зміни щодо концентрації прав власності, що відбулися протягом III кварталу 2000 року, були в енергетичній, металургійній та нафтопереробній галузях. Спостерігається тенденція збільшення частки номінальних утримувачів у капіталі стратегічно важливих підприємств та підприємств-монополістів. Так, ВАТ «Міжрегіональний фондовий союз» протягом кварталу збільшив свою частку корпоративних прав, як номінального утримувача, у емітентів ВАТ «Закарпаттяобленерго», ДАЕК «Харківобленерго», ВАТ «Вінницяобленерго», ВАТ «Тернопільобленерго», ДАЕК «Запоріжжяобленерго», ВАТ «Укрнафта» та інших стратегічно важливих підприємств та підприємств-монополістів.

Аналіз наявних даних свідчить також, що з кожним кварталом зростає зацікавленість інституційних та професійних учасників фондового ринку (комерційних банків, інвестиційних фондів та компаній) у процесах перерозподілу та обслуговування корпоративних прав власності.

Для поглиблення аналізу досліджувалась фінансово-господарська діяльність стратегічно важливих підприємств та підприємств-монополістів, у статутних фондах яких є державні корпоративні права.

З метою удосконалення управління державною корпоративною власністю, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України (далі – КМУ) було укладено Генеральні угоди про передачу повноважень на здійснення функцій управління державними корпоративними правами з центральними та місцевими органами виконавчої влади, в тому числі з Міністерством палива та енергетики України щодо 30 підприємств, з Державним комітетом промислової політики України – 28 підприємств.

Крім цього, на даний час діє 11 договорів з уповноваженими особами (комерційними структурами), що здобули право на управління на конкурсних засадах або за окремими дорученнями Президента України.

У III кварталі 2000 року 68% ВАТ, пакети акцій яких передані до сфери управління центральних та місцевих органів виконавчої влади, працювало збитково, на 66% вищезазначених ВАТ збільшилася дебіторська заборгованість, на 64% ВАТ – кредиторська заборгованість, на 66% ВАТ – кредиторська заборгованість перед бюджетом, на 54% ВАТ – кредиторська заборгованість з соціального та пенсійного страхування, на 43% ВАТ – кредиторська заборгованість з оплати праці.

Разом з тим 55,6% ВАТ, пакети акцій яких передані в управління уповноваженим особам, працювало прибутково, на 55,6% таких ВАТ зменшилася дебіторська заборгованість, на 22,2% ВАТ – кредиторська заборгованість.

Аналіз фінансово-господарського стану відкритих акціонерних товариств, які було передано в управління уповноваженим особам, показав, що за 9 місяців 2000 року 55% з них покращили фінансово-економічні показники, 33% ВАТ – погіршили, 11% ВАТ (1 підприємство) знаходиться у кризовому стані (ВАТ «АвтоАЗ», яке протягом 9 місяців 2000 року не здійснює виробничої діяльності у зв'язку з внесенням виробничих активів до статутного фонду СП «АвтоАЗ – Daewoo»).

1.4. Характеристика платіжної дисципліни державного та недержавного секторів економіки

За висновком групи експертів Світового Банку головні проблеми, що стали на заваді макроекономічній стабілізації у країнах колишнього СРСР, пов'язані саме з поширенням неплатежів та негрошових розрахунків. Не вдаючись до аналізу причин виникнення цих негативних явищ, звернемо увагу на деякі факти, що характеризують державний та недержавний сектори економіки під цим кутом.

Платіжна дисципліна підприємств недержавного сектору є загалом набагато кращою. Так, проміж більш приватизованих галузей промисловості частка простроченої кредиторської заборгованості за товари та послуги у всій кредиторській заборгованості на 1.12.2000 у 1,5-2 рази нижча за типові значення, притаманні менш приватизованим галузям. З іншого боку, вони набагато більш вимогливі й до своїх контрагентів: по дебіторських заборгованостях різниця між державним та недержавним секторами у співвідношенні нормальних та проблемних (прострочених) заборгованостей сягає 3 рази.

Структура кредиторської заборгованості підприємств України залишається відносно стабільною: частка заборгованості за товари, роботи, послуги – 61,2-63,8%. При цьому частка заборгованості з оплати праці має тенденцію до падіння та становить на 01.11.2000 лише 2,9% від загального обсягу кредиторської заборгованості. У той же час частка заборгованості перед бюджетом зростає – з 8% на 1 липня 1997 року до 9,2% на 01.10.2000 року. Ці тенденції майже повністю пов'язані з діяльністю підприємств

державної форми власності: **за результатами аналізу статистичної звітності державних промислових підприємств виявлено, що вони стримують зростання заборгованості по заробітній платі саме за рахунок нарощування заборгованості перед бюджетом.** Крім того, попри конституційне положення про рівність форм власності, взаємовідносини державного бюджету та підприємств складаються не на користь недержавного сектору.

Так, за період з 01.07.99 до 01.04.2000 заборгованість Державного бюджету перед державними підприємствами зменшилась на 20 млн.грн., а перед недержавними зросла на 728 млн. грн. В той же час прострочена кредиторська заборгованість державних підприємств бюджету зросла на 1,8 млрд.грн., а недержавних – лише на 326 млн.грн. (рис 3).

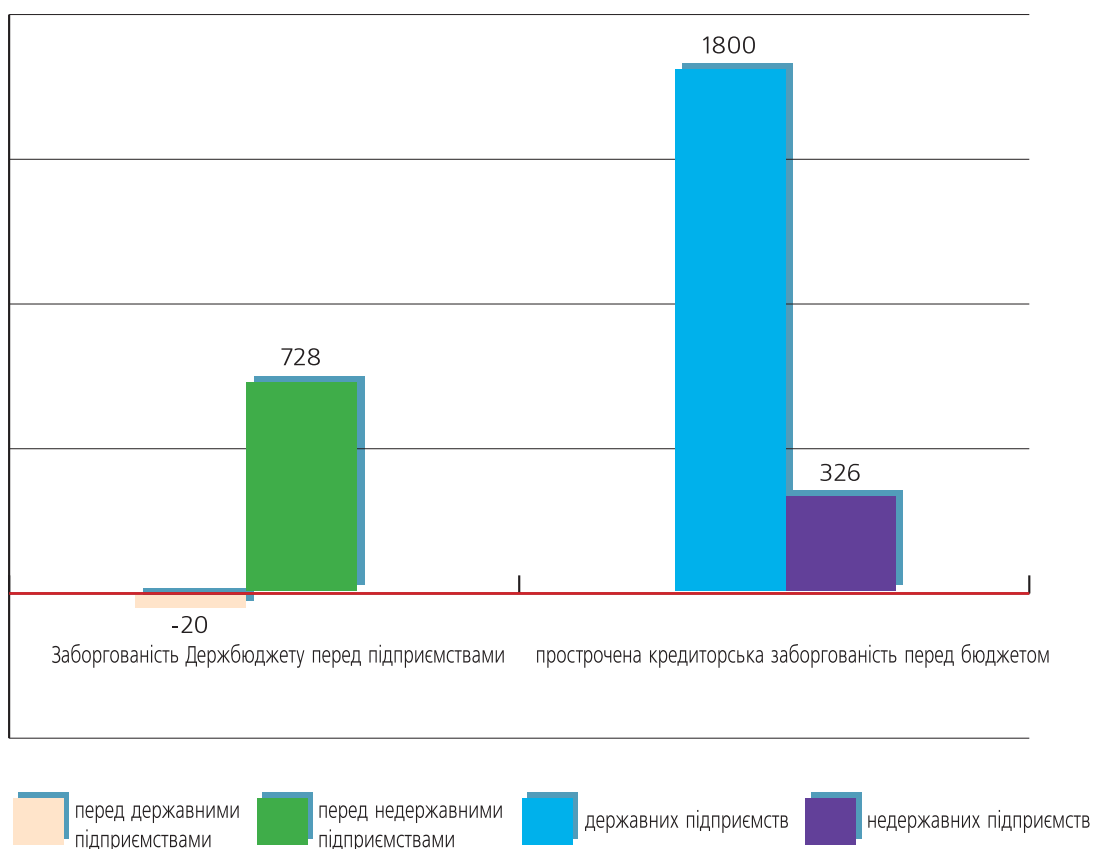

Рис. 3. Динаміка змін заборгованості Державного бюджету перед підприємствами та простроченої кредиторської заборгованості підприємств перед бюджетом за період з 01.07.99 до 01.04.2000.

Загалом частка підприємств державної власності у простроченій кредиторській заборгованості перед бюджетом зросла за 1999–2000 рр. з 28,5% до 58,4% (станом на 1 листопада 2000 року). На підприємства державної власності в 1999–2000 рр. (станом на 1 листопада 2000 року) припадало біля 90 % всього обсягу приросту кредиторської заборгованості та майже 100% приросту простроченої кредиторської заборгованості перед бюджетом. Таким чином, державний сектор економіки, на відміну від недержавного, фактично одержав чималу підтримку за рахунок Державного бюджету, в той час як протягом останніх трьох років недержавний сектор економіки практично припинив нарощування заборгованості перед Державним бюджетом. Також існує майже стовідсоткова залежність зростання заборгованості галузей перед бюджетом від рівня їх приватизації. Це, з одного боку, свідчить про значно кращу податкову дисципліну недержавних підприємств, а з другого – дозволяє стверджувати, що саме наявність значного за розмірами недержавного сектору дозволила покращити платіжну дисципліну, що врешті-решт сприяло початку економічного зростання.

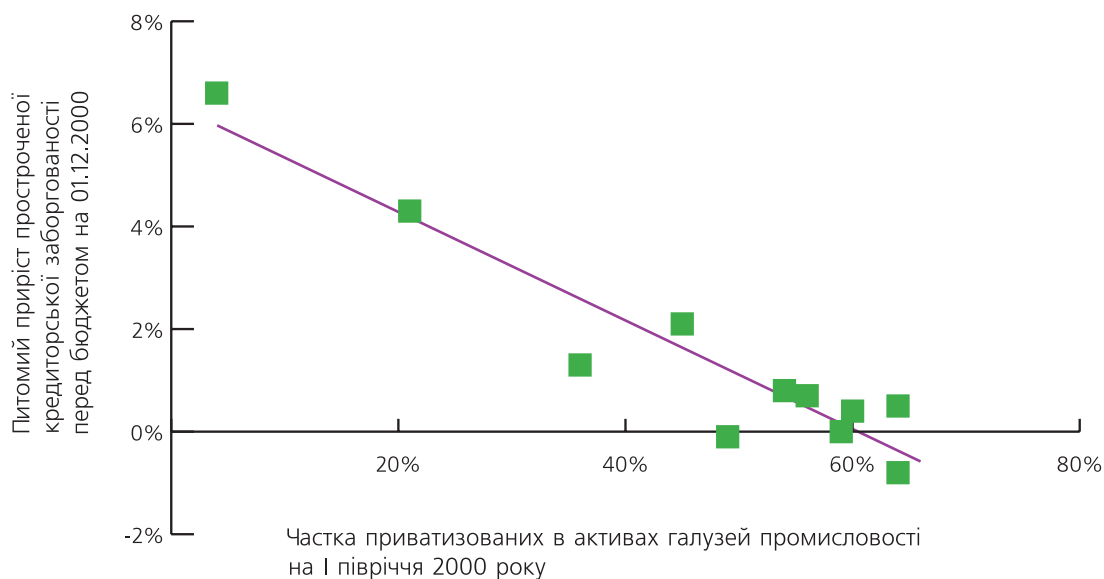

Рис.4 Залежність між питомим приростом простроченої кредиторської заборгованості перед бюджетом на 01.11.2000 та глибиною приватизації (в активах галузей промисловості)

1.5. Основні висновки

1. 2000 рік є початком стабільного процесу покращання ефективності роздержавленого сектору економіки, що значною мірою і обумовило економічне зростання в країні в 2000 році.

2. У 2000 році спостерігалась позитивна тенденція по основних чинниках процесу реформування власності:

- вартість активів приватизованих підприємств зростає, при цьому структура активів наближається до оптимальної для ринкової економіки;
- темпи зростання обсягів виробництва в галузях промисловості прямо пов'язані з глибиною приватизації. При цьому глибина приватизації більше 50% дає той рівень структурних зрушень у галузі, який забезпечує зростання обсягів виробництва;
- спостерігається піднесення інноваційної діяльності приватизованих підприємств, зокрема збільшення обсягів виробництва нових видів продукції та запровадження прогресивних технологічних процесів;
- динаміка змін простроченої кредиторської заборгованості державних і недержавних підприємств перед бюджетом підтверджує наявність чіткої залежності зростання заборгованості галузей від форми власності, а для недержавних підприємств – і від глибини їх приватизації. Підприємства державної форми власності нарощують заборгованість, а на роздержавлених підприємствах цей процес майже зупинився. Таким чином, підприємства державної форми власності стримують зростання заборгованості по заробітній платі саме за рахунок нарощування заборгованості перед бюджетом.

3. Саме наявність значного за розмірами недержавного сектору економіки дозволила покращити фінансові розрахунки з бюджетом, що врешті-решт сприяло початку економічного зростання.

4. Процес роздержавлення майна в Україні здійснюється більш швидкими темпами порівняно з іншими складовими економічних ринкових перетворень (створення стабільного податкового законодавства, яке б забезпечило умови ефективного функціонування вітчизняних товаровиробників; розвиток інститутів фондового ринку; дерегуляція та деполітизація економіки; зняття обмежень на реформування цілих галузей економіки тощо). **Тому без вирішення цих важливих проблем засобами однієї приватизації неможливо домогтися суттєвих структурних зрушень в економіці держави та підвищити ефективність функціонування народного господарства країни.**

5. Вагомий внесок в розвиток економіки країни залежить від покращання управління стратегічно важливими підприємствами та підприємствами-монополістами, у статутних фондах яких зберігається значна частка держави.

2 УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЮ ВЛАСНІСТЮ

У зв'язку з діючими обмеженнями на приватизацію майна державних підприємств частина державного майна не увійшла до статутних фондів створених господарських товариств. Функції щодо утримання та збереження такого майна було покладено на господарські товариства.

З метою уточнення кількості, структури та шляхів подальшого використання зазначеного майна ФДМУ була проведена на виконання постанови КМУ «Про проведення інвентаризації державного майна, яке не увійшло до статутних фондів акціонерних товариств, створених в процесі корпоратизації та приватизації» та відповідних наказів ФДМУ повна інвентаризація, направлена на підвищення ефективності використання державного майна, яке знаходиться на балансі господарських товариств.

На базі матеріалів, отриманих при проведенні інвентаризації, **створено Реєстр державного майна, яким на сьогодні охоплено 2717 господарських товариств, на балансі яких перебуває 26131 об'єкт державного майна та 43330 об'єктів житлового фонду.** Розроблено методологічну базу управління цим майном, викладену у відповідних наказах ФДМУ, яка включає всі основні засоби управління цим державним майном.

Станом на 01.01.2001 роздержавлено 1634 таких об'єкти державного майна, передано в оренду 1324 об'єкти, передано у комунальну власність – 1766 об'єктів та 7504 житлових будинки, передано на баланс державних підприємств – 184 об'єкти та 31 житловий будинок, передано господарським товариствам на умовах договору схову 609 об'єктів та 431 житловий будинок та реалізовані інші пропозиції щодо 938 об'єктів та 1032 житлових будинків.

Одночасно з прийняттям управлінських рішень ФДМУ виконується робота по перевірці умов збереження та використання державного майна господарськими товариствами.

За 2000 рік перевірено 17810 об'єктів державного майна, які знаходяться на балансі 2330 господарських товариств, створених у процесі приватизації.

Виявлено факти порушення вимог щодо утримання, зберігання та використання 1827 об'єктів державного майна. Запропоновано та реалізуються заходи для ліквідації порушень на 1804 об'єктах.

Таким чином, створено і впроваджено ефективну систему управління державним майном господарських товариств, яке перебуває у них на балансі, але не увійшло до їх статутних фондів. Вона включає інвентаризацію майна, прийняття управлінських рішень щодо подальшого використання, контролю за його збереженням та утриманням, вжиття необхідних заходів у випадках порушень щодо управління та збереження державного майна.

Важливим елементом управління державним майном шляхом закріплення його за новим власником є також передача нерухомого майна творчим спілкам України та релігійним організаціям. Відповідно до Закону України «Про професійних творчих працівників та творчі спілки» та постанови Кабінету Міністрів України «Про передачу нерухомого майна творчим спілкам України» **передано 52 об'єкти.**

Протягом 2000 року ФДМУ, як головним орендодавцем державного майна, значна увага приділялася нормативно-методичному і організаційному забезпеченню розвитку орендних відносин.

Відповідно до змін у законодавстві про оренду, що відбулися у 1999 році, були підготовлені зміни і доповнення до Методики розрахунку і порядку використання плати за оренду державного майна, які були затверджені постановою КМУ.

Введено розподіл орендної плати за нерухоме майно між Державним бюджетом і підприємствами-балансоутримувачами орендованих приміщень, який став додатковим економічним важелем збільшення обсягів оренди і, відповідно, надходжень орендної плати. Кількість укладених органами приватизації договорів оренди нерухомого майна державних підприємств становить 3095.

Внаслідок систематичної організаційно-методичної роботи і сумлінної роботи органів приватизації встановлене **на 2000 рік завдання щодо забезпечення надходжень орендної плати до Державного бюджету (19,2 млн. грн.) було перевиконано в 2,2 раза (42,9 млн.грн.)**

Певний негативний дезорганізуючий вплив на розвиток орендних відносин мало у звітному періоді ініційоване Міністерством фінансів України внесення до Закону України «Про Державний бюджет на 2000 рік» положення щодо стягнення до бюджету у повному обсязі

орендної плати за державне майно, яке суперечить законодавству про оренду. Це загальмувало процес укладання і переукладання договорів оренди.

Проблемою є також ухилення керівників державних підприємств і організацій від погодження з ФДМУ договорів оренди державного майна і взагалі від укладання договорів оренди при передачі майна в користування іншим особам.

З метою удосконалення і підвищення ефективності орендних відносин за ініціативою ФДМУ розпорядженням КМУ створено робочу групу у складі керівників та фахівців ФДМУ, Міністерства фінансів України, Державної податкової адміністрації України, Міністерства внутрішніх справ України, Головки КРУ, Головного управління податкової міліції. Робоча група спрямовує свою діяльність на збільшення обсягів легітимної оренди, забезпечення надходжень орендної плати до бюджету, боротьбу з «тіньовою» орендою.

За результатами проведених 618 перевірок державних підприємств і 498 перевірок господарських товариств щодо орендного використання державного майна виявлено 3353 «тіньові» договори оренди на підприємствах (не погоджені з органами приватизації) та 1677 договорів, неправомірно укладених господарськими товариствами. У зв'язку з приведенням договорів оренди до вимог законодавства додатково перераховано до Державного бюджету 901,5 тис.грн.

Важливим напрямом роботи ФДМУ є співпраця з Міністерством оборони України з питань передачі в оренду військового майна відповідно до Закону України «Про господарську діяльність у Збройних Силах України». ФДМУ постійно бере участь в опрацюванні питань, пов'язаних з підвищенням ефективності управління державним майном, що знаходиться у користуванні Чорноморського флоту Російської Федерації.

Спільним наказом ФДМУ і Національної академії наук України врегульовано питання оренди державного майна, що знаходиться у довічному користуванні академії наук.

Стосунки ФДМУ з міністерствами належать до актуальних проблем з питань оренди майна. **Міністерства відмовляються погоджувати договори оренди, які укладають органи приватизації, а також відмовляються приймати на баланси своїх підприємств державне майно, яке повертають орендарі після припинення або розірвання договорів оренди.**

На думку ФДМУ, необхідно зобов'язати міністерства разом з орендодавцями відпрацьовувати умови договорів оренди, а не блокувати укладання договорів, які забезпечують надходження коштів до Державного бюджету, а при поверненні цілісних майнових комплексів державних підприємств після закінчення строку оренди протягом 20-30 днів приймати рішення щодо прийняття цього майна в своє управління.

ФДМУ в межах своїх повноважень вживає всіх необхідних заходів щодо управління державним майном. Для успішної подальшої роботи ФДМУ необхідно надати додаткові повноваження щодо фінансового та кадрового забезпечення, які повинні бути відображені в Законі України «Про Фонд державного майна України» або інших законодавчих актах. Існує ціла низка питань на сьогоднішній день, які потребують законодавчого та нормативного забезпечення при їх вирішенні. Це стосується питань подальшого утримання та збереження лісозахисних смуг, меліоративних систем та іншого майна, яке сьогодні практично частково знищене і не має свого господаря. Велика кількість зазначеного та іншого майна зосереджена в сільській місцевості.

Таким чином, протягом часу, який минув з моменту інвентаризації державного майна, ФДМУ здійснив комплекс заходів, спрямованих на вдосконалення управління державним майном, що перебуває в його управлінні. На підставі системного підходу здійснено кроки із забезпечення обліку та контролю, підвищення ефективності використання державного майна, що перебуває на балансі господарських товариств, створених у процесі приватизації державних підприємств.

3 ПЕРЕДПРИВАТИЗАЦІЙНА ПІДГОТОВКА ТА РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВ

З метою підвищення інвестиційної привабливості підприємств, вдосконалення їх організаційної структури, оздоровлення фінансового стану ФДМУ на виконання Державної програми приватизації на 2000-2002 роки проводиться передприватизаційна підготовка (далі – ППП) та реструктуризація підприємств.

Державною програмою приватизації встановлено завдання щодо підготовки об'єктів груп В, Г до продажу в 2000 році в кількості 252 підприємства.

На виконання цього завдання було затверджено з урахуванням пропозицій міністерств та відомств перелік об'єктів груп В, Г, які підлягали підготовці до продажу в 2000 році.

Підготовлено до продажу 191 об'єкт груп В, Г, що становить 75,8% від встановлених завдань (додаток 1).

У розрізі органів виконавчої влади України, в управлінні яких знаходяться об'єкти груп В, Г, **перевиконано план підготовки об'єктів до приватизації Міністерством аграрної політики України (104,3%), по якому підготовлено 97 об'єктів при 93 запланованих. По Міністерству палива та енергетики України, в управлінні якого перебуває 70 запланованих об'єктів, підготовлено до продажу всього 11 об'єктів (15,7%)** (додаток 2). ФДМУ та його регіональні відділення (далі – РВ) неодноразово направляли Міністерству палива та енергетики України звернення щодо вжиття заходів для забезпечення виконання завдань Державної програми приватизації на 2000-2002 роки, в тому числі по внесенню пропозицій щодо підготовки об'єктів груп В, Г до продажу та забезпечення надання по корпоративних підприємствах установчих документів для прийняття рішення про продаж.

Оскільки згідно з чинним законодавством відповідальність за розробку проектів та виконання заходів з ППП покладено на міністерства та відомства, результати цієї роботи залежали від їх ставлення до неї. Тому необхідно підвищити відповідальність міністерств та відомств за здійснення реструктуризації державних підприємств в процесі їх ППП.

У 2000 році завершена ППП чотирьох підприємств, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави. Це державне геологічне підприємство «Полтаванафтогазгеологія»; державне геологічне підприємство «Чернігівнафтогазгеологія»; НВО «Електронмаш»; державне виробниче об'єднання «Знамя».

Спільним наказом Міністерства транспорту України та ФДМУ затверджено план-графік проведення ППП об'єднання «Укрпромзалізтранс», до складу якого входять 33 промислові підприємства залізничного транспорту.

Здійснення вищезазначеної роботи з ППП було спрямовано на створення сприятливих умов для реформування власності підприємств та їх адаптації до ринкових умов, підвищення вартості об'єктів приватизації, їх інвестиційної привабливості та ліквідності.

Державна програма приватизації на 2000-2002 роки передбачає проведення реструктуризації галузей та окремих підприємств, зокрема у процесі ППП підприємств.

Протягом 2000 року здійснювалась реструктуризація трьох господарських товариств, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави. Це відкриті акціонерні товариства «Нікопольський південнотрубний завод», «Макіївський металургійний комбінат», «Оріана». Крім того, проводилась реструктуризація ВАТ «Національні авіалінії України».

Завершено перший етап реструктуризації ВАТ «Нікопольський південнотрубний завод» (далі – НПТЗ). Ведеться підготовка до здійснення заходів другого етапу його реструктуризації, відповідно до якого ВАТ «НПТЗ» виступає засновником двох закритих акціонерних товариств, що створюються на базі майна товариства.

На виконання спільного наказу Міністерства транспорту України та ФДМУ, яким затверджено графік реструктуризації підприємств авіаційного транспорту, здійснено реструктуризацію державних авіакомпаній «Одеські авіалінії» та «Кіровоградські авіалінії», Сумського державного авіаційного підприємства «Універсал-авіа» і ДАП «Луганські Авіалінії», з виділенням з їх складу аеропортів в окремі юридичні особи.

Ситуація, що склалася на підприємствах України, на яких з метою підвищення ефективності виробництва проводиться реструктуризація або назріла потреба в її проведенні, характеризується, в першу чергу, незадовільним фінансово-економічним станом (значна кредиторська та дебіторська заборгованість, недостатність власних обігових коштів, значні витрати на утримання об'єктів соціальної сфери та труднощі з їх передачею до комунальної власності через недостатнє бюджетне фінансування). Зазначені обставини створюють певні труднощі в проведенні реструктуризації, в першу чергу стратегічно важливих для економіки та безпеки держави підприємств, але й стимулюють пошук нетрадиційних підходів для виведення підприємств з кризи та уникнення банкрутства й закриття.

Узагальнюючи досвід реструктуризації підприємств, можна зробити висновок, що заходи з реструктуризації покращують фінансовий стан підприємства, є запорукою стабілізації його виробничої діяльності, зменшують соціальну напругу у виробничих колективах цих підприємств, свідчать про доцільність її проведення, як одного із заходів з підвищення інвестиційної привабливості підприємств,

що приватизуються, і забезпечення підвищення попиту на акції цих підприємств та про необхідність більш гнучкого підходу до визначення шляхів її здійснення.

4 ЦІНОУТВОРЕННЯ ПІД ЧАС ПРИВАТИЗАЦІЇ

У питаннях оцінки державного майна, в тому числі часток (паїв, акцій), протягом 2000 року ФДМУ здійснював роботу в таких напрямках:

- впровадження основних засад міжнародних стандартів оцінки майна під час приватизації;
- забезпечення процесу запровадження нових стандартів бухгалтерського обліку державними підприємствами, що приватизуються (корпоратизуються), в частині визначення справедливої вартості їх необоротних активів;
- розробка та впровадження нових методичних засад оцінки майна, що ґрунтуються на ринкових підходах, з метою забезпечення процесу індивідуальної приватизації;
- удосконалення методичних засад оцінки майна під час його відчуження ВАТ з державною часткою не менше 25%;
- врахування особливостей фінансово-майнового стану та конкурентоспроможності підприємств, що приватизуються, під час визначення способу приватизації та визначення розміру статутних фондів ВАТ;
- впровадження механізмів конкурсного відбору осіб, що здійснюють експертну оцінку майна;
- посилення контролю за якістю оцінки майна, що проводиться під час приватизації (корпоратизації), а також оцінки розмірів статутних фондів ВАТ, створених під час корпоратизації.

З метою реалізації зазначених напрямків ФДМУ **підготовлено нову Методику оцінки вартості майна під час приватизації** (далі – Методика), яку затверджено постановою КМУ; підготовлено та затверджено Положення про порядок проведення експертної оцінки пакета акцій ВАТ «Укртелеком»; затверджені Методичні рекомендації щодо здійснення перевірки правильності проведення оцінки майна та визначення статутного фонду ВАТ «Укртелеком», Методичні рекомендації щодо здійснення перевірки правильності проведення оцінки майна та визначення статутних фондів ВАТ, створених шляхом корпоратизації; видані інструктивні листи, які забезпечили якісну роботу органів приватизації з оцінки майна, розпочато роботу з розробки Положень (національних стандартів) експертної оцінки нематеріальних активів, бізнесу, машин та обладнання; створюється інформаційно-аналітична база даних переоцінки вартості основних фондів підприємств, що приватизуються (корпоратизуються).

У новій Методиці визначено основні засади оцінки державного та комунального майна, а також майна господарських товариств, у яких держава володіє часткою більше 25% статутного фонду, у разі його відчуження способами, визначеними законодавством, у тому числі під час відчуження майна юридичними особами, конфіскованого або безхазяйного майна, що перейшло у власність держави, об'єктів податкової застави у разі ліквідації, банкрутства та в інших випадках, передбачених законодавством.

У Методиці передбачено визначення статутних фондів ВАТ, що створюються в процесі приватизації (корпоратизації), визначення початкових цін державного майна, у тому числі пакетів акцій для продажу на конкурентних умовах, цін продажу для викупу на засадах експертної оцінки, із застосуванням міжнародних методів та підходів експертної оцінки з метою підвищення ефективності та скорочення термінів продажу, збільшення надходження коштів від приватизації до Державного бюджету.

Уперше за роки приватизації державного майна в Україні Методикою передбачено застосування механізму фінансової реструктуризації під час визначення розміру статутних фондів акціонерних товариств, який здійснюється з метою запобігання банкрутству, фінансового оздоровлення та підвищення інвестиційної привабливості підприємств, акції яких приватизуватимуться.

Методика вперше містить засади оцінки майна, у тому числі пакетів акцій, що передаються до статутних фондів холдингових компаній. Цей підхід виключає можливість виникнення цінових диспропорцій під час внесення пакетів акцій ВАТ, статутні фонди яких визначались у різні періоди без проведення пізніше процедури збільшення їх розміру.

У Методиці встановлено новий порядок оцінки та визначення вартості невід'ємних поліпшень, здійснених орендарем за час оренди нерухомого майна, що підлягають компенсації.

Положеннями Методики встановлено порядок оцінки та приватизації державного майна, яке раніше безпідставно не було включене до статутних фондів акціонерних товариств, що створювались у процесі приватизації (корпоратизації), щодо якого знято заборону на приватизацію, інше майно, отримане підприємством після дати оцінки до дати реєстрації ВАТ внаслідок погашення сумнівної заборгованості підприємства.

Впровадження нової Методики сприяло посиленню роботи ФДМУ, яка пов'язана з виявленням та збереженням державного майна підприємств, що перебувають у процесі приватизації та корпоратизації. Так, завдяки процедурі оцінки, встановленої Методикою, були виявлені та виправлені порушення в бухгалтерському обліку та інвентаризації державного майна.

Із започаткуванням нових підходів до оцінки майна можна констатувати, що початкові ціни державного майна під час приватизації поступово наближаються до реальних ринкових цін. Так, за результатами проведених оцінок пакетів акцій ВАТ, що пропонуються до продажу за звітний період, перевищення початкової ціни над номінальною ціною склало (додаток 3):

- по конкурсах – у 1,3 раза;
- по конкурсах енергетичних компаній – у 5 разів;
- по відкритих торгах – у 2,4 раза;
- по фондових біржах (далі – ФБ) та Першій фондовій торговельній системі (далі – ПФТС) – у 12 разів.

Щодо проблем, які виникали при підготовці пакетів акцій до продажу, можна відмітити певне недотримання термінів по деяких об'єктах, при цьому переважна більшість запізнень обумовлена зволанням з боку керівництва підприємств. Зокрема, не завжди своєчасно надавались документи для розрахунку початкової ціни пакетів акцій ВАТ, що підлягають продажу за грошові кошти на конкурсах. Певні труднощі виникали у зв'язку з тим, що в роботі були переважно проблемні об'єкти (з низькою інвестиційною привабливістю). Окрім цього, спостерігається певний опір приватизації, який чинять як керівництво підприємств, що приватизуються, так і органи державного управління.

Великою проблемою ціноутворення під час приватизації, ефективності приватизації в цілому протягом 2000 року стали процеси примусового відчуження майна ВАТ, що перебувають у стадії продажу, судовими виконавцями та податковими органами. Процедури приватизації передбачають обмеження знижки ціни продажу у порівнянні з початковою не більше 30%, в той час як механізми реалізації майна ВАТ судовими виконавцями не передбачають будь-яких обмежень. Таким чином, велика частка майна ВАТ реалізується за бросовими цінами і тим самим знецінюються їх пакети акцій.

На виконання доручення Президента України з метою підвищення ефективності діяльності експертів (юридичних осіб) та забезпечення прозорості процедури їх залучення до оцінки державного майна шляхом відбору на конкурсних засадах запроваджено процедуру конкурсного відбору експертів в усіх РВ та представництвах ФДМУ наказом «Щодо впорядкування роботи по залученню експертів до експертної оцінки державного майна».

Експертами під час проведення оцінки було виявлене необліковане підприємствами, підпорядкованими Міністерству екології та природних ресурсів України, Міністерству транспорту України, Державному комітету інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України, державне майно (будівлі, транспортні засоби), чим вдалося запобігти нанесенню збитків державі. Так, наприклад, на Івано-Франківському державному локомотиворемонтному заводі були виявлені чотири будівлі, що не перебували на обліку, на Барському міжгалузевому підприємстві промислового залізничного транспорту додатково виявлено три об'єкти нерухомості.

Типовими стали порушення у веденні бухгалтерського обліку, які виявлені під час оцінки, а саме: невірне віднесення основних засобів до груп основних фондів, що вплинуло на обсяги амортизаційних відрахувань, відсутність бухгалтерського відображення результатів спільної діяльності на підприємствах Мінекоресурсів.

Таким чином, **під час оцінки відбувається не тільки виявлення необлікованого державного майна в особливо великих розмірах, але і здійснюється допомога державним підприємствам при реформуванні бухгалтерського обліку в зв'язку з переходом на національні положення (стандарту) бухгалтерського обліку і звітності.**

З метою врахування особливостей фінансово-майнового стану та конкурентоспроможності підприємств, що приватизуються, підготовлено Перелік економічної інформації, яка характеризує стан

державних підприємств, що підлягають приватизації, який затверджено наказом ФДМУ та зареєстровано у Міністерстві юстиції України. Також розроблено і направлено до Міністерства фінансів України на затвердження Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації, з метою встановлення єдиного порядку та основних методичних засад проведення поглибленого аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації.

Створена інформаційно-аналітична система ціноутворення на об'єкти приватизації нерухомого майна, в якій налічується 2495 об'єктів, та постійно здійснюється їх моніторинг. Створюється база даних переоцінки вартості основних фондів підприємств. Завершена розробка першого етапу програм електронної реєстрації експертних оцінок у РВ ФДМУ та проведені відповідні організаційні заходи по їх впровадженню на місцях.

Одним із важливих завдань на сучасному етапі реформування власності покликана стати система упередження помилок та неякісної експертної оцінки майна. В рамках даної роботи розроблені методичні прийоми здійснення контролю за якістю проведення експертної оцінки із застосуванням системи базових аналогів.

Проводиться робота по створенню інформаційної системи ФДМУ щодо контролю за якістю проведення експертної переоцінки основних фондів підприємств. З метою впорядкування системи залучення юридичних осіб (експертів) для проведення експертної оцінки майна укладено угоди з **683 юридичними особами (експертами)** на проведення експертної оцінки майна.

Ведеться реєстр фізичних осіб, що отримали сертифікати експертів-оцінювачів, який налічує **1870 фізичних осіб**.

Протягом 2000 року проводилася робота щодо залучення експертів-оцінювачів до оцінки пакетів акцій підприємств груп Г та В, нематеріальних активів, об'єктів нерухомості тощо. **За станом на 01.01.2001 в центральному апараті ФДМУ було проведено 27 конкурсів в яких взяли участь понад 70 юридичних осіб.** За результатами конкурсів **відібрано експертів для оцінки 90 об'єктів.**

5 ХІД ПРИВАТИЗАЦІЇ

5.1. Загальні підсумки приватизації

З метою забезпечення виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2000 рік» та Указу Президента України «Про невідкладні заходи щодо прискорення приватизації майна в Україні» щодо надходження коштів від приватизації державного майна до Державного бюджету, ФДМУ було розроблено та затверджено на 2000 рік помісячний пооб'єктний план-графік виставлення на продаж пакетів акцій підприємств та погоджено з Міністерством фінансів України помісячний графік надходження коштів до Державного бюджету.

Також були затверджені Організаційні заходи щодо забезпечення надходження коштів від приватизації державного майна до Державного бюджету України на 2000 рік, якими передбачались:

- щотижневий оперативний контроль за виконанням графіка щомісячного надходження коштів до позабюджетного Державного фонду приватизації;
- організація ритмічної подачі пакетів акцій на біржові, позабіржові торги, спеціалізовані грошові аукціони та конкурси у 2000 році;
- розробка пооб'єктних щоквартальних (з розбивкою по місяцях) графіків продажу пакетів акцій з визначенням очікуваного розміру надходження коштів тощо.

У результаті проведеної ФДМУ роботи у 2000 році по Україні **змінити форму власності 1733 об'єкти державної форми власності.** За групами: А – 678, В, Г – 146, Д – 642, Е – 66, Ж – 201 (додаток 4). Під час роздержавлення об'єктів у цілому переважав спосіб продажу на аукціонах – 57,1%. На викуп припадає 29,6% усіх об'єктів, що роздержавлюються, продаж акцій – 7,9%, комерційні конкурси – 2,8%, некомерційні конкурси – 1,1%, роздержавлення шляхом оренди з викупом – 1,5%.

Органами приватизації за угодами з органами місцевого самоврядування змінено форму власності 3618 об'єктів комунальної власності (додаток 5), з яких 3402 належать до групи А, 17 – до об'єктів великої приватизації, 115 – до групи Д, 7 – до групи Е та 77 – до групи Ж. В основному застосовувалися такі способи, як викуп – 54,8 %, оренда з викупом – 22,8% та продаж на аукціонах – 18,1%.

На комерційних конкурсах продано 2,3% об'єктів, на некомерційних конкурсах – 1,4%, роздержавлено шляхом продажу акцій та викуплено за альтернативним планом по 0,3% від усіх об'єктів.

Значна кількість об'єктів приватизувалась у галузях торгівлі та громадського харчування, побутового обслуговування, промисловості, житлово-комунального господарства, сільського господарства (додаток 6).

У промислових галузях процес роздержавлення здійснювався в основному шляхом продажу акцій ВАТ.

5.2. Продаж об'єктів малої приватизації, незавершеного будівництва, соціальної сфери і групи Е

Мала приватизація виконала важливе економічне завдання – створила умови появи і розвитку нових форм власності, формування конкурентного середовища для ведення бізнесу та поліпшення якості пропонованих товарів і послуг.

Протягом 2000 року від приватизації об'єктів групи А державної власності надійшло 25,1 млн. грн., від приватизації об'єктів групи А комунальної власності – 250,5 млн. грн.

На виконання Указу Президента України «Про невідкладні заходи щодо прискорення приватизації в Україні» ФДМУ звернувся до міністерств та відомств щодо надання переліків об'єктів державної власності групи А, які можуть бути приватизовані, в тому числі орендованих нежитлових приміщень, будівель та споруд, які перебувають на балансах підприємств, віднесених до переліку заборонених до приватизації підприємств.

З метою підвищення ефективності застосування конкурентних способів приватизації, збільшення надходження коштів до Державного бюджету та прозорості здійснення процесу приватизації об'єктів групи А, ФДМУ здійснює публікацію переліків об'єктів приватизації відразу після їх затвердження, незалежно від способу приватизації.

При проведенні приватизації об'єктів державної власності групи А існували такі основні перешкоди. По-перше, передача до комунальної власності разом з житловим фондом вбудованих нежитлових приміщень, які не призначені для обслуговування житлового фонду. По-друге, непогодження органами управління державних підприємств приватизації нежитлових приміщень, які перебувають на балансах підприємств. Зокрема, це стосується Державного комітету промислової політики України та Державного департаменту рибного господарства Міністерства аграрної політики України. По-третє, накладення арешту на державне майно, щодо якого прийняте рішення про приватизацію.

Завдання Державної програми приватизації на 2000–2002 роки щодо продажу об'єктів групи Д в 2000 році виконано на 91,1% (додаток 1).

Об'єкти приватизувались переважно конкурентними способами.

Прогноз надходження коштів від продажу об'єктів групи Д за 2000 рік становить 33,7 млн. грн., у тому числі по об'єктах державної власності – 21,5 млн. грн., по об'єктах комунальної власності – 12,2 млн. грн.

З метою удосконалення, прискорення процесу приватизації об'єктів незавершеного будівництва на виконання Державної програми приватизації на 2000-2002 роки наказами ФДМУ затверджено Порядок проведення аукціону за методом зниження ціни лоту та Положення про порядок приватизації об'єктів незавершеного будівництва, які зареєстровано в Міністерстві юстиції України. Практика застосування проведення аукціонів на зниження ціни показала, що це важлива умова залучення до процесу роздержавлення довгобудів широкого кола потенційних покупців.

На виконання доручення КМУ до Указу Президента України «Про невідкладні заходи щодо прискорення приватизації майна в Україні» міністерства та інші органи виконавчої влади були зобов'язані підготувати та передати ФДМУ пооб'єктні переліки об'єктів незавершеного будівництва, які пропонуються до приватизації протягом 2000-2002 років у кількості 4000 об'єктів. За 2000 рік до ФДМУ від міністерств, відомств надійшли пропозиції щодо приватизації 1829 об'єктів незавершеного будівництва

Аналіз виконання завдань з приватизації об'єктів групи Д показав, що значна кількість об'єктів перебуває в напівзруйнованому стані, не відповідає фактичному рівню готовності, зазначеному в документації, та сучасним вимогам технічного проектування; в деяких випадках по об'єктах відсутня проектно-кошторисна та технічна документація; більшість об'єктів розташована в сільській місцевості.

Також вплинули на темпи приватизації об'єктів групи Д такі фактори, як **відсутність коштів у суб'єктах господарювання на завершення будівництва, низька купівельна спроможність населення, завищення ціни продажу.**

Наказом ФДМУ встановлено завдання щодо продажу об'єктів групи Ж в кількості 200. Протягом 2000 року приватизовано 241 об'єкт групи Ж, що дозволило виконати встановлене завдання на 120,5% (додаток 1).

Приватизація об'єктів соціальної сфери здійснювалась переважно на конкурентних засадах.

Рис.5 Структура процесу продажу об'єктів групи Ж

До числа **позитивних зрушень** можна віднести **зменшення кількості відмов місцевих державних адміністрацій в погодженні переліків об'єктів групи Ж**, які підлягають приватизації. Однак державні адміністрації часто зобов'язують органи приватизації продавати об'єкти на умовах, які можуть сприяти зменшенню їх потенційної привабливості чи ринкової вартості.

Разом з тим **головною проблемою є майже повна відсутність пропозицій органів, уповноважених управляти державним майном, щодо приватизації об'єктів групи Ж, які знаходяться в сфері їх управління. В поточному році міністерствами, відомствами та іншими центральними органами виконавчої влади запропоновано до приватизації всього 5 об'єктів групи Ж.** Аналіз приватизованих об'єктів групи Ж свідчить, що 88% – це об'єкти, які не увійшли до статутних фондів господарських товариств у процесі приватизації та корпоратизації. **Стримування темпів приватизації об'єктів соціальної інфраструктури відбувається внаслідок незадовільного фізичного стану об'єктів, розташування їх у сільській місцевості, збереження профілю діяльності.** Більшість об'єктів соціальної сфери, що пропонуються сьогодні органами приватизації до продажу, є неліквідними.

У зв'язку з тим, що об'єкти соціальної сфери приватизуються за ініціативою органів управління, активна позиція органів управління в питанні приватизації об'єктів соціальної сфери сприятиме поглибленню процесу роздержавлення соціальної сфери.

Завдання щодо приватизації об'єктів групи Е на 2000 рік, встановлені наказом ФДМУ, виконано на 171,8% (додаток 1).

У 2000 році проводились конкурси з продажу майна, яке не увійшло до статутного фонду АСК «Укррічфлот» – швидкісних пасажирських суден на підводних крилах. Від продажу пасажирських суден АСК «Укррічфлот» у 2000 році до позабюджетного Державного фонду приватизації перераховано 887,4 тис. грн.

Разом з тим аналіз приватизації об'єктів групи Е показує, що цей процес ускладнює ряд чинників. Так, після проведення всієї необхідної роботи по підготовці до приватизації державних часток у майні господарських товариств в ряді випадків виявляється, що співзасновники товариств відмовляються від викупу державної частки. Також у деяких випадках має місце зволікання з боку керівництва підприємств щодо приватизації державної частки.

5.3. Хід приватизації об'єктів АПК

У 2000 році приватизацію державного майна об'єктів АПК розпочали 150 підприємств, затверджено плани приватизації 131 підприємства, зареєстровано ВАТ (або здійснено перетворення у КСП) 129 підприємств, розпочато продаж акцій (оформлюються договори продажу або безоплатної передачі майна) 169 підприємств, приватизовані з глибиною продажу майна понад 70% 92 підприємства.

Протягом 2000 року приватизацію державного майна радгоспів та інших державних сільськогосподарських підприємств розпочали 82, затверджено плани приватизації 80 підприємств, зареєстровані ВАТ (або здійснено перетворення у КСП) 79 підприємств, розпочато продаж акцій (оформлюються договори продажу або безоплатної передачі майна) 84 підприємств, приватизовані з глибиною продажу майна понад 70% – 54 підприємства.

Протягом 2000 року приватизацію державного майна переробних, будівельних, агросервісних та інших несільськогосподарських підприємств розпочали 68 підприємств, затверджено плани приватизації 51 підприємства, зареєстровані ВАТ 50 підприємств, розпочато продаж акцій 85 підприємств, приватизовані з глибиною продажу майна понад 70% – 38 підприємств.

У той же час обраний підхід до приватизації в сільському господарстві залишив невіршеними цілий комплекс питань, пов'язаних з:

- реструктуризацією господарств, що приватизувалися. Для забезпечення високих темпів при приватизації державних сільськогосподарських підприємств були обрані спрощені процедури їх перетворення в інші організаційно-правові форми, які не передбачали поділ таких підприємств на декілька юридичних осіб;
- формуванням ефективного власника на селі. Чинним законодавством не передбачається створення в процесі приватизації фермерських господарств, інших суб'єктів господарювання. Тому питання виділення зі складу приватизованих підприємств приватних структур опинилися переданими на розсуд органів управління цих підприємств;
- залученням недержавних інвестицій на село. Через великий обсяг пільг для працівників підприємств, що приватизувалися, а також внаслідок широкого застосування способу приватизації державного майна таких підприємств шляхом їх перетворення у колективні сільськогосподарські підприємства була значно обмежена участь інших покупців, у тому числі й потенційних інвесторів;
- передачею об'єктів соціальної сфери у комунальну власність. Приватизація державних сільськогосподарських підприємств, як правило, відбувається із збереженням на їх балансі об'єктів соціально-побутового призначення, інженерних мереж та споруд комунального господарства, які знаходяться на селі. Органи місцевого самоврядування часто відмовляються приймати на баланс зазначені об'єкти через відсутність у них необхідного фінансування. Внаслідок цього такі об'єкти стають значним тягарем для приватизованих підприємств, погіршуючи тим самим їх фінансове становище;
- розірванням у часі проведення реформування власності майна та земельної реформи. Згідно з законодавством передача державних земель у приватну або комунальну власність відбувається лише після завершення процесів приватизації державного майна. Внаслідок цього значно розтягуються у часі всі процеси реформування власності;
- недосконалістю обраних механізмів державного контролю за діяльністю приватизованих підприємств тощо.

З проведенням реформування сільськогосподарських підприємств АПК відповідно до Указу Президента України «Про невідкладні заходи щодо прискорення приватизації майна в Україні» постає проблема захисту інтересів держави щодо майна, яке не підлягає приватизації та залишилося на балансі приватизованих підприємств, які перебувають у процесі подальшого реформування. З цієї метою ФДМУ ініціював розгляд зазначеного питання перед КМУ.

Вирішення цих проблем на законодавчому рівні стане запорукою поглиблення подальших реформ на селі.

5.4. Продаж пакетів акцій на фондових біржах та ПФТС, аукціонах, конкурсах

За 2000 рік на ФБ та ПФТС і Кримській фондовій біржі для продажу за грошові кошти пропонувалися 1453 пакети акцій 1269 ВАТ загальною номінальною вартістю 1 153,9 млн. грн.

Відбувся продаж по 515 пакетах акцій. Вартість проданих акцій за номіналом і за укладеними контрактами становить відповідно 513,9 та 750,6 млн. грн.

Підсумки проведення торгів акціями ВАТ на ФБ та ПФТС за звітний період наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Результати продажу акцій ВАТ на ФБ та ПФТС за 2000 рік

Кількість ВАТ, акції яких пропонувались	1269
Кількість запропонованих пакетів	1453
Вартість запропонованих акцій за номіналом, млн. грн.	1153,9
Кількість пакетів, по яких відбувся продаж	515
Вартість проданих акцій, млн. грн.	
По укладених контрактах	750,6
За номіналом	513,9
Кількість угод, по яких було перевищення ціни над номіналом	113

У загальному обсязі ціна продажу пакетів акцій по укладених контрактах виявилась вищою за номінальну вартість цих акцій у 1,5 рази. У 1999 році цей показник становив 1,3 при тому, що було реалізовано пакетів акцій більше – 629 (додаток 7).

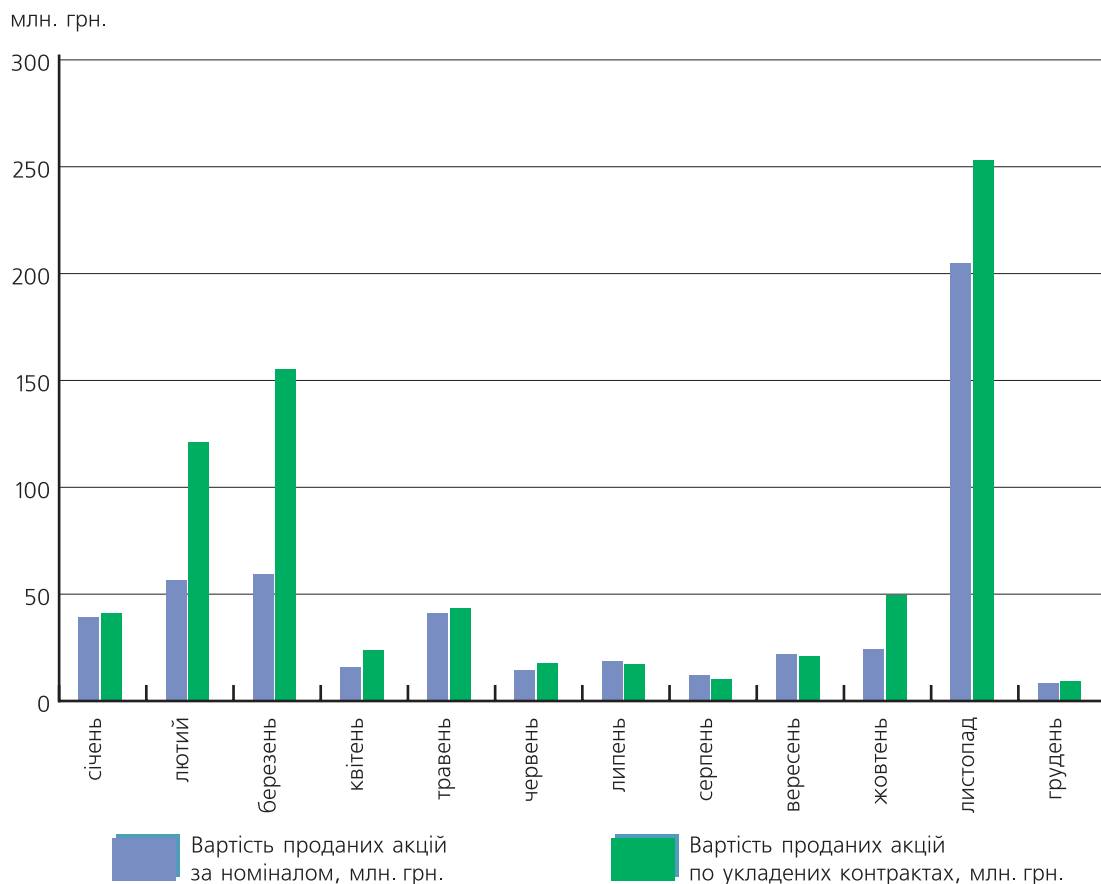

Рис.6 Динаміка продажу державних пакетів акцій ВАТ по місяцях 2000 року на ФБ та ПФТС

З 515 проданих пакетів акцій 113 (21,9%) було продано з перевищенням ціни продажу над номіналом. Приклади найкращого продажу ілюструє додаток 8.

Аналізуючи результати продажу пакетів акцій ВАТ за звітний період по окремих групах (додаток 9), можна зробити висновок, що максимальний обсяг пропозиції та продажу спостерігався по підприємствах групи Г (64,94% і 82,48% відповідно).

Рівень продажу пакетів акцій ВАТ (відношення вартості проданих акцій за контрактами до номінальної вартості запропонованих) на ФБ та ПФТС за звітний період становив 65,0%, у 1999 році – 50% (додаток 10).

За підсумками продажу державних пакетів акцій ВАТ на ФБ та ПФТС у 2000 році (додаток 11) **можна зробити висновок, що найбільші надходження коштів до позабюджетного Державного фонду приватизації зафіксовано від продажу підприємств (додаток 12) металургійного комплексу (72% від загального обсягу продажу), машинобудування та металообробки (9% від загального обсягу продажу) та електроенергетики (5% від загального обсягу продажу).**

Впродовж 2000 року ФДМУ було проведено **12 спеціалізованих аукціонів** за грошові кошти, на які було виставлено 2084 пакети акцій ВАТ. **Продано 1858 пакетів акцій ВАТ на суму 10,5 млн. грн.**

У 2000 році ФДМУ запропоновано до продажу за кошти на відкритих грошових регіональних аукціонах пакети акцій 381 ВАТ вартістю 65,7 млн. грн. Відбувся продаж 64 пакетів акцій загальною вартістю 5,4 млн. грн. по укладених контрактах. З загальної кількості пакетів акцій, що пропонувались до продажу, 21 пакет (30% від загального об'єму продажу) було продано з перевищенням ціни продажу над номінальною.

В 2000 році був проведений заключний сертифікатний аукціон за компенсаційні сертифікати на якому пропонувалось акцій ВАТ сумарною номінальною вартістю 39,21 млн. грн. За підсумками аукціону було вкладено КС на загальну суму 87,86 млн. грн.

У 2000 році було зроблено акцент на реалізації значних пакетів акцій інвестиційно привабливих підприємств за конкурсом, а також на тендерах.

За звітний період було оголошено **239 конкурсів з продажу пакетів акцій ВАТ номінальною вартістю 1,24 млрд. грн. За результатами їх проведення укладено 60 договорів купівлі-продажу.** При цьому номінальна вартість проданих пакетів акцій та ціна по укладених договорах купівлі-продажу становить відповідно 740,11 млн. грн. і **1 423,17 млн. грн.** при обсязі інвестицій по укладених договорах купівлі-продажу **207,67 млн. грн. +350 тис. дол. США +18,85 млн. євро** (таблиця 2) В 1999 році укладено 45 договорів купівлі-продажу пакетів акцій на загальну суму 247,6 млн.грн. (додаток 13).

Таблиця 2

Результати продажу пакетів акцій за грошові кошти на конкурсах у 2000 році

Виставлені до продажу пакети акцій ВАТ	
Кількість пакетів акцій ВАТ	239
Номінальна вартість пакетів акцій, тис. грн.	1 243 602,10
Ціна продажу пакетів акцій, тис. грн.	2 098 033,46
Продано пакетів акцій ВАТ	
Кількість проданих пакетів акцій	60
Номінальна вартість проданих пакетів акцій ВАТ, тис. грн.	740 111,08
Вартість пакетів акцій ВАТ, за якою їх продано, тис. грн.	1 423 170,90
Обсяг інвестицій відповідно до укладених договорів купівлі-продажу	207 669,34 тис. грн. +\$350 тис. дол. США+18 852 514,77 євро

Перевищення вартості проданих пакетів акцій на конкурсах по укладених контрактах виявилось вищим за їх номінальну вартість у 1,9 рази.

Рівень продажу акцій (відношення вартості проданих акцій за контрактами купівлі-продажу до початкової вартості запропонованих пакетів акцій) на конкурсах за звітний період становить 67,8%. Більша частина конкурсів не відбулася з причини відсутності зацікавленості інвесторів у запропонованих на продаж підприємствах.

Впродовж 2000 року ФДМУ опубліковано 7 повідомлень з продажу пакетів акцій ВАТ на відкритих торгах. **Сумарна початкова вартість виставлених на продаж пакетів 731,1 млн. грн.** (номінальна вартість 325,7 млн. грн.). За результатами відкритих торгів **відбувся продаж одного пакета акцій ВАТ вартістю майже 6,7 млн. грн.** Відповідно до укладеного договору купівлі-продажу має бути внесено інвестицій на суму 3 млн. дол. США.

Позитивними прикладами продажу підприємств стали:

- продаж 9% пакета акцій **ВАТ «Запоріжсталь»**. За нього було сплачено чотири номінальні вартості – 91,12 млн. грн. Значні суми отримано ще за два пакети акцій цього заводу – по 8 % від статутного фонду;
- продаж 67,41% акцій переобтяженого боргами **ВАТ «Линос»** за ціною 53,1 млн. грн., хоча інвестиційна вартість цього пакета становить понад 237 млн. грн. (покупець пакета акцій взяв на себе зобов'язання погасити прострочену кредиторську заборгованість підприємства на суму 14,9 млн. грн., поповнити обігові кошти на 13 млн. грн., здійснити програму технічної реконструкції на суму 64,6 млн. грн., погасити залишок заборгованості по кредиту банку «West LB» на суму 18,8 млн. євро);
- продаж за конкурсом **30%-вого пакета акцій Миколаївського глиноземного заводу за 547,2 млн. грн.**;
- повторний продаж пакета акцій **цементного заводу «Волинь»**. Після реприватизації і повторного продажу акцій цього підприємства держава отримала суму коштів на порядок вищу, ніж внаслідок попереднього продажу пакета акцій Градобанку, а сам завод – промислового інвестора, а отже, перспективу подальшого розвитку.

Виробничий капітал прийшов на суднобудівний **завод «Океан»**: 78% акцій заводу придбала за 26,3 млн. грн. голландська компанія.

Успішно проведено конкурси щодо продажу пакетів акцій **Малинської паперової фабрики, Херсонського НПЗ** і ряду інших підприємств. Шанс вийти на новий рівень розвитку одержало **ВАТ «Оріана»** після створення спільного підприємства з «Лукойлом».

У минулому році було укладено дві не зовсім звичайні угоди – щодо викупу підприємствами власних акцій. Так, 20% своїх акцій придбало **ВАТ «Мотор-Січ»** за достатньо високу ціну – 56 млн. грн. (стартова ціна – 26 млн. грн.); підписано договір з **ЗАТ «Ілліч-Сталь»** на суму 455 млн. грн., половина якої надійшла до кінця 2000 року.

5.5. Аналіз пропозиції та попиту на акції державних підприємств

За звітний рік ФДМУ пропонувалось до продажу за грошові кошти акцій **ВАТ на загальну суму 4 299,35 млн. грн., продано акцій ВАТ по укладених договорах та контрактах на суму 2 199,83 млн. грн.**

Таблиця 3

Результати продажу акцій ВАТ в 2000 році (млн. грн.)

Показники	Конкурси та відкриті торги	ФБ та ПФТС	Пільгова підписка	САГК	ССА за КС
Ціна запропонованих до продажу акцій ВАТ	2 829,10*	1 153,95	101,92	214,38	39,31
Сумарна вартість запропонованих до продажу акцій ВАТ	(без урахування вартості акцій, що виставлялись на заключний аукціон за компенсаційні сертифікати)				
Ціна проданих пакетів акцій по договорах купівлі-продажу чи контрактах	1 429,85**	750,6	21,84	10,55	КС 87,86
Сумарна вартість проданих пакетів акцій	2 212,84				
Загальна сума надходжень коштів до ПДФП	2 172,69				
Надходження коштів від приватизації до Державного бюджету	2 075,52 (95,5 % загальної суми надходжень) (80,3 % від запланованих на 2000 рік 2 575 млн. грн.)				

* початкова вартість пакетів акцій

** у тому числі 455,2 млн. грн. за (50%+1 акція) пакет акцій ВАТ «Маріупольський металургійний комбінат імені Ілліча», що був проданий шляхом викупу трудовим колективом

Рівень продажу акцій ВАТ (відношення вартості проданих акцій за договорами купівлі-продажу до вартості запропонованих) склав за звітний період 51,5%, за 1999 рік – 28%.

Такий ріст рівня продажу пояснюється збільшенням пропозиції пакетів акцій стратегічних підприємств (на ФБ та ПФТС 14,2% запропонованих пакетів акцій, а на конкурсах – 48,5%).

5.5.1. Хід приватизації стратегічно важливих підприємств та підприємств-монополістів

Станом на 01.01.2001 в процесі приватизації перебувало 726 ВАТ – підприємств, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави, і підприємств, які займають монопольне становище на загальнодержавному ринку виробництва продукції (робіт, послуг), з загальною вартістю статутних фондів 11 174,5 млн. грн. Згідно з планами розміщення акцій у державній власності закріплено майна на загальну суму 2 923,4 млн. грн. (26,2% вартості статутних фондів) та приватизовано на 4 937,3 млн. грн. (44,2%), з якого 11,4 % з глибиною приватизації 100%.

Таблиця 4

Моніторинг реалізації планів приватизації об'єктів, які мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави чи займають монопольне становище на загальнодержавному ринку відповідних товарів (робіт, послуг) станом на 01.01.2001 року

	Кількість підприємств	% від загальної кількості
Приватизовані:		
на 100%	234	32,2
від 70% до 100%	197	27,1
від 50% до 70%	63	8,7
до 50%	164	22,6
Приватизацію розпочато, але не затверджено план розміщення акцій	68	9,4
Всього:	726	100,0

За звітний період ФДМУ було запропоновано до продажу на ФБ та ПФТС 207 пакетів акцій 167 підприємств, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави. Номінальна вартість акцій, що пропонувались до продажу, склала 751,12 млн. грн. За підсумками торгів було продано 76 пакетів акцій 64 підприємств загальною вартістю 673,22 млн. грн. по укладених контрактах (430,08 млн. грн. за номіналом).

Загальний обсяг пропозиції пакетів акцій на ФБ та ПФТС у звітному періоді переважав кількість запропонованих пакетів акцій стратегічних підприємств та підприємств-монополістів в 7 разів, а по вартості запропонованих пакетів – в 1,5 раза.

Рівень продажу акцій стратегічних підприємств та підприємств-монополістів на ФБ (відношення вартості проданих акцій за контрактами до номінальної вартості запропонованих пакетів акцій) склав 89,6%.

Аналіз продажу на фондових ринках пакетів акцій підприємств, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави та підприємств-монополістів, у порівнянні з загальним продажем акцій на фондових ринках наведено на діаграмі (рис.7).

Коефіцієнт перевищення ринкової вартості проданих акцій над номінальною за 2000 рік склав 1,46, а для стратегічних підприємств – 1,57.

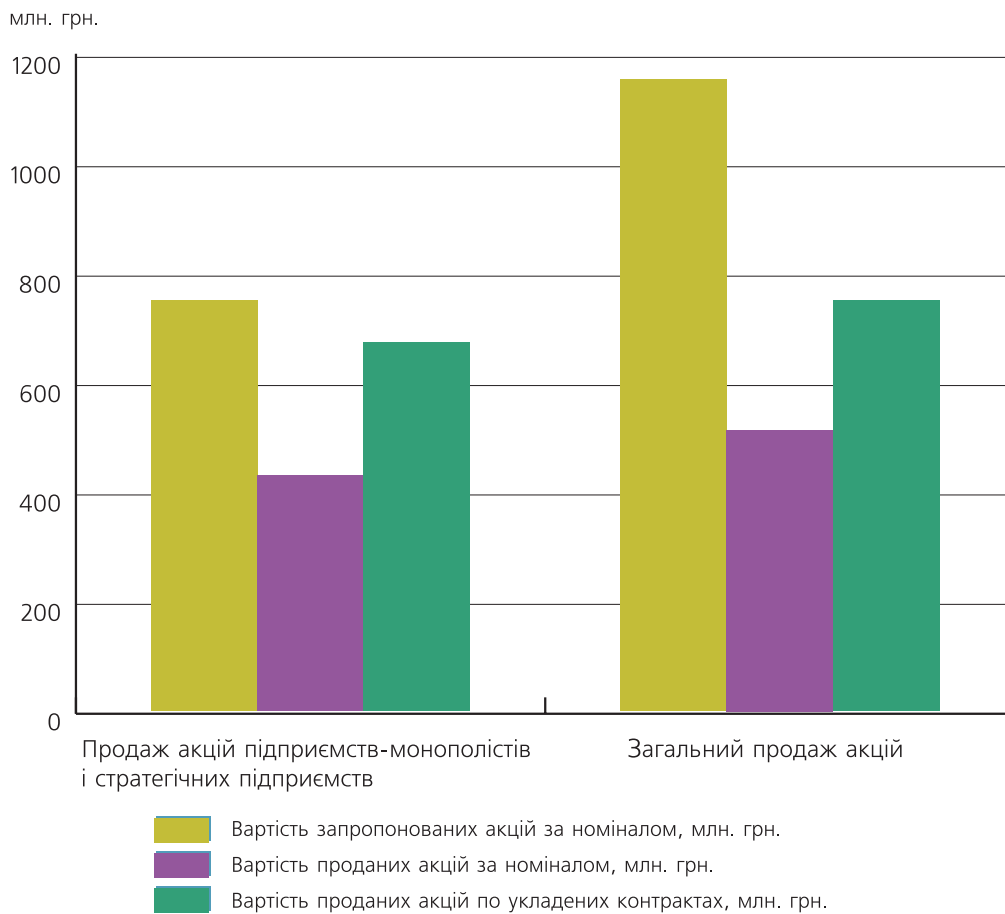

Рис. 7 Хід продажу пакетів акцій на ФБ та ПФТС в 2000 році (порівняння із продажем стратегічних підприємств і підприємств-монополістів)

Питома вага вартості пропозиції акцій стратегічних підприємств та підприємств-монополістів у звітному періоді на фондовому ринку становила 65,1%, а питома вага вартості проданих акцій стратегічних підприємств від загальної вартості проданих акцій склала 89,7%

ФДМУ за звітний період було оголошено 116 конкурсів та відкритих торгів з продажу 92 пакетів акцій 91 ВАТ загальною початковою вартістю 2 388,2 млн. грн. (вартість за номіналом 1 173,5 млн. грн.), які згідно з Постановою КМУ входять до переліку стратегічно важливих для економіки та безпеки держави або займають монополісне становище на загальнодержавному ринку відповідних товарів (послуг, робіт). 3 оголошених відбулося 29 конкурсів загальною вартістю проданих пакетів акцій по укладених договорах купівлі-продажу на суму 871,76 млн. грн. (номінальна вартість проданих пакетів акцій склала 378,2 млн. грн.). Конкурси з продажу пакетів акцій 85 ВАТ не відбулися у зв'язку з відсутністю заяв покупців, 2 конкурси було відмінено. Це конкурси з продажу 57,2% акцій ВАТ «Чисті метали» початковою вартістю 7,2 млн. грн. (рішення КМУ) та 25,22% акцій ВАТ «Турбоатом» початковою вартістю 56,8 млн. грн. (Указ Президента України).

Крім того, було продано контрольний пакет ВАТ «Маріупольській металургійний комбінат ім.Ілліча» за ціною 455,2 млн.грн. (номінальна вартість проданого пакета акцій складає 418,96 млн.грн.) шляхом викупу трудовим колективом.

Оголошені в звітному періоді конкурси та відкриті торги з продажу пакетів акцій стратегічних підприємств та підприємств-монополістів склали 48,4% від усіх оголошених. А питома вага проданих пакетів акцій стратегічних підприємств та підприємств-монополістів становить 50% від усіх проданих пакетів акцій за процедурою конкурсів та відкритих торгів.

Слід зауважити, що на 70 конкурсах (тобто на 60,7% оголошених конкурсів) виставлялись на продаж пакети акцій розміром 50% і більше. Серед реалізованих пакетів 53% теж складають контрольні пакети акцій.

При цьому слід зазначити, що на виконання умов міжнародних фінансових організацій з початку 2000 року широко застосовується практика залучення радників до підготовки та продажу пакетів акцій найбільш інвестиційно привабливих підприємств. Із запланованих на продаж у 2000 році 83 контрольних пакетів акцій ВАТ половина пропонувалась на продаж з залученням радників. У результаті проведених конкурсів відібрані радники **по продажу 6 пакетів акцій промислових підприємств та пакетів акцій 6 енергокомпаній.**

За участю радника продано (радник – «Коммерцбанк») контрольний пакет акцій ВАТ «Луцький картонно-руберойдовий завод». Крім того основна частка роботи по тендеру з продажу 68% пакета акцій Запорізького алюмінієвого комбінату виконана в 2000 році (радник – «Райфайзен Інвестмент»).

Разом з тим **тендер з продажу 89,47% пакета акцій ВАТ «Кримський содовий завод» не відбувся (радник – «Коммерцбанк»).** Очікувані надходження коштів планувались в обсязі 161 млн.грн. Головною причиною втрати зацікавленості інвесторів до цього конкурсу є втручання в процес приватизації цього підприємства з метою її призупинення Урядом та Верховної Ради Автономної Республіки Крим всупереч положенням статті 3 Указу Президента України про прискорення приватизації.

Незважаючи на продовження терміну приймання заяв на конкурс з продажу 76% акцій ВАТ «Харцизький трубний завод», конкурс не відбувся (радник – «Коммерцбанк»). Очікувані надходження коштів планувались в обсязі 333,75 млн.грн. На жаль, цей конкурс не зацікавив головного споживача продукції цього підприємства – російський «Газпром».

Разом з тим, пакети акцій ВАТ «Дніпропетровський завод з ремонту та будівництва пасажирських вагонів» та ВАТ «Донецький металопрокатний завод» було **успішно продано на конкурсах, проведених ФДМУ після того, як конкурс по відбору радників з продажу цих пакетів** (тривалістю майже 3,5 місяці) **не відбувся.**

Рівень продажу акцій на конкурсах та відкритих торгах (**відношення вартості проданих акцій за договорами купівлі-продажу до початкової вартості запропонованих пакетів акцій**) в 2000 році (**без врахування вартості пакета акцій ВАТ «Маріупольський металургійний комбінат імені Ілліча», що був проданий шляхом викупу трудовим колективом**) склав 40,4%, а рівень продажу акцій стратегічних підприємств та підприємств-монополістів – 36,5%.

Аналіз продажу на конкурсах пакетів акцій підприємств, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави та підприємств-монополістів в порівнянні з загальним продажем акцій на конкурсах наведено на рис. 8.

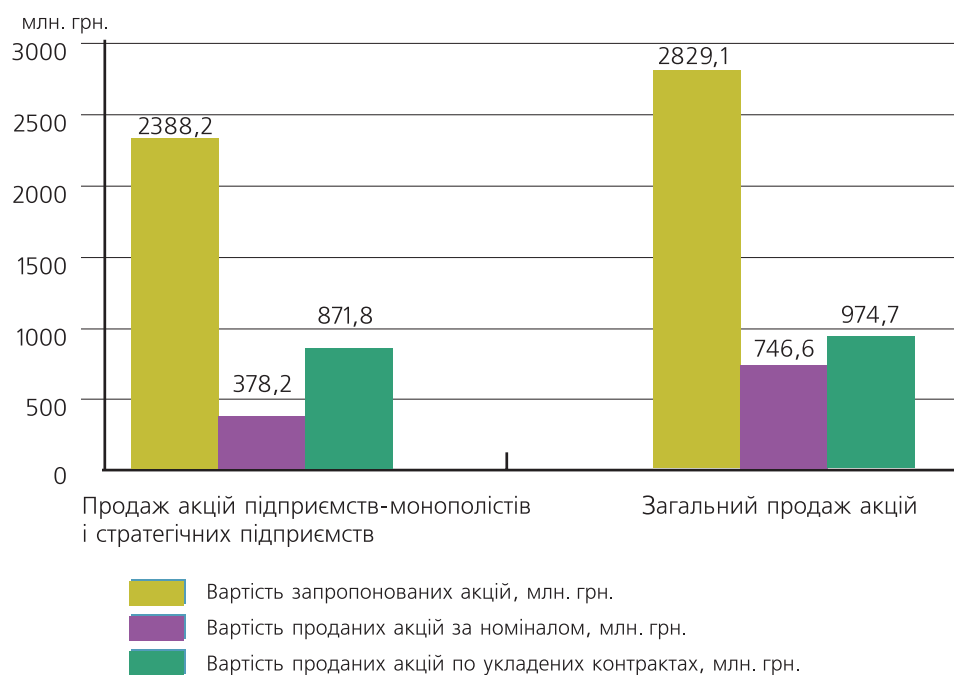

Рис.8 Хід продажу акцій підприємств на конкурсах та відкритих торгах в 2000 році (порівняння з продажем акцій стратегічних підприємств та підприємств-монополістів)

Коефіцієнт перевищення ринкової вартості проданих акцій над номінальною за 2000 рік склав – 1,3, а для стратегічних підприємств – 2,3.

Всього в 2000 році ФДМУ пропонувалось на продаж (на конкурсах, відкритих торгах, ФБ та ПФТС) акцій ВАТ стратегічно важливих підприємств та підприємств-монополістів загальною вартістю 3 139,32 млн. грн., а продано акцій цих підприємств на суму 1 544,98 млн. грн.

Таким чином, в загальному підсумку питома вага вартості пропозиції пакетів акцій стратегічних підприємств та підприємств-монополістів (з врахуванням вартості пакета акцій ВАТ «Маріупольський металургійний комбінат») становить 73%, а питома вага проданих пакетів акцій стратегічних підприємств у загальному підсумку вартості проданих пакетів складає 69,8%.

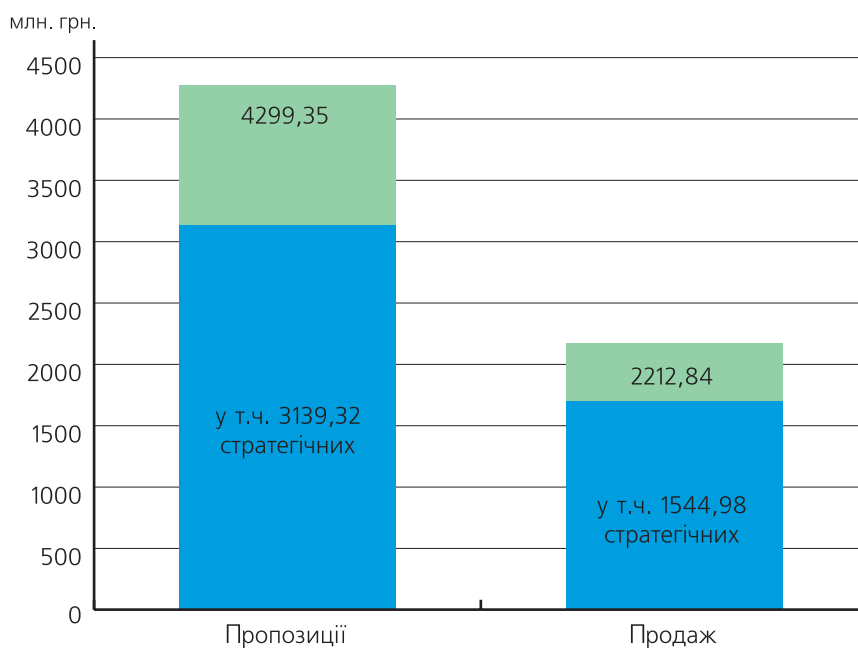

Рис. 9 Структура пропозиції та продажу пакетів акцій підприємств у 2000 році

Виконання завдань по надходженню коштів в 2000 році забезпечувалось в основному продажем стратегічних підприємств. Тому виконання плану 2001 року прямо залежить від пропозиції акцій стратегічних інвестиційно привабливих підприємств як на конкурсах, так і на ФБ та ПФТС.

Як видно з діаграми, майже 70% надходження коштів забезпечив продаж пакетів акцій стратегічних підприємств та підприємств-монополістів.

Протягом першого півріччя 2000 року спостерігалася тенденція до збільшення попиту на акції ВАТ на конкурсах, що свідчило про поступове зростання зацікавленості стратегічних (промислових) інвесторів акціями підприємств України. **Робота ФДМУ по залученню стратегічних інвесторів до приватизації українських підприємств почала приносити свої позитивні результати.** Але протягом звітної періоду було призупинено конкурси з продажу пакетів акцій 7 інвестиційно привабливих підприємств загальною номінальною вартістю 470,2 млн. грн., а саме: Авіакомпанія «Константа», ВАТ «Металургійний комбінат «Азовсталь», ВАТ «Турбоатом», «Авіаконтроль», ВАТ «Чисті метали», ВАТ НПК «Галичина», ВАТ «Запорізький металургійний комбінат «Запоріжсталь», що призвело до падіння рівня продажу акцій на конкурсах у III кварталі звітної року. Серед цих підприємств три належать до металургійної галузі, одне – до нафтопереробної та одне – до машинобудування. Пакети акцій підприємств саме цих галузей складають 79,65% у структурі реалізованих Фондом акцій у звітному періоді.

Підсумовуючи все вищесказане слід зазначити, що перед приватизацією на 2000 рік і особливо на 2001 рік ставиться два компромісних завдання: забезпечити суттєве надходження коштів до Державного бюджету та знайти ефективного власника для державної власності. З метою виконання цих завдань необхідно розмежовувати переліки підприємств, які слід приватизувати по цих моделях приватизації. Для забезпечення виконання планів надходження коштів потрібно сформулювати перелік стратегічних, прибутково працюючих підприємств, які викликають зацікавленість інвесторів, та приватизувати їх з забезпеченням максимальної конкурентності, прозорості, значного зростання цін відносно початкових. А всі інші підприємства приватизувати на принципах пошуку інвестора, який би міг стати ефективним власником та забезпечити зростання ефективності діяльності цього підприємства, не ставлячи основним завданням вирішення фіскальних проблем держави.

6 АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРОГРАМИ ПРИВАТИЗАЦІЇ

Згідно з Законом України «Про Державний бюджет на 2000 рік» до загального фонду Державного бюджету від приватизації державного майна передбачено надходження коштів у сумі 2 575 млн. грн.

Протягом 2000 року на рахунки позабюджетного Державного фонду приватизації від продажу державного майна та надходжень, безпосередньо пов'язаних з процесом приватизації та кредитуванням підприємств, надійшло грошима 2 172,7 млн. грн.

До Державного бюджету за звітний період перераховано 2 075,5 млн. грн., що становить 95,5% всіх отриманих коштів. У 1999 році було перераховано лише 694,6 млн. грн. **За весь період приватизації до Державного бюджету надійшло від роздержавлення майна 3,079 млрд. грн.** (додаток 14).

До Харківського обласного фонду ліквідації наслідків аварії на очисних спорудах міста Харкова перераховано 14,02 млн. грн.

Для сприяння реалізації державної політики підтримки вітчизняного товаровиробника Українському фонду підтримки підприємництва перераховано 5,2 млн. грн.

На виконання Програми органами приватизації використано 55,9 млн. грн., що становить 2,6% коштів, отриманих від продажу державного майна. Кошти витрачались за напрямками та нормативами, визначеними Державною програмою приватизації. Перевитрат по статтях немає (додаток 15).

Динаміку надходження коштів до позабюджетного Державного фонду приватизації та перерахування коштів до Державного бюджету в 2000 році наведено в додатку 16.

Основними джерелами надходжень коштів до позабюджетного Державного фонду приватизації стали:

- надходження коштів від продажу пакетів акцій ВАТ на конкурсах (1233,5 млн. грн. – 56,77% від загального обсягу);
- надходження коштів від продажу пакетів акцій ВАТ на ФБ та ПФТС (759,8 млн. грн. – 34,97% від загального обсягу).

Таблиця 5

Надходження коштів від приватизації об'єктів державної власності до позабюджетного Державного фонду приватизації за 2000 рік

Види надходження	Надходження коштів (млн.грн.)	% від загального обсягу надходження
Продаж за конкурсами пакетів акцій ВАТ	1233,50	56,77
Продаж часток (паїв, акцій) – група Е, що належить державі в підприємствах зі змішаною формою власності	31,70	1,46
Пільговий продаж акцій ВАТ	21,80	1,00

Продаж об'єктів незавершеного будівництва	23,90	1,10
Продаж об'єктів соціальної сфери	9,10	0,41
Продаж пакетів акцій ВАТ на ФБ та ПФТС	759,80	34,97
Продаж пакетів акцій ВАТ на спеціалізованих аукціонах за грошові кошти	8,10	0,37
Продаж пакетів акцій ВАТ за кошти на відкритих грошових регіональних аукціонах	5,40	0,25
Інші надходження	79,40	3,65
Всього	2 172,70	100,0

Найважливіші **причини невиконання графіка надходження коштів** до позабюджетного Державного фонду приватизації від приватизації державного майна у 2000 році:

- **призупинення конкурсів з продажу пакетів акцій 7 інвестиційно привабливих прибуткових підприємств загальною номінальною вартістю 470,2 млн. грн. та початковою вартістю 601,47 млн. грн.**, що призвело до падіння рівня продажу акцій на конкурсах в III кварталі звітного року. Зокрема, це такі підприємства як ВАТ Металургійний комбінат «Азовсталь», ВАТ «Турбоатом», ВАТ «Чисті метали», ВАТ Нафтопереробний комплекс «Галичина», ВАТ Запорізький металургійний комбінат «Запоріжсталь» ім. Орджонікідзе. Очікуване надходження коштів по цих конкурсах передбачалось в обсязі – близько 600 млн. грн.;
- **недостатня ефективність продажу за участю радників.** На поточний час із залученням радників продано лише один пакет акцій – 50%+1 акція ВАТ «Луцький картонно-руберойдовий завод» (радник – Коммерцбанк). У III кварталі 2000 року не відбулися конкурси з продажу пакетів акцій ВАТ «Харцизький трубний завод», ВАТ «Кримський содовий завод», ВАТ «Склопластик». **Передбачалось надходження коштів в обсязі більше 500 млн. грн.;**
- **недостатні темпи проведення підготовчої роботи по конкурсах з продажу енергокомпаній;**
- **невизначеність з продажем на тендері пакета акцій Запорізького алюмінієвого заводу;**
- серед причин затримок у виконанні технологічного плану-графіка виставлення на продаж пакетів акцій підприємств у 2000 році найчастіше зустрічаються **перенесення термінів продажу на пізніший час**, наприклад: на прохання Харківської обласної державної адміністрації знято з продажу **26%** пакет акцій ВАТ «Серп і молот», **50%** пакет акцій ВАТ «Харківський завод тракторних двигунів»; на прохання ВАТ перенесено конкурс з продажу **48,99%** ВАТ «Мукачівський завод «Точприлад»; на прохання Служби безпеки України у Запорізькій області зупинено конкурс з продажу **42,22%** Авіакомпанії «Константа»; на IV квартал перенесено конкурси з продажу ВАТ «Хартрон» (по цьому підприємству закріплено в державній власності **25%+1** акція з не проданих **74,56%**);
- іншою причиною, що часто зустрічається – це **блокування з боку голів правлінь ВАТ.** Так, наприклад, голови правлінь ВАТ «Завод «Фрегат», «Сізагор» блокують надання інформації для розрахунку початкової ціни продажу, тому пакети акцій цих підприємств не виставлені на продаж на ФБ та ПФТС;
- **велика кількість оголошених конкурсів не викликала зацікавленості у покупців.** У ФДМУ в роботі знаходяться пакети акцій 53 підприємств, по більшості з яких не була виявлена відповідна зацікавленість з боку потенційних покупців. **Загальна номінальна вартість цих пакетів складала 475,67 млн.грн.** Незадовільний фінансовий стан підприємств, пакети акцій яких були виставлені на конкурс, є основною причиною відсутності попиту. Разом з тим відповідними нормативно-правовими актами заборонено здійснювати продаж пакетів акцій ВАТ за початковою ціною, яка не враховує індексації балансової вартості основних фондів станом на 01.01.95. Погіршення фінансових результатів діяльності підприємств призводить до зменшення їх інвестиційної привабливості;
- **Державною податковою адміністрацією продовжується практика здійснення податкової застави.** Проблемними і не вирішеними лишаються питання оцінки та реалізації

майна державних підприємств, що перебувають у процесі приватизації, та господарських товариств, в яких держава володіє часткою в статутному фонді більшою 25% плюс одна акція, на яке звернено стягнення за рішенням судових органів, та майна у податковій заставі уповноваженими спеціалізованими організаціями, такими як «Укрспецюст».

За 9 місяців 2000 року загальна сума, отримана від боржників шляхом **продажу майна по податковій заставі**, становить **164,82 млн. грн.** У тому числі: до Пенсійного фонду – 2,27 млн. грн., по заробітній платі погашена заборгованість на суму – 6,86 млн. грн., перед бюджетом – 119,45 млн. грн., іншим платіжам – 36,24 млн. грн.

Але ФДМУ встановлено, що норми чинного законодавства недостатньо обмежують зловживання під час оцінки та реалізації майна, що підлягає примусовому стягненню. Практика показує, що **непоодинокими є випадки продажу такого майна без попереднього проведення експертної оцінки за цінами, що набагато нижчі не тільки від ринкових цін на аналогічні об'єкти, але і від балансових** (табл. 6).

Таблиця 6

Приклади реалізації майна відкритих акціонерних товариств по ліквідаційній вартості

Назва ВАТ/ об'єкт реалізації	Балансова залишкова вартість, грн.	Ціна реалізації, грн.	Відсоток від залишкової вартості
«Деріївський каменедробильний комбінат» Кіровоградська обл.	303 748,01	154 000	50,7
«Серп і молот» м. Харків	60 719	17 245	28,4
«Завод електронної та газової апаратури» Дніпропетровська обл.	97 190	35 329	36,35
Одеський завод «Центроліт» м. Одеса	623 800	74 200	12
«Первомайський спецкар'єр» Миколаївська обл./ Засоби виробництва	305 100	50 000	16,4
«Кристал» м. Миколаїв/Засоби виробництва	644 000	67 700	10,5
Лисичанський комбінат хлібопродуктів	10 000 000	2 200 000	22

Як правило, в податкову заставу вноситься, а потім реалізується (нерідко за заниженими цінами) найбільш ліквідне майно підприємств: обладнання, що здатне випускати конкурентноспроможну продукцію; запаси ліквідної сировини тощо. А оскільки **у податковій заставі зараз знаходиться майна більше, ніж передбачається приватизувати в 2001 році (за даними представника ДПАУ на засіданні Комітету ВРУ з питань бюджету вартість такого майна складає 8 млрд. грн.)**, то реалізація такої схеми відчуження означає кардинальну зміну всіх приватизаційних планів і відповідно зниження і без того вкрай низької інвестиційної привабливості багатьох підприємств, пакети якіх приватизуються.

Подібні підходи до повернення боргів підприємств, по-перше, порушують баланс розміру статутного фонду і вартості реально існуючих активів, що в ряді випадків веде до фактичної їх ліквідації. По-друге, виділення високоліквідного майна в об'єкт примусового відчуження, а також реалізація майна і майнових прав за досить низькими цінами негативно впливає на привабливість акцій ВАТ, продаж яких здійснюється органами приватизації на конкурентних засадах. Державні підприємства, що пройшли таку процедуру, втрачають значну частину своєї привабливості для інвесторів, коли вони виставляються на продаж під час приватизації.

Тривожним моментом можна вважати і той факт, що вищеописана схема відчуження **охоплює не тільки дрібні і середні підприємства, але й підприємства, стратегічно важливі для економіки та безпеки держави.**

Наприклад, Державна податкова адміністрація України направила ВАТ «Кримський содовий завод», що знаходилося в стадії приватизації, три позови на загальну суму 7 млн. грн. Індустріальною

спількою Донбасу подано позов в арбітражний суд до ВАТ «Слов'янський содовий завод» на 21 млн. грн. (при загальному статутному капіталі ВАТ «Слов'янського содового заводу» – 31,5 млн. грн.).

Виконавчою службою м.Слов'янська 5 та 10 липня 2000 року було проведено опис та арешт високоліквідного майна ВАТ «Слов'янський содовий завод» для ліквідації заборгованості з заробітної плати по виконавчим листам. Виникає слушне запитання: чому описуються основні виробничі фонди, а не майно соціальної сфери? Реалізація описаного майна призведе до ліквідації цілого напрямку виробництва синтетичних миючих засобів, що суттєво вплине на обсяги виробництва та реалізації, і як наслідок, держава недоотримає коштів до Державного бюджету у вигляді податкових платежів. Водночас реалізація майна соціальної сфери, використання якого не тільки не приносить прибутків, але й вимагає затрат на їх утримання, є засобом реструктуризації підприємства, яка сприятиме покращенню фінансового стану підприємства, підвищенню інвестиційної привабливості.

Слід звернути увагу на те, що **стартова ціна зазначеного майна ВАТ «Слов'янський содовий завод», визначена Донецькою філією «Укрспецюст», становить 3,109 млн. грн. при балансовій вартості 11,4 млн. грн.**

Оцінивши ситуацію, ФДМУ заборонив проводити аукціон з продажу цього майна та зобов'язав здійснити його експертну оцінку за погодженням з ФДМУ.

У процесі підготовки конкурсу з продажу пакета акцій ВАТ «Слов'янський керамічний комбінат» у розмірі 52,71% номінальною вартістю 5,78 млн. грн. з'ясувалось, що рішенням Арбітражного суду Донецької області накладено арешт на майно зазначеного ВАТ у рахунок погашення заборгованості загальною сумою 6,29 млн. грн. На цей час спеціалізованим державним підприємством «Укрспецюст» продано майно цього товариства на суму 1,8 млн. грн. Також по ліквідаційній вартості реалізовано майно ВАТ «Південний електромашинобудівний завод».

Донецькою філією «Укрспецюст» м. Горлівка на виконання наказу Арбітражного суду Донецької області накладено арешт на майно усіх структурних підрозділів ВАТ «Донбасенерго». Загальна сума арештованого майна по залишковій балансовій вартості на 01.01.2001 **складає 1,2 млрд. грн.**

Державна виконавча служба «Укрспецюст» 24.03.2001 продала на аукціоні частину майна (виробничі об'єкти) енергопостачальної компанії «Луганськoblenerго». Інші приклади наведені у додатку 17.

Непоодинокі випадки продажу керівниками державних холдингових та акціонерних компаній переданих до їхніх статутних фондів пакетів акцій державних підприємств, у результаті чого держава не лише втрачає важелі прямого впливу на ситуацію на стратегічних підприємствах, а й не отримує жодної копійки до Державного бюджету від продажу цих акцій. Так, 11.03.2001 державна холдингова компанія «Українські поліметали» продала на вторинному ринку 25%+1 акцію найбільшого видобувника марганцевої руди – Орджонікідзевського гірничо-збагачувального комбінату номінальною вартістю 15 млн.грн.

Мають місце вилучення інвестицій, що надходять до підприємств на виконання умов договорів купівлі-продажу, податковими органами в рахунок погашення їх податкової заборгованості. Наприклад, з рахунку ВАТ «Одесаoblenerго» за рішенням Державної податкової адміністрації України (далі – ДПАУ) в безакцептному порядку списано 6,3 млн. грн., перерахованих інвестором на виконання бізнес-плану розвитку підприємства. Вважаємо необхідним вирішення цього питання на законодавчому рівні.

Важливим кроком до ліквідації зазначених проблем є прийняття КМУ низки положень (стандартів) експертної оцінки майна та майнових прав. Вони будуть сприяти впорядкуванню процесу оцінки майна та запобігати фактам зловживань у процесі реалізації податкової застави, конфіскованого майна, а також в інших випадках примусового стягнення майна.

З метою законодавчого врегулювання зазначених процесів ФДМУ оперативно підготував перший із документів цього пакета – Положення (національний стандарт) експертної оцінки нерухомого майна.

Однак, незважаючи на те, що більшість міністерств і відомств без зауважень погодили цей документ, ФДМУ вже декілька місяців не може представити його в КМУ на затвердження, тому що Міністерство юстиції України створює різноманітні перепони, не пов'язані зі змістом проекту Національних стандартів оцінки нерухомості, не візує його. Причина – пряма незацікавленість цієї структури в наведенні порядку в сфері застосування експертної оцінки. Адже тоді підрозділ Міністерства юстиції України «Укрспецюст» втратить своє монопольне привілейоване положення в цій сфері.

Небезпека ситуації посилюється ще й тим, що схема, яка використовується ДПАУ, митним комітетом та спецпідрозділом Міністерства юстиції України, схоже, сподобалась і деяким комерційним структурам, які стали ще більш активно вести пошук нелегальних способів приватизації, використовуючи з цією метою чинне законодавство для штучного банкрутства підприємств у процесі приватизації, судових позовів і т.д.

Для запобігання зловживанням у процесі приватизації ФДМУ пропонує законодавчо вирішити питання погодження дій щодо стягнення органами державної виконавчої служби на майно, що входить до статутних фондів ВАТ, у процесі приватизації та практики податкової застави, а також дій відповідних органів щодо банкрутства підприємств у процесі приватизації з органами приватизації.

Підсумовуючи вищенаведене, можна зробити висновок, що зазначені процедури призводять до виникнення альтернативного ринку придбання державного майна за зниженими цінами, що не дає можливості ФДМУ виконати у повному обсязі завдання з надходження коштів та сповна реалізувати можливості залучення промислових інвесторів у підприємства.

7 СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ ФОНДОВОГО РИНКУ

У 2000 році згідно з Державною програмою приватизації формування системи реєстрації прав власності та діяльність ФДМУ в цій сфері здійснювались на підставі Закону України «Про національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні». Відповідно до цього Закону підтвердження права власності на цінні папери в документарній формі є сертифікат, який надається власнику цінних паперів реєстратором, а при бездокументарній формі – виписка з рахунку у цінних паперах, яка надається власнику цінних паперів зберігачем, у якого цим власником відкрито рахунок у цінних паперах.

Протягом 2000 року на рахунках у цінних паперах, відкритих зберігачами ФДМУ, розміщені акції, які належать державі й випущені в бездокументарній формі в процесі приватизації та корпоратизації по 29 ВАТ, а також акції 9 акціонерних товариств, які належать державі у майні товариств групи Е.

На рахунках у цінних паперах, відкритих зберігачами РВ ФДМУ, розміщені акції, які належать державі й випущені в бездокументарній формі в процесі приватизації та корпоратизації, по 35 ВАТ.

Розробляється система інформаційного забезпечення по обігу цінних паперів, випущених у бездокументарній формі, яка є складовою частиною єдиної інформаційної системи ФДМУ, та програмне забезпечення по веденню реєстрів державних прав.

З метою прискорення зарахування цінних паперів, які випущені в бездокументарній або в документарній формі, але знерухомлені, на рахунки у цінних паперах фізичним та юридичним особам, які купують цінні папери, в процесі приватизації було підготовлено спільний наказ ФДМУ та Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку «Про віднесення до безумовних операцій з управління рахунком у цінних паперах операцій зарахування цінних паперів на рахунки у цінних паперах фізичним та юридичним особам, які купують цінні папери в процесі приватизації», який затверджено та зареєстровано в Міністерстві юстиції України.

Наказом ФДМУ затверджений Порядок здійснення операцій в системі реєстру власників цінних паперів на підставі документів, які надаються органом приватизації, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України. Застосування цього Порядку дає змогу прискорити процес переоформлення прав власності на акції відкритих акціонерних товариств, які випущені в документарній формі, оскільки розпорядження про внесення змін до реєстру акціонерів надається реєстратору, а не емітенту.

Протягом 2000 року проводилась робота щодо визначення підприємств, пакети акцій яких можуть бути запропоновані до продажу у вигляді депозитарних розписок на міжнародних фондових ринках за погодженням із міністерствами-співвиконавцями та КМУ.

Розроблено проект нового Порядку продажу акцій ВАТ, створених у процесі приватизації, що належать державі, через механізм депозитарних розписок, який враховує вимоги антимонопольного законодавства щодо запобігання економічній концентрації активів за кордоном, регулює ціну продажу, підвищує прозорість при виборі агента з розміщення, дозволяє ФДМУ приймати рішення щодо необхідності залучення радника та запобігати значних витрат на підготовку до продажу.

8

КОНТРОЛЬ ДОГОВОРІВ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ

На виконання Законів України «Про Державну програму приватизації» та «Про приватизацію державного майна» щодо контролю державними органами приватизації умов договорів купівлі-продажу державного майна ФДМУ у 2000 році проводилась відповідна робота щодо перевірки виконання покупцями умов укладених договорів.

Протягом 2000 року проведено 6369 перевірок виконання умов договорів купівлі-продажу. Позитивною є динаміка надходження інвестицій за договорами купівлі-продажу пакетів акцій. Якщо у 1995 році їх надійшло на підприємства на суму 6,6 млн. грн. та 3,3 млн. дол. США, то у 1996 році – відповідно 60,5 і 70,6 млн., у 1997 – вже 106,6 і 107,0 млн., за 1998 рік – 159,0 і 116,2 млн., а у 1999 – 467,5 млн. грн. і 67,2 млн. дол. США. Протягом 9 місяців 2000 року внесено 560,9 млн. грн. і 6,3 млн. дол. США. Загальний обсяг вже внесених покупцями пакетів акцій інвестицій, як це встановлено перевітками, проведеними протягом останнього кварталу, складає 1 380,3 млн. грн. та 387,7 млн. дол. США.

Поліпшився стан виконання умов договорів купівлі-продажу щодо збереження кількості робочих місць та створення нових. **Протягом року зафіксовано створення 3163 нових робочих місць на виконання умов договорів.**

Досягнуто суттєве скорочення кількості випадків порушення термінів виконання тих чи інших умов договорів купівлі-продажу. Найбільше їх фіксується в частині розрахунків за об'єкти приватизації, збереження обсягів виробництва, додержання термінів реєстрації нової форми власності.

Невиконання та неналежне виконання покупцями державного майна взятих зобов'язань протягом року загалом виявлене по 1254 договорах купівлі-продажу, або 19,7% перевірених, проти 36,6-20,8% у 1996-1999 роках відповідно.

Має місце певне зниження кількості виявлених фактів порушення умов сплати за придбаний об'єкт приватизації (хоча цей вид порушень залишається найбільш поширеним). **Протягом року їх зафіксовано по 597 договорах купівлі-продажу (9,3% перевірених).**

Невиконання покупцями зобов'язань щодо збереження обсягів виробництва продукції (товарообігу, послуг) протягом року виявлялося 42 рази (0,65% договорів купівлі-продажу).

Стан виконання покупцями умови по збереженню кількості робочих місць суттєво поліпшився. Невиконання цієї умови відмічалось у 2000 році лише по 55 договорах купівлі-продажу (0,86% загальної кількості перевірених). **Протягом 2000 року створено 3163 нових робочих місць.** По 76 договорах купівлі-продажу (1,19%) відмічалось невиконання умови щодо створення нових робочих місць.

Недотримання умов договорів купівлі-продажу щодо збереження профілю діяльності приватизованого об'єкта протягом 2000 року мало місце по 32 договорах купівлі-продажу (0,32% перевірених).

Порушення покупцями термінів реєстрації нової форми власності придбаних об'єктів приватизації у минулому році встановлено по 139 договорах купівлі-продажу (2,18%).

Серед договорів купівлі-продажу, які у 2000 році були на контролі органів приватизації, 1813 договорів купівлі-продажу стосуються купівлі-продажу об'єктів незавершеного будівництва. За результатами перевірки виконання умов зафіксовано по 339 договорах купівлі-продажу (18,7% від загальної кількості). По 119 договорах купівлі-продажу (6,5%) виявлено невиконання умов, з них по 51 договору купівлі-продажу (2,8%) вже зроблено заключний висновок про безперспективність подальшої роботи з покупцями і договори купівлі-продажу розірвано. Виконання зобов'язань з відставанням від передбачених договорами купівлі-продажу термінів має місце по 113 договорах купівлі-продажу (6,2%). Термін виконання зобов'язань не настав по 1242 договорах купівлі-продажу (68,5%). Найбільш характерними порушеннями є несвоєчасна сплата за придбаний об'єкт, порушення термінів початку добудови об'єкта, переоформлення права забудовника, переоформлення проектно-кошторисної документації. Є випадки затримки реєстрації договорів купівлі-продажу на 6-12 місяців. Типовими причинами порушення термінів реалізації умов цих договорів є проблеми з переоформленням права користування земельними ділянками. Потребують уваги питання більш чіткого формування умов продажу. Досвід роботи з об'єктами незавершеного будівництва свідчить про більшу, ніж у інших випадках, недоцільність розірвання таких договорів. Це пояснюється як труднощами з поверненням сторін договору у первісний стан, так і економічними збитками при повторному продажу.

На обліку органів приватизації перебуває 1000 договорів купівлі-продажу пакетів акцій акціонерних товариств, укладених під інвестиційні зобов'язання. Їх умовами передбачено внесення на підприємства протягом 1995-2003 років інвестицій на загальну суму 2 595,2 млн. грн. та 470,6 млн. дол. США. З них 183 договори купівлі-продажу стосуються підприємств, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави і приватизація яких здійснюється за погодженням з КМУ. За умовами цих договорів у зазначені підприємства повинно бути інвестовано в той же період 1 943,6 млн. грн. і 378,9 млн. дол. США. **Перевірками встановлено, що фактичні надходження інвестицій склали загальну суму 1 380,3 млн. грн. і 387,7 млн. дол. США. У тому числі на стратегічно важливі підприємства 896,8 млн. грн. і 330,0 млн. дол. США.**

Результати перевірок свідчать, що по більшості укладених договорів купівлі-продажу – 611 (61,1%) умови виконано своєчасно і в повному обсязі. Неналежне виконання умов, тобто внесення інвестицій з відставанням від встановлених договорами купівлі-продажу термінів має місце по 18 договорах купівлі-продажу (1,8%). Невиконання умов зафіксовано по 123 договорах купівлі-продажу (12,3%). По 248 договорах купівлі-продажу (24,8%) передбачені договорами терміни внесення інвестицій тривають. У тому числі по договорах купівлі-продажу пакетів акцій стратегічних підприємств: виконано умови по 92 договорах купівлі-продажу (50,2%), не виконано по 11 договорах купівлі-продажу (6,0%), порушено терміни виконання умов по 6 договорах купівлі-продажу (3,2%), по 74 договорах купівлі-продажу (40,4%) терміни внесення інвестицій тривають.

За недотримання термінів внесення інвестицій органами приватизації відповідно до чинного законодавства проводилась робота по нарахуванню покупцям штрафів і пені, яких протягом року стягнуто на загальну суму 501,6 тис. грн. та 115,5 тис. дол. США. У разі виявлення невиконання умов договорів купівлі-продажу органами приватизації вживалися всі заходи впливу на покупців з метою спонукання їх до виправлення стану. Лише після використання всіх можливостей доарбітражного врегулювання проблем розпочиналася робота щодо розірвання таких договорів і повернення об'єктів приватизації у власність держави.

На 01.01.2001 в результаті здійсненої органами приватизації претензійно-позовної роботи у власність держави повернуто 49 об'єктів приватизації (з яких 48 – це пакети акцій і 1 об'єкт незавершеного будівництва); ще по 75 договорах претензійно-позовна робота по їх розірванню і поверненню об'єктів приватизації у власність держави продовжується.

За результатами проведеної роботи щодо контролю виконання договірних умов можна зробити висновок, що протягом звітного періоду досягнуто скорочення кількості випадків порушення виконання умов договорів купівлі-продажу, а саме:

- зниження кількості фактів порушення умов сплати за придбаний об'єкт приватизації;
- збереження кількості робочих місць та створення нових;
- збереження профілю діяльності приватизованого об'єкта.

Необхідно зазначити, що у 2000 році динаміка надходження інвестицій за договорами купівлі-продажу пакетів акцій є позитивною.

9 ЗАКОНОДАВЧЕ ТА НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Розроблення законодавчих та нормативно-правових актів ФДМУ спрямовано на забезпечення сучасної стратегії процесу реформування власності, створення чіткого і прозорого механізму роздержавлення майна з метою приведення законодавства з питань приватизації у відповідність з економічними реаліями.

Протягом 2000 року ФДМУ проведено значний обсяг робіт по підготовці, розробці законопроектів, їх супроводженню при розгляді у комітетах і на пленарних засіданнях Верховної Ради України (далі – ВРУ). Результатом цієї роботи стало прийняття 5 законопроектів у цілому та 2 законопроектів у першому читанні.

Закон України **«Про Державну програму приватизації»** від 18.05.2000 № 1723-III, в якій включено положення підготовленого ФДМУ проекту Закону України **«Про внесення змін до статті 4 Закону**

України «Про приватизацію державного майна» (щодо трирічного терміну дії Програми, стосовно пропозицій про внесення змін відносно кількості об'єктів, які підлягають приватизації, та уточнення завдань з надходження коштів до Державного бюджету України;

Закон України **«Про внесення змін до Закону України «Про приватизацію державного майна»** від 18.05.2000 № 1724-III, в якому об'єднано положення розроблених ФДМУ законопроектів про внесення змін і доповнень до Закону України «Про приватизацію державного майна» (реєстраційні номери ВРУ від 30.11.98 № 2019-1, від 29.04.99 № 2019-4);

Закон України **«Про особливості приватизації відкритого акціонерного товариства «Укртелеком»** від 13.07.2000 № 1869-III, прийнято депутатський;

Закон України **«Про особливості приватизації об'єктів незавершеного будівництва»**, підписаний Президентом України 12.10.2000 року;

проект Закону України **«Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про особливості приватизації майна в агропромисловому комплексі»** (реєстраційний номер ВРУ від 07.02.2000 № 3324) прийнято у першому читанні;

проект Закону України **«Про внесення змін до статті 5 Закону України «Про приватизацію державного майна»** (щодо скорочення кількості об'єктів, що не підлягають приватизації), 22.06.2000 року прийнято депутатський у першому читанні (№ 5041-Д).

ФДМУ розроблявся проект Указу Президента України **«Про внесення змін і доповнень до Указу Президента України від 02.08.99 № 944/99 «Про деякі питання приватизації об'єктів енергетичного комплексу»** стосовно розкріплення державних пакетів акцій енергопостачальних компаній та формування єдиних пакетів акцій на продаж за конкурсом стратегічному інвестору, що дозволяє суттєво збільшити привабливість об'єктів продажу та ріст зацікавленості відомих стратегічних інвесторів. Підписано **Указ Президента України «Про внесення змін і доповнень до Указу Президента України від 2 серпня 1999 року № 944» від 15.07.2000 № 904/2000**, яким у 7 енергетичних компаній розкріплено пакети акцій, які були закріплені за державою, і запропоновано їх до продажу за конкурсом.

ФДМУ постійно здійснює роботу по впровадженню прийнятих законодавчих актів, правовому забезпеченню і удосконаленню приватизаційних процесів.

ФДМУ розроблено 6 законопроектів, які на даний час знаходяться на розгляді КМУ, зокрема:

- проект Закону України **«Про Фонд державного майна України»**, поданий в установленому порядку КМУ 11 вересня 2000 року;
- проект Закону України **«Про внесення змін до Закону України «Про Державну програму приватизації»** в частині визначення кількості об'єктів, які підлягають приватизації, та завдань з надходження коштів до Державного бюджету у 2001 році, поданий в установленому порядку КМУ 22 листопада 2000 року;
- проект Закону України **«Про внесення змін до деяких законів України»** стосовно запобігання знеціненню та втратам майна підприємств, у статутному фонді яких є державна частка, поданий в установленому порядку КМУ 20 листопада 2000 року.

У зв'язку з прийняттям Закону України від 18.05.2000 № 1723-III «Про Державну програму приватизації на 2000-2002 роки» та Указу Президента України від 15.07.2000 № 905 «Про заходи щодо залучення коштів, отриманих від приватизації державного майна, на інноваційне інвестування підприємств, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави» у ФДМУ розроблено проекти Законів України: **«Про внесення змін до деяких законів України»**; **«Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про Державну програму приватизації»**; **«Про внесення доповнень до статті 12 Закону України «Про Державний бюджет на 2000 рік»**. Розгляд законопроектів зупинено до надання КМУ офіційних роз'яснень застосування положень Указу Президента України та остаточного врегулювання питання використання коштів, отриманих від приватизації.

Розроблений ФДМУ проект Закону України **«Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет на 2000 рік»** стосовно спрямування плати за оренду майнових комплексів державних підприємств і організацій листом КМУ від 23.10.2000 № 25-3559/4 подано до ВРУ. На засіданні ВРУ 9 січня 2001 року проект знято з розгляду як такий, що втратив свою доцільність у зв'язку із завершенням бюджетного року.

ФДМУ розроблено проект Закону України **«Про внесення змін до статті 17 Закону України «Про особливості приватизації відкритого акціонерного товариства «Укртелеком»** щодо використання

коштів, одержаних від приватизації. Норми законопроекту враховано у проекті закону народного депутата України Костусєва О.О. «Про внесення змін до Закону України «Про особливості приватизації відкритого акціонерного товариства «Укртелеком», реєстраційний номер ВРУ від 13.11.2000 № 6207. Проект перебуває на розгляді ВРУ.

Прийняття внесених ФДМУ законів сприятиме прискоренню приватизаційних процесів, удосконаленню процедури приватизації, більш ефективному управлінню процесом роздержавлення майна, динамічності реалізації прав власності.

Насамперед прийняття Закону України **«Про Фонд державного майна України»**, який з вересня 2000 року був на розгляді КМУ, створить досконалу та ґрунтовну законодавчу основу для здійснення державної політики в сфері приватизації єдиною системою державних органів приватизації в Україні.

Сучасна стратегія приватизаційного процесу, роздержавлення стратегічно важливих підприємств обумовила необхідність удосконалення законодавчої та нормативної бази, зокрема вдосконалення процедур грошової приватизації, процедури проведення відкритих торгів та конкурсів, скорочення переліку стратегічних об'єктів, які не підлягають приватизації, тощо.

ФДМУ буде проводитись необхідна робота щодо удосконалення нормативно-правової бази, розроблення та впровадження законодавчих та нормативних актів розвитку процесу приватизації державного майна.

10 ВИЯВЛЕННЯ, УСУНЕННЯ ТА ПОПЕРЕДЖЕННЯ ПОРУШЕНЬ ЧИННОГО ЗАКОНОДАВСТВА

З метою контролю за дотриманням чинного законодавства в процесі приватизації ФДМУ протягом звітного періоду проводилися планові комплексні перевірки РВ та представництв ФДМУ стосовно законності процесів роздержавлення, виявлення фактів порушення вимог законодавства в сфері приватизації з залученням правоохоронних та контролюючих органів.

Для підвищення ефективності роботи державних органів приватизації, забезпечення належного контролю за дотриманням і зміцненням державної дисципліни, збереження майна, ощадливим і раціональним використанням товарно-матеріальних цінностей і коштів та станом їх обліку розроблено Порядок проведення комплексних перевірок РВ та представництв ФДМУ щодо фінансово-господарської діяльності та стану дотримання чинного законодавства РВ та представництвами ФДМУ в процесі приватизації.

Проведено значну роботу по виявленню та усуненню порушень законодавства на підприємствах і організаціях паливно-енергетичного комплексу при приватизації.

На виконання п.2 Плану скоординованих дій правоохоронних органів щодо запобігання корупції та злочинам в енергетичній сфері здійснено аналіз проведення комерційних конкурсів з продажу пакетів акцій нафтопереробного комплексу і державних енергетичних компаній та аналіз виконання покупцями цих пакетів акцій умов договорів купівлі-продажу.

Проведено також перевірку оцінки майна при приватизації енергетичних компаній. Матеріали про результати перевірок надіслано до Міністерства внутрішніх справ України та Координаційного комітету по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю при Президентові України.

На підставі звернення КРУ в Полтавській області ФДМУ було проведено перевірку ДАТ «Придніпровські магістральні нафтопроводи» з приводу заниження статутного фонду при створенні акціонерного товариства. В ході перевірки було встановлено, що фактична вартість майна на момент створення ДАТ була занижена на 513683,81 грн. (не включено в інвентаризаційні описи автомобілі). Враховуючи, що засновником ДАТ «Придніпровські магістральні нафтопроводи» є структура (НАК «Нафтогаз України»), підпорядкована Міністерству палива та енергетики України, ФДМУ було направлено листа з вимогою збільшити статутний фонд даного товариства на суму вартості зазначених автомобілів або укласти договір оренди між ФДМУ та ДАТ «Придніпровські магістральні нафтопроводи» на їх використання.

ФДМУ проводились перевірки законності використання на умовах оренди приміщень Державного науково-дослідного інституту санітарної техніки (ДНДІСТ), Українського державного інституту по проектуванню підприємств м'ясної та молочної промисловості «Укрдїпром'ясомолпром», Головного державного інформаційно-обчислювального центру легкої промисловості (ДІОЦлегпром). За результатами перевірки встановлено, що всі договори оренди між ДНДІСТ та юридичними особами, всі договори між ДІОЦлегпромом та юридичними особами, 17 договорів «Укрдїпром'ясомолпром» з 46 діючих на дату проведення перевірки, укладені з порушенням вимог Закону України «Про оренду державного та комунального майна» і постанови КМУ «Про внесення змін і доповнень до Методики розрахунку і порядку використання плати за оренду державного майна». Керівництву інститутів запропоновано звернутися до РВ ФДМУ по м.Києву з метою приведення всіх діючих договорів оренди у відповідність з вимогами чинного законодавства.

На підставі звернення КРУ в Миколаївській області було проведено перевірку використання державного майна, яке перебуває на балансі дочірнього підприємства «Миколаївський річковий порт» акціонерної судноплавної компанії «Укррічфлот». За результатами перевірки направлено лист до Генеральної прокуратури України щодо захисту державного майна, яке не ввійшло до статутного фонду, але знаходиться на балансі дочірнього підприємства. Прокуратурою Миколаївської області повідомлено, що за фактом здачі в оренду майна (теплоходів), яке не ввійшло до статутного фонду ДП «Миколаївський річковий порт», та ухилення від сплати податків Миколаївською транспортною прокуратурою 08.11.2000 порушено кримінальну справу за ознаками злочинів, передбачених статтями 166 ч.3 та 148-2 ч.2 КК України. Проводиться попереднє слідство.

На виконання доручення КМУ ФДМУ проводилась перевірка оренди майна залізничного транспорту України. Було перевірено 1566 договорів оренди. В ході перевірки виявлено, що підрозділами Укрзалізниці укладено значну кількість договорів, що передбачають передачу державного майна в платне користування з порушенням вимог нормативних актів України з питань оренди державного майна: порушення вимог статей 5, 9, 10, пункту 3 статті 23 Закону України «Про оренду державного та комунального майна»; порушення вимог Методики розрахунку і порядку використання плати за оренду державного майна, затвердженої постановою КМУ із змінами та доповненнями; недостатній контроль за надходженням орендної плати та інше. В ході перевірки частину договорів приведено у відповідність з чинним законодавством України. Загальна сума щомісячних надходжень до Державного бюджету України після перевірки ФДМУ та приведення орендних відносин у відповідність з чинним законодавством України на 01.07.2000 становить понад 299 тис.грн.

Під час перевірки орендних відносин щодо цілісного майнового комплексу автотранспортного підприємства «Азовтрансавто» (м.Маріуполь Донецької області) виявлено факти зменшення вартості орендованого майна та нанесення державі значних матеріальних збитків. Матеріали перевірки надіслано до Генеральної прокуратури України. Прокуратурою м.Маріуполя з залученням фахівців КРУ м.Маріуполя проводиться перевірка з питань порушення ТОВ «Азовтрансавто» законодавства про оренду державного майна.

Аналіз проведених перевірок дозволяє зробити висновок, що в роботі РВ ФДМУ мали місце недоліки, зокрема:

- порушення термінів публікації інформації по об'єктах, відносно яких прийнято рішення про приватизацію;
- порушення при затвердженні планів розміщення акцій, при наданні дозволів на відчуження державного майна;
- порушення термінів підготовки об'єктів до продажу, недотримання термінів укладання договорів купівлі-продажу;
- порушення в оформленні окремих документів з оцінки майна, в оформленні окремих актів перевірок виконання покупцями умов договорів купівлі-продажу, ненарахування пені по заборгованості за орендну плату по деяких договорах оренди;
- невиконання плану надходжень орендної плати до Державного бюджету, низька ефективність роботи при проведенні пільгового продажу акцій та конкурсів з продажу акцій.

Для виправлення недоліків, зауважень, виявлених у ході перевірок, РВ ФДМУ розроблено заходи щодо усунення виявлених порушень. Працівники РВ за допущені ними порушення притягнені до адміністративної відповідальності.

11

**ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ
ВЛАДИ ТА ГРОМАДСЬКОСТІ ЩОДО
ПОЛІТИКИ УРЯДУ ТА ФДМУ В СФЕРІ
ПРИВАТИЗАЦІЇ**

Нові принципи приватизації та підходи до її проведення викликали необхідність переглянути політику інформування як громадськості про приватизаційні події, так і інвесторів про умови приватизації в Україні. На початку року було розроблено та погоджено з КМУ «Інформаційно-маркетингову програму – Україна 2000».

Інформаційно-маркетингова програма була впроваджена з метою поширення позитивної інформації про приватизацію в Україні, формування інвестиційного іміджу України, як надійного партнера та як країни з стабільними умовами ведення бізнесу, забезпечення прозорості, доступності і відкритості інформації про приватизацію та підприємства, які приватизуються, забезпечення населення інформацією про наслідки приватизації для соціально-економічного розвитку країни. Програма передбачала комплекс заходів, спрямованих на досягнення вищезазначених цілей. Так, до програми увійшли заходи, пов'язані з виданням презентаційних матеріалів (брошур, буклетів тощо), випуск відеороликів як соціального, так і рекламного змісту, проведення презентацій об'єктів продажу для потенційних інвесторів як в Україні, так і за кордоном, поширення інформації про процес роздержавлення та його наслідки через засоби масової інформації, у тому числі через всевітню інформаційну мережу Інтернет.

Згідно з цією програмою керівники ФДМУ провели робочі зустрічі з представниками офіційних та ділових кіл США, Франції, Великобританії, Німеччини, Італії, Португалії, Швейцарії, Австрії, Угорщини. Під час зустрічей були висвітлені питання загальних умов та особливостей української приватизації 2000 року, шляхів та особливостей інвестування в українські підприємства; представлена інформація щодо найбільш інвестиційно привабливих галузей економіки України; надані переліки об'єктів приватизації та розширена інформація по окремих підприємствах.

Протягом звітного періоду ФДМУ взяв участь у 5-му Міжнародному форумі «Ринок капіталу», у Національному дні України на міжнародній виставці «ЕКСПО-2000» (ФРН), у бізнес-форумі «Міжнародний ярмарок нових ринків» (Швейцарська конфедерація), у Регіональному Європейському енергетичному форумі (США), у III Економічному самміті країн центральноєвропейської ініціативи (Угорщина), у Міжнародному форумі з бізнесу, інвестицій та приватизації під гаслом «Україна та Європейський Союз» (Австрія), у Міжнародному форумі економічного співробітництва «Україна і Світ. Партнерство в ім'я злагоди та розвитку», в інших міжнародних форумах, семінарах та виставках.

На виконання Інформаційно-маркетингової програми – 2000, згідно з розпорядженням КМУ, була підготовлена інформація щодо інвестиційно привабливих об'єктів приватизації (100 об'єктів) та видані українською та англійською мовами **брошури** «Україна 2000. Приватизація. Інвестиційні можливості», рівень підготовки та видання якої отримав високу оцінку як вітчизняних, так і іноземних спеціалістів. Окремим накладом були видані **буклети** «Українська приватизація. Інвестиційні можливості. Електроенергетика» українською, англійською та додатково російською мовами. Електронну версію брошури було розміщено на компакт-дисках.

Зазначені видання були презентовані представникам закордонних та вітчизняних ділових кіл під час зустрічей, розповсюджувались через посольства та Торгово-промислові палати різних країн світу, що представлені в Україні, на різноманітних заходах за участю ФДМУ.

Крім того, з метою збільшення обсягу інформації про Україну та її інвестиційний потенціал, на початку року було знято відеофільм «Інвестиційні можливості України», на базі якого розроблено компакт-диск «Запросини в Україну». В основу сюжету фільму покладено загальну інформацію про Україну як європейську державу, що має всі необхідні умови для успішного економічного та соціального розвитку. У фільмі, крім того, був поданий огляд планів приватизації 2000 року з акцентом на об'єктах, які мали би найбільше зацікавити закордонних інвесторів. Компакт-диски були успішно презентовані представникам іноземних ділових кіл протягом року.

Відповідно до Указу Президента України «Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні»,

а також для поширення інформації про приватизацію в Україні серед потенційних інвесторів та покупців українських підприємств ФДМУ в значній мірі активізована робота над власним сайтом (www.spfu.gov.ua). Так, на двомовному (українсько-англійському) сайті ФДМУ оперативно розміщуються офіційні видання ФДМУ «Відомості приватизації» та «Державний бюлетень про приватизацію», що поліпшує передачу інформації в усі регіони України та за кордон. Також на сторінці представлена різноманітна інформація про українську приватизацію: стан приватизації, законодавче забезпечення приватизаційних процесів в Україні, аноншуються оголошення конкурсів та аукціонів на об'єкти приватизації, а також подана інша корисна інформація. Передбачена безкоштовна підписка на новини сайту. Сайт ФДМУ зареєстровано в провідних пошукових системах світу, здійснюється робота в напрямку його рекламування, в тому числі в традиційних засобах масової інформації (далі – ЗМІ). Сайт ФДМУ, за даними рейтингових опитувань та статистичних досліджень, зберігає провідні позиції на відповідному сегменті Інтернет.

Згідно з Законом України «Про Державну програму приватизації» ФДМУ в межах інтернет-сайту запровадив вивчення попиту на об'єкти, щодо яких не прийняте рішення про приватизацію. На сайті ФДМУ розміщуються переліки об'єктів щодо яких здійснюється дослідження. Анімований банер, розміщений на головній сторінці сайту, запрошує відвідувачів ознайомитись із запропонованою інформацією про об'єкти та заповнити відповідні анкети. Фактично, згідно з затвердженим переліком, на сайті розміщена інформація по 20 об'єктах. Інформація, отримана таким чином, аналізується та використовується для прийняття рішення про приватизацію об'єкта чи його реструктуризацію.

У звітному періоді продовжувалась робота по інформуванню громадськості з метою забезпечення прозорості приватизації. З цією метою, а також для реклами підприємств як об'єктів приватизації та формування попиту на них ФДМУ впроваджено випуск рекламних роликів та сюжетів на телебаченні. Згідно з планом-графіком продажу об'єктів здійснювались відеозйомки та створювались рекламні ролики по підприємствах за критерієм економічної віддачі. Протягом останнього кварталу 2000 року було розроблено та розміщено в ефірі Першого та Другого каналу державного телебачення відеоролики по 15 об'єктах приватизації. Ще 45 конкурсних (біржових) продажів було анонсовано.

Разом з тим ФДМУ забезпечував умови створення інформаційних, іміджевих та рекламних відео-сюжетів щодо об'єктів приватизації на різноманітних телевізійних каналах. Це, зокрема, сюжети в телепрограмах «Реальний сектор» (УТ-2), «Діловий канал» (УТ-2), «Вікна-бізнес» (СТБ), «Експрес-інформ» (КТМ, ЮТАР), «Економічний вісник» (ICTV), «УТН-Панорама» (УТ-1).

З метою поступового збільшення обсягу інформації щодо процесу приватизації ФДМУ постійно, практично кожного тижня, проводив прес-брифінги для вітчизняних та закордонних засобів масової інформації, на яких представники ЗМІ отримували вичерпну інформацію щодо стану продажу об'єктів, планів, тенденцій та підсумків процесу приватизації, обсягу коштів, отриманих від приватизації. На час здійснення продажу резонансних об'єктів до участі у прес-брифінгу залучались фахівці ФДМУ, які могли надати детальну оперативну інформацію (юристи, голови комісій) та представники Радників ФДМУ. Декілька прес-брифінгів було проведено за участю керівників підприємств, громадських спілок тощо.

Протягом року ФДМУ постійно здійснював моніторинг стану підготовки законодавчих та нормативних документів з питань приватизації та управління корпоративними правами. Постійно проводилась роз'яснювальна робота щодо важливості створення стабільних законодавчих умов для більш плідного залучення стратегічних інвесторів. З метою привернути увагу громадськості до питань законотворчості ФДМУ проводив тематичні прес-брифінги та «круглі столи». Зокрема, було проведено декілька «круглих столів» з метою обговорення базових законопроектів: «Про Державну програму приватизації», «Про особливості приватизації ВАТ «Укртелеком». До участі у заходах запрошувались народні депутати України, представники Адміністрації Президента, КМУ, міжнародні та вітчизняні експерти, представники громадських установ та ЗМІ.

У приміщенні ФДМУ в грудні 2000 року відбувся «круглий стіл» керівництва ФДМУ та членів об'єднання «Нова Формація» на тему «Фонд державного майна України та підприємці. Механізм взаємодії». Результатом роботи «круглого столу» стало підписання договору «Про співробітництво між ФДМУ та громадською організацією «Об'єднання підприємців «Нова Формація»».

Прес-служба ФДМУ постійно готує інформаційні повідомлення для ЗМІ та здійснює їх оперативну розсилку, надає поточні консультації представникам ЗМІ, здійснює моніторинг розповсюдження інформації.

Результатом роботи можна вважати значний обсяг інформації стосовно процесу приватизації, присутній у багатьох вітчизняних та закордонних ЗМІ. Постійно приватизаційні новини надають українські та зарубіжні інформагенції: «Інтерфакс-Україна», «Українські новини», «УНІАН», «Укрінформ», «Інфобанк», «Експрес-інформ», «Інтерфакс» (Росія), «Прайм-Тайм» (Росія), «Росбізнесконсалтинг» (Росія), «Рейтер», «Блумберг», «Бридж-ньюс». Приватизаційні новини висвітлюються у програма телебачення «Реальний сектор» (УТ-2), «Діловий канал» (УТ-2), у програмах новин «Експрес-інформ» (КТМ, ЮТАР), «Економічний вісник» (ICTV), «УТН-Панорама» (УТ-1), «Факти» (ICTV), «Подробиці» (Інтер), у радіопрограмі «Панорама приватизації» (УР-1), у новинах «Радіо-ЕРА», а також у більшості друкованих ЗМІ («Українська інвестиційна газета», журнал «Компаньйон», газети «Дзеркало тижня», «День», «Урядовий кур'єр» тощо).

Принципово новим у роботі ФДМУ стало проведення інтернет-конференцій за участю керівництва ФДМУ для засобів масової інформації та громадськості, під час таких конференцій поставити питання та отримати відповіді мають змогу не лише учасники конференції та акредитовані на ній представники ЗМІ, а всі бажаючі за допомогою Інтернету. Так, 22 грудня 2000 року ФДМУ в приміщенні комітетів ВРУ провів інтернет-конференцію для центральних та регіональних ЗМІ на тему «Основні здобутки та перспективи приватизації в Україні». У конференції також взяли участь народні депутати України, представники Адміністрації Президента України та КМУ.

24.11.2000 підписано Угоду між ФДМУ та Міністерством майнових відносин Російської Федерації щодо співробітництва в галузі створення умов, що сприяють взаємній участі господарюючих суб'єктів двох країн у програмах приватизації. Підписання цієї угоди створює передумови для більш широкого залучення російських суб'єктів господарської діяльності до участі у приватизації українських підприємств та нерухомості, розвитку економічних взаємовідносин між Україною та Російською Федерацією.

Протягом звітного періоду ФДМУ взяв участь у Міжнародному форумі економічного співробітництва «Україна і Світ. Партнерство в ім'я злагоди та розвитку», який відбувся 6-8 грудня 2000 року в Національному палаці «Україна». На Форумі були представлені 15 підприємств різних галузей економіки України.

У грудні 2000 року вийшов у світ 100-й номер офіційного друкованого видання ФДМУ – журналу «Державний інформаційний бюлетень про приватизацію».

Вже 9-й рік поспіль кожного місяця ФДМУ випускає у світ українською та російською мовами свій Бюлетень, яким інформує населення України, ділові кола за кордоном, центральні та місцеві органи державної виконавчої влади, посольства та представництва, всіх, хто професійно займається проблемами реформування відносин власності, про свою роботу, хід приватизації, нові законодавчі та нормативно-методичні матеріали у сфері приватизації, друкує наукові статті на здобуття наукових ступенів тощо.

Щотижня ФДМУ видає оперативний додаток до Бюлетеня – газету «Відомості приватизації», в якій подається вся інформація щодо приватизаційних заходів (аукціони, конкурси, біржові торги, прийняття рішення про приватизацію, завершення приватизації тощо), які проводяться в Україні.

Не дивлячись на насиченість ринку поліграфічною продукцією, друковані видання ФДМУ вже 4 роки мають стабільний тираж та стали читацьку аудиторію серед передплатників.

Видання ФДМУ розповсюджуються за передплатою і в роздріб. Оскільки вони включені до передплатного каталогу «Роспечати» та Експортного каталогу видань України, інформацію про приватизацію оперативно і в повному обсязі мають змогу отримати всі зацікавлені особи за межами нашої країни.

Протягом 2000 року видано 24 номери (українською й російською мовами) Бюлетеня та 50 номерів «Відомостей приватизації». Річний тираж Бюлетеня становить 75 тис. прим., «Відомостей приватизації» – 855 тис. прим.

Бюлетень з додатком «Відомості приватизації» – це єдине в Україні періодичне друковане видання з питань приватизації, в якому здійснюється офіційна публікація в повному обсязі інформації про проведення процедур приватизації, що забезпечує їх відкритість і прозорість.

На сторінках Бюлетеня ведеться широка агітаційно-пропагандистська робота щодо висвітлення позитивного досвіду роботи підприємств після приватизації. Так, протягом року на його сторінках

висвітлювався досвід роботи житомирського АТЗТ «Україна», київського ЗАТ «Арма», чернівецького ВАТ «Трембіта», ВАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод», вінницького ВАТ «Володарка», івано-франківського АТ «Фірма «Надія», чернівецького АТ «Буковинка» тощо.

Керуючись указами Президента України, в яких наголошується на необхідності активізації роботи з продажу об'єктів незавершеного будівництва, у Бюлетені започатковано повнокольорову вкладку «ОНБ: об'єкти нового бізнесу» де на наочних прикладах висвітлюється «нове життя» довгобудів. Зокрема, Бюлетень розповідав про колишні довгобуди, які перетворилися на клініку європейського зразка «Еліта», в якій лікують дитячий церебральний параліч; київську тютюнову фабрику «Реєтсма-Україна»; автоматизовану ферму з вирощування страусів; дніпропетровський завод «Альбатрос», що виготовляє металочерепицю; харківську фабрику з розфасування англійського чаю «Ahmad»; євпаторійський туристичний комплекс «Планета» тощо.

Готуючись до святкування 10-ї річниці створення ФДМУ, Бюлетень започаткував нову рубрику «З історії приватизації», сторінки якої надані тим, хто стояв у витоків приватизації, хто створював законодавчу та нормативну базу приватизації, хто розпочинав перші заходи щодо роздержавлення майна.

«Державний інформаційний бюлетень про приватизацію», котрий визнано Вищою атестаційною комісією України науковим фаховим виданням України, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук, веде цілеспрямовану роботу щодо залучення до авторської роботи провідних фахівців у галузі реформування відносин власності, є справжнім виразником наукової думки, нових ідей у вирішенні складних проблем приватизаційного процесу.

З метою просування офіційних видань ФДМУ на ринку у 2000 році видано три наочні видання рекламного характеру: плакат «Офіційна інформація – з офіційних джерел», буклет «Доступність інформації – прозорість, відкритість приватизації» та листівку «Офіційна інформація від Фонду державного майна України».

12

КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Добір кадрів до центрального апарату та РВ ФДМУ здійснюється виключно на конкурсних засадах.

У зв'язку з утворенням Управління з питань державної корпоративної власності чисельність працівників центрального апарату ФДМУ в 2000 році збільшилась порівняно з 1999 роком з 628 одиниць до 700.

З вищою освітою в ФДМУ працюють – 626 службовців, у тому числі: 544 – з рівнем акредитації 3-4 та 82 – з рівнем акредитації 1-2.; кандидатів наук -18 і Заслужених економістів України – 2; середній вік працівників центрального апарату ФДМУ – 38 років.

Штатна чисельність працівників РВ в 2000 році складала 2392 чоловіки, середній вік працюючих – 41 рік.

В РВ працюють: 1 доктор наук, 6 кандидатів наук, Заслужених економістів України – 5 чоловік, Заслужений юрист України – 1 чоловік.

У вищих навчальних закладах України здобувають першу та другу вищу освіту 196 державних службовців ФДМУ та його РВ.

Першу вищу освіту отримують 97 працівників центрального апарату Фонду, з них – 58 за рахунок позабюджетного Державного фонду приватизації. Другу вищу освіту – 54, з них – 35 за рахунок позабюджетного Державного фонду приватизації.

В РВ першу вищу освіту отримує 17 осіб, другу – 28 осіб. Усі навчаються за рахунок позабюджетного Державного фонду приватизації. Відповідно до «Тематичного плану навчання персоналу на 2000 рік» було організовано та проведено 85 семінарів, на яких підвищили кваліфікацію 1854 державних службовців.

У 2000 році, виконуючи вимоги п.9 Указу Президента України «Про невідкладні заходи щодо прискорення приватизації майна в Україні», запроваджено навчальний всеукраїнський проект «Директор Третього тисячоліття». 07.09.2000 в Міжнародному центрі приватизації відбулась його презентація. Головною метою Проекту «Директор третього тисячоліття» є створення команди управлінців-професіоналів, здатних забезпечити успішний довгостроковий розвиток своїх підприємств в інтересах держави, акціонерів-власників та інвесторів.

Завданням цього проекту є:

- глибоке розкриття суті процесів реструктуризації, підвищення конкурентоспроможності підприємства;
- формування ефективних рішень для розвитку підприємства, виходячи з положення на ринку та сучасних умов існування підприємства.

Фінансове забезпечення реалізації Загальнонаціонального навчального Проекту «Директор третього тисячоліття» здійснюється ФДМУ. Джерелом фінансування є позабюджетний Державний фонд приватизації.

За програмою зазначеного Проекту у 2000 році підвищили кваліфікацію 170 директорів підприємств, що приватизуються, та 103 ключових менеджери.

Крім того, на виконання п.9 Указу Президента України «Про невідкладні заходи щодо прискорення приватизації майна в Україні» після відповідного навчання отримали сертифікати на право управління державними корпоративними правами 622 чоловіки.

Вказаний проект має дуже важливе значення для подальшого реформування економіки України. Він розрахований на 3 роки.

117 працівників центрального апарату навчалися на комп'ютерних курсах, організованих у ФДМУ.

13 ВЗАЄМОДІЯ З ВЕРХОВНОЮ РАДОЮ УКРАЇНИ

Організація роботи з ВРУ є одним з ключових напрямків роботи ФДМУ, оскільки ФДМУ підзвітний і підконтрольний ВРУ. Зміст цієї роботи полягає в налагодженні ефективних стосунків з Комітетами, Комісіями ВРУ, депутатськими фракціями та групами, а також з окремими народними депутатами з метою якісної підготовки законопроектів та прискорення проходження їх у ВРУ. В цьому напрямку ФДМУ працював над виконанням таких завдань.

З початку 2000 року **після сформування депутатської більшості у ВРУ** склалися умови для опрацювання законопроектів та їх прийняття народними депутатами України. Налагоджені дійові та творчі стосунки між ФДМУ, Комітетом ВРУ з питань економічної політики, управління народним господарством, власності та інвестицій, очолюваним О. Костусевим та Спеціальною контрольною комісією ВРУ з питань приватизації, очолюваною О. Рябченком.

Фахівці ФДМУ брали активну участь у підготовці матеріалів для **Програми дій Уряду** і сприяли її проходженню.

На виконання доручень КМУ ФДМУ щотижнево та щомісячно надавав протягом 2000 року інформацію КМУ щодо супроводу та проходження законопроектів у ВРУ.

У процесі роботи над законопроектами проводились **регулярні зустрічі керівництва ФДМУ з Головами Комітетів ВРУ, керівниками депутатських фракцій та груп, а також з окремими народними депутатами**. Крім того, Голова ФДМУ та його заступники брали участь у роботі Комітетів ВРУ, а також фракцій, коли вони розглядали законопроекти, що стосуються діяльності ФДМУ та проблем приватизації окремих підприємств.

ФДМУ забезпечив організацію супроводу у ВРУ законопроектів, що стосуються процесів приватизації та діяльності ФДМУ, а також організацію політичної кампанії у засобах масової інформації по таких законах:

- «Про Державну програму приватизації» на 2000–2002 роки (№4263, 5041–2) – прийнято в цілому;
- «Про особливості приватизації ВАТ «Укртелеком» – прийнято в цілому;
- «Про особливості приватизації об'єктів незавершеного будівництва» – прийнято в цілому;
- «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про приватизацію державного майна» (ст.27 щодо посилення відповідальності покупців державного майна за виконання умов договору приватизації, в тому числі його повернення до держави), розроблений ФДМУ у 1998 році – Закон України від 18.05.2000, № 1724-III;
- «Про внесення доповнень до Закону України «Про приватизацію державного майна» (статті 2, 4, 7-9, 14-18, 21-25, 27, 29 щодо удосконалення порядку аукціонного та конкурсного продажу об'єктів), розроблений ФДМУ у 1999 році – враховано в Законі України від 18.05.2000, № 1724-III;
- «Про внесення змін до ст.5 Закону України «Про приватизацію державного майна» та «Про внесення змін до Закону України «Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації» – ці законопроекти неодноразово розглядалися ВРУ, але жодного разу не набирали необхідної кількості голосів для прийняття їх у другому читанні, хоча ФДМУ перед кожним розглядом цих питань у ВРУ проводив значну роботу серед народних депутатів України по роз'ясненню позиції КМУ з даних питань. Це були і зустрічі з депутатськими фракціями та групами, і підтримка в ЗМІ.

На виконання вимог Регламенту ВРУ Голова ФДМУ О.М. Бондар у жовтні 2000 року звітував перед народними депутатами про виконання Державної програми приватизації у 1999 році. ВРУ ухвалила Постанову ВРУ «Про звіт ФДМУ про виконання Державної програми приватизації на 1999 рік».

При проходженні у ВРУ законопроектів, що стосуються діяльності ФДМУ, керівництво ФДМУ проводило зустрічі з депутатськими фракціями, групами та окремими народними депутатами по 2 – 3 рази по кожному законопроекту, оскільки вони неодноразово розглядалися ВРУ, а тому і зустрічі з фракціями проводились по декілька разів (загальна кількість не менше 180 разів). Під час цих зустрічей вирішувалися спірні питання, обґрунтовувалась необхідність законодавчого врегулювання питань приватизації, підтримка напрямку реформування власності під час відкритого протистояння фракцій протилежного спрямування.

Робочі групи ФДМУ по розробці законопроектів проводили зустрічі з депутатськими робочими групами з метою поліпшення підготовки їх до розгляду у ВРУ.

Голова Фонду О.М. Бондар, Перший заступник Голови ФДМУ М.В. Чечетов та заступник Голови Фонду, відповідальний за роботу з ВРУ, Ю.П. Гришан, особисто брали участь у пленарних засіданнях ВРУ, коли розглядалися питання, що стосуються діяльності ФДМУ.

Надзвичайно корисною і позитивною була практика особистої участі заступника Голови ФДМУ Ю.П. Гришана у всіх засіданнях Комітету ВРУ з питань економічної політики, управління народним господарством, власності та інвестицій, який очолює народний депутат України О.О. Костусев, де розглядалися питання не тільки по законопроектах, внесених урядом та розроблених ФДМУ, а й по інших законопроектах, внесених як Урядом, так і народними депутатами України, які стосувалися питань, пов'язаних з процесами приватизації.

Через засоби масової інформації регулярно здійснювалась роз'яснювальна робота **щодо необхідності прийняття законів**, їх впливу на вирішення соціальних проблем в Україні, а також з метою забезпечення прозорості процесів приватизації.

Своєчасно надавались відповіді на **звернення і запити народних депутатів**. Аналіз кількості та змісту письмових звернень народних депутатів України показав, що обсяг листів за звітний період склав 625 (з них 6 запитів). Переважна кількість листів стосувалася питань приватизації конкретних об'єктів, а також порушень у процесі приватизації окремих об'єктів.

Щомісячно ВРУ надається інформація про хід приватизації в Україні, а також щоквартальна Аналітична довідка про хід приватизації в Україні. Щорічно подається звіт ФДМУ про його роботу.

Підсумовуючи, слід зазначити, **що ФДМУ проведена величезна творча робота по співпраці з вищим законодавчим органом країни**, що дозволило:

1. встановити дієві і творчі стосунки з профільним Комітетом ВРУ з питань економічної політики, управління народним господарством, власності та інвестицій та його новим головою О.О. Костусевим, а також продовжити тісну співпрацю із Спеціальною контрольною комісією ВРУ з питань приватизації та її головою О.В. Рябченком;
2. налагодити тісніші взаємовідносини із депутатськими фракціями і групами ВРУ;
3. підняти на значно вищій рівень політичну участь народних депутатів України в обговоренні проблемних питань приватизації та у відкритих суспільству дискусіях навколо них.

Все це дозволило вирішити надзвичайно відповідальне завдання, поставлене перед ФДМУ, – забезпечити прийняття ВРУ в 2000 році всіх головних законопроектів, визначених Президентом України як невідкладні.

14

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Протягом 2000 року ФДМУ активно взаємодіяв з міжнародними фінансовими організаціями.

У рамках програми Міжнародного валютного фонду (далі – МВФ) «Механізм розширеного фінансування» (EFF) ФДМУ в межах своєї компетенції було виконано всі умови програми, що сприяло, після 15-місячної перерви, отриманню Україною чергового траншу кредиту у розмірі 245,3 млн. дол. США. На даний час ФДМУ виконуються такі умови програми EFF для отримання чергового траншу кредиту.

У 2000 році Світовий банк розпочав підготовку проекту «Програмна системна позика», який розрахований на 3 роки і передбачає надання Україні кредиту в трьох траншах на загальну суму 750 млн. дол. США. Одним з виконавців заходів Матриці стратегічних напрямків і орієнтовних показників було визначено ФДМУ. В рамках проекту ФДМУ виконуються орієнтовні показники приватизації стратегічних підприємств та підприємств-монополістів, енергетичних компаній та ВАТ «Укртелеком».

Успішна грошова приватизація великих промислових підприємств та підприємств інфраструктури є важливою умовою запропонованої Програмної системної позики Світового банку та важливою вимогою Програми розширеного фінансування МВФ. **Задля досягнення результатів, що очікуються від приватизації, ФДМУ підтримав ініціативу МВФ та Світового банку, погоджену КМУ, щодо створення Дорадчої групи з питань приватизації.** Група має консолідувати зусилля КМУ, ВРУ, приватного сектора та міжнародних організацій щодо подальшого покращання процесу приватизації в Україні шляхом аналізу процесу приватизації та надання рекомендацій, заснованих на кращій світовій практиці та досвіді, набутому під час приватизації в Україні. Вона також буде певним механізмом моніторингу програм України і міжнародних організацій у питаннях приватизації. До складу групи увійшли представники ВРУ, КМУ, ФДМУ, міжнародних організацій та приватного сектора.

Вже відбулося три засідання Групи, на яких було визначено критерії прозорої приватизації, що відповідають кращій світовій практиці, та підтверджено приватизацію 9 промислових підприємств, яка відбулась відповідно до цих критеріїв. Також проведено, за участю засобів масової інформації, презентацію дослідження: «Аналіз приватизації за конкурсами і тендерами у 2000 році: Успіхи і питання, що потребують доопрацювання у майбутньому». Дослідження проводилось Консультаційним проектом Уряду Німеччини з питань приватизації в Україні.

Слід відзначити роботу МВФ та Світового банку в частині підтримки прозорої приватизації. Так, МВФ разом зі Світовим банком вважає, що приватизація повинна відбуватися згідно з критеріями прозорої приватизації, які визначені Дорадчою групою, а це:

- публічне оголошення тендеру, де повинна міститись зрозуміла та повна інформація про умови тендеру;

- рівні умови щодо участі для всіх зацікавлених сторін;
- для приватизації на тендері виставляється контрольний пакет акцій;
- ціна, запропонована покупцем, є єдиним критерієм для прийняття рішення щодо переможця; не повинно бути інвестиційних вимог перед продажем;
- у випадках, коли для приватизації залучаються радники, – для їх відбору застосовуються чіткі кваліфікаційні вимоги;
- після оголошення тендеру умови його проведення та умови приватизації не можуть бути змінені;
- тендерна комісія має бути незалежною; недопустимо втручання в діяльність комісії;
- забезпечення вільного доступу до підприємства, що приватизується, включаючи візит на підприємство, співробітництво з менеджментом та фінансова і операційна інформація про підприємство.

У зв'язку з цим МВФ також вважає (і це є однією з умов надання чергового траншу кредиту за програмою EFF), що при внесенні змін до приватизаційних процедур необхідно працювати в тісному контакті з Дорадчою групою з питань приватизації.

У рамках програми ТАСІС впроваджувалась технічна допомога з боку Європейського Союзу по проектах: «Поглиблення приватизації шляхом продажу пакетів акцій промисловим інвесторам» (реалізовувався радником – консорціумом на чолі з «Commerzbank AG») та «Україна – 1998 Програма ТАСІС – Приватизація та Реструктуризація Підприємств: Індивідуальна приватизація» (реалізується радником – консорціумом на чолі з «Robert Flemings & Co. Limited»).

При підготовці та опрацюванні нових програм України з міжнародними організаціями ФДМУ відстоює інтереси держави щодо проведення приватизації українських підприємств.

Протягом 2000 року ФДМУ забезпечував міжнародну діяльність стосовно виїзду працівників у службові відрядження за кордон з метою участі керівництва та співробітників ФДМУ в різноманітних міжнародних заходах: економічних форумах, науково-практичних конференціях, «круглих столах» та зустрічах у рамках проектів ЄК ТАСІС, навчальних курсах і семінарах, засіданнях тендерних комісій, переговорах з питань приватизації, підтримки контактів з представниками іноземних установ та організацій та зустрічей з ними у ФДМУ, а також ведення листування та здійснення перекладів.

Здійснювався облік службових відряджень за кордон працівників ФДМУ та контроль за дотриманням вимог чинного законодавства щодо оформлення цих відряджень.

15 УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ КОРПОРАТИВНИМИ ПРАВАМИ

У 2000 році діяльність ФДМУ в сфері управління державними корпоративними правами (далі – ДКП) проводилась відповідно до Указу Президента України «Про невідкладні заходи щодо прискорення приватизації майна в Україні», постанови КМУ «Про управління державними корпоративними правами», якою затверджено нормативну базу з питань корпоративного управління, та інших нормативно-правових документів.

З метою запровадження ефективної системи корпоративного управління розроблено моніторинг, який узагальнює інформацію по всіх напрямках господарської діяльності ВАТ.

Відповідно до затвердженої нормативної бази процес управління ДКП у 2000 році відбувався по трьох напрямках:

- призначення та укладання договорів доручень з представниками держави в органах управління відкритих акціонерних товариств;
- передача функцій з управління ДКП недержавним юридичним або фізичним особам;
- контроль за виконанням умов контрактів головами правлінь відкритих акціонерних товариств.

Інформація щодо укладених договорів-доручень з представниками держави в органах управління ВАТ та укладених контрактів наведено в додатку 18. Крім того, у 2000 році було укладено 9 договорів-доручень з недержавними юридичними особами.

Загальна кількість ВАТ (без урахування підприємств комунальної власності), у статутних фондах яких є державний пакет акцій, складає 2554 (додаток 19).

Одним з критеріїв оцінки ефективності управління ДКП є надходження дивідендів до Державного бюджету. Для забезпечення надходжень до Державного бюджету дивідендів на державну частку у статутних фондах господарських товариств в 2000 році ФДМУ було вжито ряд заходів.

Станом на 01.01.2001 проведено загальні збори акціонерів у 1883 ВАТ, де є державна частка акцій, у тому числі у 273 ВАТ із державною часткою більше 50%. За підсумками загальних зборів були прийняті рішення про нарахування дивідендів на державні корпоративні права в сумі 356,2 млн. грн. при плановому завданні на 2000 рік – 275 млн. грн. **Фактично за 2000 рік перераховано до Державного бюджету 136,9 млн. грн., в тому числі дивідендів 105,3 млн. грн. і 31,6 млн. грн податку на дивіденди (додаток 20), що втричі більше, ніж за результатами господарської діяльності у 1999 році.**

У зв'язку з низькою платоспроможністю акціонерних товариств 164,8 млн.грн знаходиться на картотеках банків, які обслуговують ВАТ. Кредиторська заборгованість до Державного бюджету по сплаті дивідендів становить 240,2 млн.грн., у тому числі по органах управління:

- Міністерство палива та енергетики України – 213,3 млн. грн.;
- НАК «Нафтогаз України» – 22,2 млн. грн.
- Органи приватизації – 3,5 млн. грн.;
- Державний комітет промислової політики України – 0,5 млн. грн.;
- Національне космічне агентство України – 0,8 млн. грн.

ФДМУ неодноразово звертався до Міністерства палива та енергетики України та КМУ з проханням сприяти перерахуванню обласними енергокомпаніями до Державного бюджету нарахованих дивідендів на державні корпоративні права в їх статутних фондах. Проте за рішенням Міністерства палива та енергетики України кошти були направлені не до Державного бюджету, а на підтримку підприємств до роботи в осінньо-зимовий період.

Державними органами контролюється виконання 378 контрактів з головами правлінь ВАТ. З метою всебічного вивчення ситуації, що склалася на підприємствах, та прийняття ґрунтовних рішень про доцільність зміни керівників ВАТ в ФДМУ створена постійнодіюча комісія з проведення з фінансово-економічного аналізу господарської діяльності. В 2000 році заслухано звіти 120 голів правлінь ВАТ. За результатами розгляду 25 керівників ВАТ зобов'язано в обов'язковому порядку перерахувати дивіденди на державну частку акцій до Державного бюджету, прийнято рішення звільнити 9 голів правлінь ВАТ.

ФДМУ проаналізовано причини збитковості підприємств, що належать до сфери державного корпоративного управління, та вживаються заходи щодо виконання цими підприємствами зобов'язань перед бюджетами всіх рівнів та Пенсійним фондом. Здійснено заходи, які спрямовані на підвищення ефективності роботи осіб, уповноважених представляти інтереси держави в спостережних радах господарських товариств, пакети акцій яких належать державі.

Встановлена персональна відповідальність осіб, уповноважених представляти інтереси держави в спостережних радах 1600 господарських товариств, шляхом укладання з ними договорів-доручень на виконання функцій з управління державними корпоративними правами. Станом на 15.11.2000 в спостережні ради призначено 1917 представників держави, які є державними службовцями.

До недоліків у роботі з представниками держави слід віднести недостатню ефективність завдань, розроблених представникам держави, як додаток до договорів на управління. Крім цього, на цей час не вирішено питання матеріального стимулювання роботи представників держави.

У 2000 році відповідно до розпорядження КМУ була створена міжвідомча робоча група на чолі з Міністерством економіки України, до компетенції якої відносяться питання подальшого створення державних холдингових компаній та інших об'єднань з передачею державних пакетів акцій ВАТ до їх статутних фондів, а також розгляд питань щодо подальшого їх функціонування.

Протягом 2000 року робочою групою розглянуто діяльність 11 холдингових та державних акціонерних компаній. По двох компаніях – «Прикарпатліс» та «Укрпромприлад»– прийнято рішення щодо

недоцільності їх подальшого функціонування з поверненням пакетів акцій у державну власність для подальшої їх приватизації.

Слід зазначити, що холдингові та державні акціонерні компанії як органи управління не виконали тих завдань, що ставились перед ними в процесі їх створення. Деякі компанії заробляли гроші не господарською діяльністю, а за рахунок дивідендів від дочірніх підприємств. Так, НАК «Нафтогаз України» використала 21 млн.грн. дивідендів ВАТ «Укрнафта», в той же час до Державного бюджету кошти зовсім не перераховувались.

В результаті господарської діяльності АК «Держінвест України» пакети акцій чотирьох ВАТ знаходяться у заставі в результаті надання цій компанії фінансової допомоги.

Тому позиція ФДМУ – **повернути державні пакети акцій ВАТ, передані до статутних фондів компаній, з подальшою їх приватизацією у встановленому порядку.**

Гостро стоїть питання щодо доцільності вторинної емісії акцій ВАТ. З точки зору правоохоронних органів та Служби безпеки України вторинна (недержавна) емісія акцій стратегічно важливих об'єктів загрожує інтересам держави із втратою контролю за їх діяльністю. З точки ж зору керівників ВАТ та недержавних великих акціонерів блокування державою вторинної емісії гальмує залучення додаткових інвестицій в розвиток виробництва. Тобто державні органи управління, блокуючи таке рішення, стримують процес розвитку вітчизняного виробника, а в кінцевому результаті і надходження до Державного бюджету.

Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що для ефективного впровадження системи управління корпоративними правами держави необхідно здійснити ряд заходів:

1. Підвищити якість завдань представникам держави, які необхідно досягнути підприємству в процесі управління ДКП, з урахуванням чинного законодавства та індивідуальних показників діяльності цього підприємства.
2. Посилити контроль за виконанням умов контрактів з Головами правлінь ВАТ.
3. На законодавчому рівні вирішити питання передачі в управління уповноваженим особам ДКП на конкурсній основі із залученням комерційних та інших недержавних структур, виплати винагороди представникам держави (державним службовцям) за належне виконання функцій управління ДКП, які виконують ці функції за сумісництвом з їх функціональними обов'язками.
4. Вирішити питання щодо вторинної (недержавної) емісії акцій.

Вирішення цих та інших проблем значно підвищить у 2001 році ефективність управління державними корпоративними правами.

16 ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ПРИВАТИЗАЦІЇ У 2000 РОЦІ ТА ЗАВДАННЯ НА 2001 РІК

Результати приватизації 2000 року – **першого року проведення індивідуальної грошової приватизації**, показники діяльності роздержавлених підприємств переконливо свідчать про доцільність здійсненого переходу до грошової приватизації з пріоритетним залученням промислових інвесторів, саме таких, що мають достатній управлінський потенціал, а отже здатні ефективно використовувати придбане майно.

Разом з тим основна проблема 2000 року – досить обмежені можливості ФДМУ щодо управління процесом приватизації стратегічних об'єктів. Постійно за поданням деяких органів виконавчої влади виключались з процесу приватизації ліквідні стратегічні підприємства, очікувані кошти від продажу яких вже було включено до плану надходжень до Державного бюджету.

На думку Служби безпеки України, негативними факторами, що не сприяли підвищенню прозорості та відкритості процесів реформування власності, стало втручання окремих представників вищих органів влади та управління, законодавчих органів у приватизацію з метою лобювання інтересів певних

комерційних структур, чинення протиправних дій з боку керівників підприємств, інших юридичних осіб по недопущенню до набуття своїх прав новими власниками.

Значну шкоду завдали і продовжують завдавати норми чинного законодавства відносно можливості поєднання в часі процедур приватизації та банкрутства, виділення високоліквідного майна під податкову заставу і навіть примусове вилучення інвестицій, які надходять на виконання умов договорів купівлі-продажу об'єктів.

З метою недопущення в подальшому нанесення збитків інтересам держави шляхом спроб деяких органів влади приватизувати підприємства через такі структури, як «Укрспецюст» покупцям, які не відповідають визначенню «промислового інвестора», потрібно регламентувати дії судових органів під час прийняття рішень про продаж майна підприємств, які перебувають на стадії приватизації.

Вважаємо ситуацію щодо продажу державного майна різними виконавчими службами неприпустимою. **ФДМУ повинен бути єдиним суб'єктом, незалежним продавцем державного майна в Україні**, який захищає інтереси держави, відстоюючи можливість не тільки отримання коштів до Державного бюджету, а й збільшення економічного потенціалу держави шляхом пошуку ефективних власників роздержавлених підприємств, поліпшення управління стратегічними об'єктами та підприємствами – монополістами.

Мали місце недотримання співвиконавцями термінів затвердження багатьох міжвідомчих нормативно-правових актів, зволікання та необгрунтовані затримки при розробці та затвердженні умов проведення конкурсів з продажу пакетів акцій енергетичних компаній.

Несвоєчасне проведення реструктуризації підприємств, обмеженість фінансових ресурсів для передприватизаційної підготовки в напрямку підвищення ліквідності та привабливості підприємств, призвело до недостатньої зацікавленості інвесторів до них.

Велика кількість оголошених конкурсів не викликала зацікавленості у покупців. Незадовільний фінансовий стан підприємств, пакети акцій яких були виставлені на конкурс, є основною причиною відсутності попиту. Погіршення фінансових результатів діяльності підприємств призводить до зменшення їх інвестиційної привабливості.

У 2001 році перед органами приватизації поставлено надзвичайно важливе і відповідальне завдання – забезпечити надходження до Державного бюджету України 5,9 млрд. грн. від грошової приватизації, в першу чергу стратегічних об'єктів енергетики, металургії, машинобудування, зв'язку.

Основна умова цього – забезпечення можливості ФДМУ працювати в межах існуючого правового поля, визначеного законами та указами Президента України, відмова органів влади від втручання в хід приватизації, коли відповідні рішення призводять до невизначених ситуацій навколо окремих об'єктів і, як наслідок, – погіршення інвестиційного клімату в Україні.

На жаль, виконуючи такі важливі державні завдання з реформування власності, ФДМУ до цього часу вимушений працювати відповідно до Тимчасового положення, розробленого та затвердженого на початку приватизації в 1992 році. За цей період завдання та підходи до приватизації суттєво змінились, а разом з ними і функції ФДМУ. Відсутність до цього часу Закону України «Про Фонд державного майна» створює додаткові труднощі. У 2001 році ВРУ потрібно якнайскоріше прийняти зазначений закон, в якому чітко визначити завдання, функції та права ФДМУ, особливості його взаємодії з іншими органами влади та використання коштів, отриманих від продажу державного майна.

ФДМУ вважає доцільним переглянути законодавчі акти, які сприяють виведенню зі сфери приватизації привабливих об'єктів, передбачають затримку підготовки до продажу майна.

Потребує уточнення п.57 Державної програми приватизації щодо викупу акціонерними товариствами своїх акцій, не проданих у 1995-1999 роках, з метою розподілу між акціонерами або анулювання. Товариства часто не мають коштів для викупу зазначених акцій за номінальною вартістю. До того ж непродані пакети акцій іноді становлять значний відсоток статутного фонду, що унеможлиблює анулювання акцій у зв'язку зі значним зменшенням статутного фонду.

Також доцільно внести зміни до Закону України «Про Державний бюджет на 2001 рік» у частині можливості використання коштів від продажу комунального майна на виконання Державної програми приватизації.

Необхідно переглянути питання щодо поновлення позабюджетного Державного фонду приватизації, як акумулятора коштів та джерела своєчасного і повного фінансування заходів на виконання Програми.

Стратегічними напрямками забезпечення економічного зростання України в 2001 році залишаються формування в процесі роздержавлення ефективного господаря, залучення інвестицій, виготовлення приватизованими підприємствами конкурентоспроможної продукції, створення нових робочих місць.

Необхідно забезпечити створення інвестиційно привабливого клімату в Україні для покупців підприємств, які мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави чи посідають монопольне становище на загальнодержавному ринку відповідних товарів і послуг, шляхом:

- підвищення ефективності процедури залучення радників (національних та іноземних) для пошуку інвесторів та продажу контрольних пакетів акцій;
- продажу контрольних пакетів акцій без інвестиційних зобов'язань та інших обтяжливих умов;
- надання покупцю контрольного пакета акцій першочергового права на подальше придбання пакета акцій, закріпленого у державній власності після закінчення терміну закріплення, за умови виконання покупцем зобов'язань за договором купівлі-продажу.

Потрібно підвищити економічну ефективність приватизації, застосовуючи індивідуальний підхід при роздержавленні підприємств, на основі:

- підготовки підприємств до приватизації з урахуванням їх фінансово-майнового стану та частки у відповідному сегменті ринку виробництва, обсягів збуту продукції;
- аналізу попиту потенційних покупців.

Розширити права органів приватизації щодо продажу об'єктів разом з земельними ділянками, на яких вони розташовані.

Створити організаційно-економічні умови концентрації власності для підвищення ефективності управління ВАТ та посилення відповідальності нових власників.

Продаж акцій ВАТ, які не продані на момент прийняття рішення про приватизацію, здійснювати єдиним пакетом.

Удосконалити проведення оцінки об'єктів приватизації, поширити застосування експертної оцінки майна при проведенні приватизації з метою формування статутних фондів ВАТ на засадах справедливої ринкової вартості.

Забезпечити відкритість та прозорість всіх способів приватизації, надання широкому загалу інвесторів інформації про об'єкти приватизації через національні та міжнародні засоби масової інформації ще до оголошення продажів органами приватизації.

Вивчати попит на об'єкти приватизації шляхом оприлюднення міжнародно прийнятої інформації про підприємства у національних та міжнародних друкованих та електронних засобах масової інформації, у тому числі Інтернет.

Забезпечити публічність та прозорість прийняття економічно обґрунтованих рішень щодо закріплення пакетів акцій ВАТ у державній власності.

Результати всіх видів продажу друкувати у виданнях державних органів приватизації після затвердження підсумків продажу.

Необхідно переглянути та максимально скоротити кількість та розмір пакетів акцій ВАТ, які закріплені у державній власності.

При формуванні щорічних пропозицій (переліків об'єктів) для підготовки підприємств до приватизації та продажу необхідно враховувати, що вилучення з розроблених переліків тих чи інших підприємств ставить ці підприємства в стан невизначеності щодо подальшого їх реформування і фінансово-господарського розвитку, враховуючи надто малі можливості держави щодо забезпечення підприємств замовленнями та вкладання інвестицій.

Крім цього, скорочення поданих переліків об'єктів призводить до невиконання завдань, поставлених перед органами приватизації, як по обсягах роздержавлення, так і по надходженню коштів до Державного бюджету. Тому необхідно, щоб орган управління, що ініціює скорочення переліку, пропонував при цьому інший об'єкт на заміщення з аналогічною очікуваною вартістю продажу.

До невідкладних завдань належить розв'язання проблеми стосунків органів приватизації з міністерствами і відомствами з питань оренди державного майна, які ухиляються від погодження з органами приватизації договорів оренди і взагалі від укладання договорів оренди. Це стосується і майна ВАТ, яке не увійшло до статутного фонду.

Для органів приватизації 2001 рік буде роком напруженої праці. Одним із своїх першочергових завдань ФДМУ і надалі вбачає донесення до широкого загалу правдивої та максимально повної і об'єктивної інформації про хід роздержавлення. **Якщо ФДМУ вдасться здійснити все задумане в результаті спільних, максимально узгоджених та консолідованих зусиль законодавчої та виконавчої гілок влади, то незабаром ставлення до реформування власності як однієї з основних складових економічних реформ в Україні суттєво покращиться.**

ДОДАТКИ

Інформація щодо виконання завдань Державної програми приватизації на 2000–2002 роки за 2000 рік

№ п.п.	Відділення по областях	Завдання на 2000 рік				Фактично за 2000 рік				Виконання річного завдання, %			
		Державна програма приватизації на 2000-2002рр. (п.121)		наказ ФДМУ від 07.04.2000 №729 (з доповненнями)	наказ ФДМУ від 03.07.2000 №1363	гр. В,Г* гр. Д		гр. Е	гр. Ж	гр. В,Г		гр. Д	гр. Е
1.	Вінницькій	3	24	1	10	5	25	2	13	166,7	104,2	200,0	130,0
2.	Волинській	3	18		7	3	20	1	11	100,0	111,1		157,1
3.	Дніпропетровській	10	35		7	16	30	1	6	160,0	85,7		85,7
4.	Донецькій	18	66	7	10	8	29	4	10	44,4	43,9	57,1	100,0
5.	Житомирській	2	85	1	8	3	101	1	8	150,0	118,8	100,0	100,0
6.	Закарпатській	6	16	1	5	3	10	0	4	50,0	62,5	0,0	80,0
7.	Запорізькій	8	26	3	10	6	26	2	14	75,0	100,0	66,7	140,0
8.	Івано-Франківській	3	14	2	5	2	8	1	1	66,7	57,1	50,0	20,0
9.	Київській	19	40	1	10	12	29	1	10	63,2	72,5	100,0	100,0
10.	Кіровоградській	10	20	2	7	4	20	4	4	40,0	100,0	200,0	57,1
11.	Луганській	56	53		10	9	56	2	9	16,1	105,7		90,0
12.	Львівській	6	50	1	10	6	51	1	19	100,0	102,0	100,0	190,0
13.	Миколаївській	2	25		10	8	25	2	11	у 4р.	100,0		110,0
14.	Одеській	10	33	3	10	11	38	7	16	110,0	115,2	233,3	160,0
15.	Полтавській	6	25	1	10	6	5	1	11	100,0	20,0	100,0	110,0
16.	Рівненській	3	18	4	5	3	19	4	8	100,0	105,6	100,0	160,0
17.	Сумській	6	12		10	6	13	3	11	100,0	108,3		110,0
18.	Тернопільській	5	20	2	5	7	20	3	5	140,0	100,0	150,0	100,0
19.	Харківській	18	50	5	10	11	50	10	10	61,1	100,0	200,0	100,0
20.	Херсонській	5	25		5	9	19	0	5	180,0	76,0		100,0
21.	Хмельницькій	4	13		4	5	18	0	1	125,0	138,5		25,0
22.	Черкаській	13	18	2	7	13	22	2	6	100,0	122,2	100,0	85,7
23.	Чернівецькій	2	26		3	2	18	1	4	100,0	69,2		133,3
24.	Чернігівській	3	25		7	5	26	0	8	166,7	104,0		114,3
25.	м. Києву	13	30	2	2	14	8	13	3	107,7	26,7	у 6,5 р.	150,0
26.	м. Севастополю	4	8	1	3		3	0	2	0,0	37,5	0,0	66,7
27.	АР Крим	14	25		10	14	41	1	32	100,0	164,0		у 3,2 р.
Всього		252	800	39	200	191	730	67	242	75,8	91,3	171,8	121,0

* - за даними ІПС "Етап" (є наказ про продаж акцій)

Інформація щодо виконання завдань Державної програми приватизації на 2000–2002 роки по об'єктах груп В, Г в розрізі органів виконавчої влади, в управлінні яких перебувають об'єкти зазначених груп, за 2000 рік

N п.п.	Міністерство (відомство)	Завдання на 2000 рік*	Кількість об'єктів, щодо яких є наказ про продаж акцій**	Виконання річного завдання, %
1	Державний комітет промислової політики України	42	26	61,9
2	Державний комітет будівництва, архітектури та житлової політики України	2		0,0
3	Міністерство культури і мистецтв України	1	1	100,0
4	Міністерство транспорту України	21	7	33,3
5	Міністерство аграрної політики України	93	97	104,3
6	Українська кооперативно-державна корпорація по агропромислому будівництву «Укragenprombud»	10	9	90,0
7	Міністерство палива та енергетики України	70	11	15,7
	Інші	13	40	у 3.1 р.
	Всього:	252	191	75,8

* - завдання відповідно до п.120 Державної програми приватизації на 2000-2002 роки

** - за даними ІПС "Етап" (є наказ про продаж акцій)

Оцінка початкової ціни акції для продажу на аукціонах, ФБ та ПФТС за 2000 рік

№ п.п.	Назва ВАТ	Дата подання пакета документів для розрахунку	Повернуто пакет документів на доопрацювання після неодноразових звернень до ВАТ	Номінальна ціна акції, грн.	Початкова ціна акції, грн.	Початкова ціна пакета акцій, тис.грн.
1.	"Балцем"	08.12.1999	14.01.2000			
2.	"Дубротекс"	25.05.2000	14.06.2000			
3.	"Пресмаш"	05.01.2000	14.01.2000			
4.	ХК "Прикарпатліс"	05.01.2000	18.01.2000			
5.	"Коломиясільмаш"	04.01.2000	–	0,25	7,44	–
6.	"Київський завод РІАП"	14.01.2000	–	0,05	0,99	330,646
7.	"Херсонський річковий порт"	14.01.2000	–	0,35	8,24	391,746
8.	"Нікопольський кранобудівний завод"	31.01.2000	–	0,25	3,17	11,089
9.	"Сумське машинобудівне науково-виробниче об'єднання ім. Фрунзе"	31.01.2000	–	0,05	1,54	31199,206
10.	"Дніпроспецсталь"	01.02.2000	–	5,25	46,25	11036,406
11.	"Миропільська паперова фабрика"	01.02.2000	–	0,25	3,58	–
12.	"Лисичанськ-нафтопродукт"	08.02.2000	–	0,05	0,22	162,536
13.	"Одеський нафтопереробний завод"	07.02.2000	–	0,01	0,05	2763,459
14.	"Фрегат"	15.08.2000	28.08.2000	–		
15.	"Харківський домобудівний комбінат №1"	23.02.2000	–	0,25	1,2	1969,459
16.	"Волинь"	24.02.2000	–	0,05	0,23	0,395
17.	"Дніпроважпапірмаш" ім. Артема	24.02.2000	–	0,5	7,69	142,819
18.	"Прометей"	13.03.2000	–	0,25	7,48	195,085
19.	"Білоцерківсільмаш"	10.03.2000	–	0,25	9,52	6484,643
20.	"Меридіан" ім. С.П.Корольова	03.04.2000	–	0,5	7,06	422,420
21.	"Часовоярський вогнетривкий комбінат"	02.02.2000	–	0,01	0,25	–
22.	"Краматорський металургійний завод"	14.04.2000	–	1,05	12,21	5011,985
23.	"Газекспорт"	06.05.2000	–	0,25	0,97	104,421
24.	"Мотор-Січ"	12.05.2000	–	1,05	18,14	3072,118
25.	"Гумотехнік"	30.06.2000	–	0,25	3,76	5059,633
26.	"Криворіжбудтранс"	06.07.2000	–	0,25	2	149,730
27.	"Південмедбіосинтез"	27.07.2000	–	0,01	0,24	35,241
28.	"Кременчуцький річковий порт"	27.07.2000	27.07.2000			–
29.	"Новокаховський річковий порт"	25.09.2000	–	0,35	10,68	19,897
30.	"Заваллівський графітовий комбінат"	14.09.2000	–	0,25	3,42	50,186
31.	"Великоанадольський вогнетривкий комбінат"	04.10.2000	–	0,05	1,34	560,664
32.	"Кременчуцький річковий порт"	16.10.2000	–	0,35	9,72	261,886
33.	"ДніпроАЗОТ"	30.10.2000	03.11.2000	–	–	–
34.	"Криворіжський цементно-гірничий комбінат"	17.11.2000	24.11.2000	–	–	–
35.	"Завод будівельно-опоряджувальних машин"	18.12.2000	–	0,25	7,43	977,588
Всього:					70 413,26	

Кількість об'єктів, які змінили державну форму власності, за групами у 1992 – 2000 рр.

№ п.п.	Відділення по областях	1992 - 1999 рр.						За 2000 рік						1992 - 2000 рр.					
		Всього		в тому числі			Всього	Всього		в тому числі			Всього	в тому числі					
		А	БВГ	Д	Е	Ж		А	БГ	Д	Е	Ж		А	БВГ	Д	Е	Ж	
1.	Вінницькій	713	244	371	42	45	11	82	38	6	24	2	12	795	282	377	66	47	23
2.	Волинській	476	272	144	31	21	8	39	16	3	15	1	4	515	288	147	46	22	12
3.	Дніпропетровській	1435	795	534	67	37	2	78	21	20	30	1	6	1513	816	554	97	38	8
4.	Донецькій	3090	2156	786	111	27	10	194	141	10	29	4	10	3284	2297	796	140	31	20
5.	Житомирській	635	121	287	211	6	10	117	5	2	101	1	8	752	126	289	312	7	18
6.	Закарпатській	289	78	194	10	1	6	12	2	4	5	0	1	301	80	198	15	1	7
7.	Запорізькій	781	338	378	34	19	12	90	47	1	26	2	14	871	385	379	60	21	26
8.	Івано-Франківській	384	177	177	22	8	0	13	3	2	7	1	0	397	180	179	29	9	0
9.	Київській	770	250	484	20	5	11	65	16	9	29	1	10	835	266	493	49	6	21
10.	Кіровоградській	528	242	228	23	35	0	31	2	1	20	4	4	559	244	229	43	39	4
11.	Луганській	936	381	447	81	24	3	154	79	8	56	2	9	1090	460	455	137	26	12
12.	Львівській	1019	362	398	98	155	6	102	41	2	41	0	18	1121	403	400	139	155	24
13.	Миколаївській	683	250	305	75	38	15	70	25	8	24	2	11	753	275	313	99	40	26
14.	Одеській	939	300	461	51	114	13	94	24	9	38	7	16	1033	324	470	89	121	29
15.	Полтавській	558	221	302	23	5	7	26	9	1	4	1	11	584	230	303	27	6	18
16.	Рівненській	558	240	215	75	17	11	40	9	3	18	4	6	598	249	218	93	21	17
17.	Сумській	543	221	283	18	15	6	54	25	2	13	3	11	597	246	285	31	18	17
18.	Тернопільській	538	173	291	32	36	6	36	6	4	18	3	5	574	179	295	50	39	11
19.	Харківській	971	377	541	37	7	9	119	39	10	50	10	10	1090	416	551	87	17	19
20.	Херсонській	311	92	188	19	10	2	44	18	5	18	0	3	355	110	193	37	10	5
21.	Хмельницькій	417	154	223	35	1	4	30	8	3	18	0	1	447	162	226	53	1	5
22.	Черкаській	485	165	271	30	6	13	42	12	11	11	2	6	527	177	282	41	8	19
23.	Чернівецькій	376	158	151	26	40	1	41	25	1	12	1	2	417	183	152	38	41	3
24.	Чернігівській	396	163	184	19	24	6	41	8	2	25	0	6	437	171	186	44	24	12
25.	м. Києву	851	288	479	21	58	5	33	8	7	4	13	1	884	296	486	25	71	6
26.	м. Севастополю	92	34	49	6	2	1	17	12	0	3	0	2	109	46	49	9	2	3
27.	АР Крим	140	56	64	18	1	1	69	39	12	3	1	14	209	95	76	21	2	15
Всього		18914	8308	8435	1235	757	179	1733	678	146	642	66	201	20647	8986	8581	1877	823	380
в т.ч. центр. ап.		1087	92	940	16	39	0	57	2	30	6	17	2	1144	94	970	22	56	2

* – у т.ч. майно ліквідованих підприємств (Волинська обл. – 2, Миколаївська обл. – 2, Чернівецька обл. – 1)

** – у т.ч. майно підприємств-банкрутів (АР Крим – 5)

Додаток Б

Кількість об'єктів, які змінили комунальну форму власності, за групами у 1992 – 2000 рр.

№ п.п.	Відділення по областях	1992 - 1999 рр.						За 2000 рік						1992 - 2000 рр.							
		Всього			в тому числі			Всього			в тому числі			Всього			в тому числі				
		А	БВГ	Д	Е	Ж	А	БГ	Д	Е	Ж	А	БВГ	Д	Е	Ж	А	БВГ	Д	Е	Ж
1.	Вінницькій	1189	45	30	2	1	45	43	0	1	0	1	0	0	1	1234	1154	45	31	2	2
2.	Волинській	1089	68	24	1	18	110	96	1	5	0	8	0	0	8	1199	1074	69	29	1	26
3.	Дніпропетровській	3596	3381	210	4	0	147	142	4	0	1	0	0	0	3743	3523	214	4	1	1	1
4.	Донецькій	4361	4228	105	22	4	323	318	0	5	0	0	0	0	4684	4546	105	27	4	2	2
5.	Житомирській	1002	846	151	5	0	34	33	0	1	0	0	0	0	1036	879	151	6	0	0	0
6.	Закарпатській	1367	1327	21	14	0	164	156	0	5	0	3	0	0	1531	1483	21	19	0	0	8
7.	Запорізькій	1713	1649	60	0	4	124	122	0	0	2	0	0	0	1837	1771	60	0	6	0	0
8.	Івано-Франківській	1719	1620	52	31	6	192	181	0	6	0	5	0	0	1911	1801	52	37	6	6	15
9.	Київській	1358	1277	63	11	5	72	63	0	1	0	8	0	0	1430	1340	63	12	5	10	10
10.	Кіровоградській	966	918	18	26	3	62	58	0	4	0	0	0	0	1028	976	18	30	3	1	1
11.	Луганській	1980	1791	149	30	9	110	108	0	1	0	1	0	1	2090	1899	149	31	9	2	2
12.	Львівській	5716	5523	104	13	57	369	355	0	12	1	1	0	1	6085	5878	104	25	58	20	20
13.	Миколаївській	1231	1082	127	11	11	104	96	2	1	0	5	0	0	1335	1178	129	12	11	5	5
14.	Одеській	2372	2212	119	28	13	107	103	0	3	1	0	0	0	2479	2315	119	31	14	0	0
15.	Полтавській	1227	1128	64	27	6	133	131	0	2	0	0	0	0	1360	1259	64	29	6	2	2
16.	Рівненській	899	848	44	4	1	70	65	0	2	0	3	0	0	969	913	44	6	1	5	5
17.	Сумській	1123	1088	28	6	0	69	69	0	0	0	0	0	0	1192	1157	28	6	0	1	1
18.	Тернопільській	1229	1202	2	5	3	102	91	0	2	0	9	0	0	1331	1293	2	7	3	26	26
19.	Харківській	2426	2252	147	19	8	270	270	0	0	0	0	0	0	2696	2522	147	19	8	0	0
20.	Херсонській	928	663	238	26	0	131	124	4	1	0	2	0	0	1059	787	242	27	0	3	3
21.	Хмельницькій	1261	1168	77	14	1	56	53	0	2	0	1	0	1	1317	1221	77	16	1	2	2
22.	Черкаській	1029	848	157	16	8	36	25	0	11	0	0	0	0	1065	873	157	27	8	0	0
23.	Чернівецькій	1193	1171	7	12	1	93	82	0	6	0	5	0	0	1286	1253	7	18	1	7	7
24.	Чернігівській	765	637	117	7	2	28	25	0	1	0	2	0	0	793	662	117	8	2	4	4
25.	м. Києву	4199	3927	188	35	48	337	325	4	4	2	2	0	0	4536	4252	192	39	50	3	3
26.	м. Севастополю	255	234	19	2	0	1	1	0	0	0	0	0	0	256	235	19	2	0	0	0
27.	АР Крим	2761	2314	327	74	38	329	267	2	39	0	21	0	0	3090	2581	329	113	38	29	29
Всього		48954	45423	2707	496	231	3618	3402	17	115	7	77	52572	48825	2724	611	238	174	174	174	174

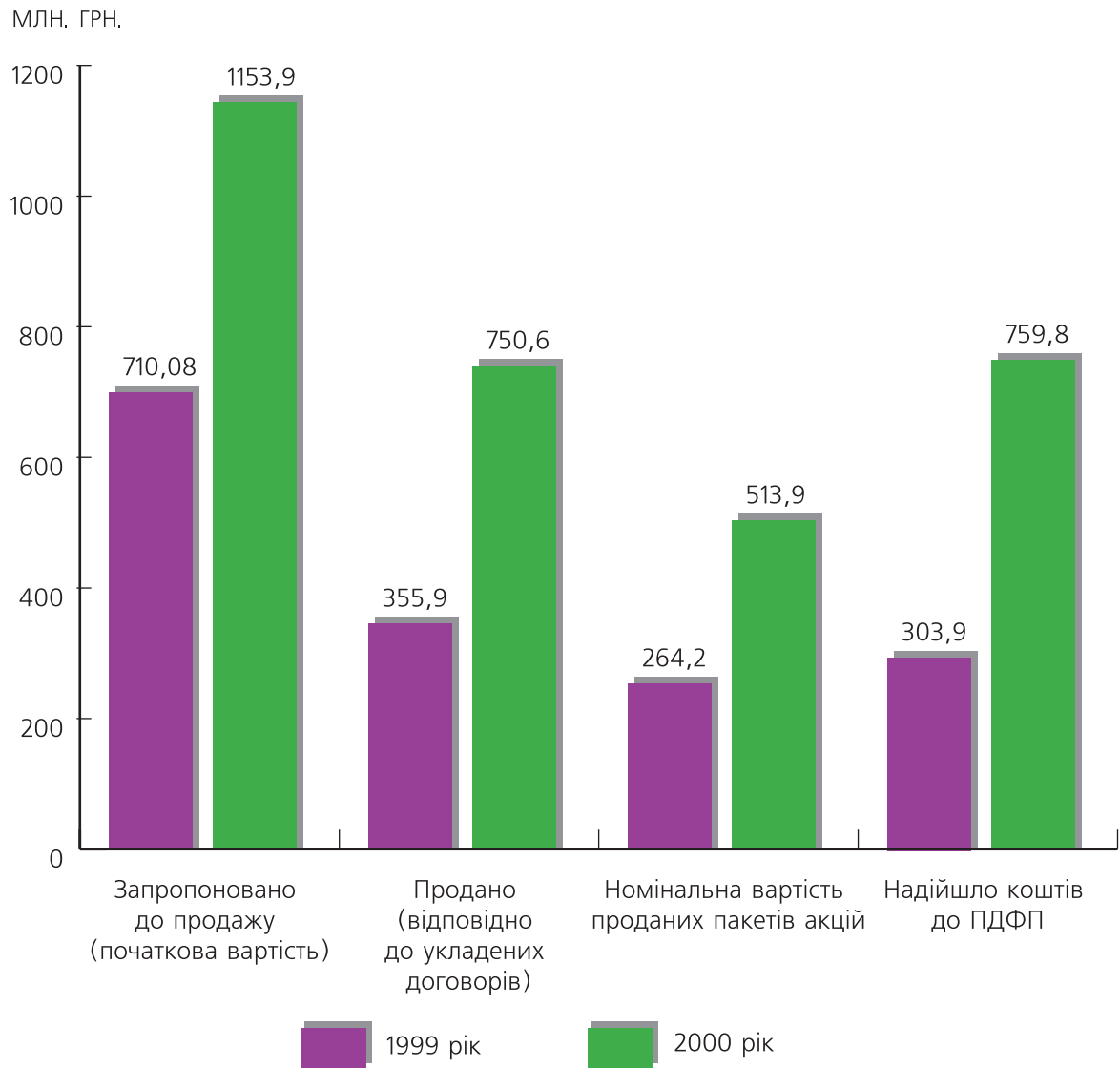
* – у т.ч. майно ліквідованих підприємств (Одеська обл. – 1)

** – у т.ч. майно підприємств-банкрутів (Львівська обл. – 1, Черкаська обл. – 1, АР Крим – 4)

Питома вага кількості об'єктів, які змінили форму власності, в окремих галузях економіки в загальній кількості таких об'єктів в Україні станом на 01.10.2000 (за даними Держкомстату)

Динаміка продажу державних пакетів акцій ВАТ на ФБ та в ПФТС у 2000 році в порівнянні з 1999 роком

Приклади найкращих продажів на ФБ та ПФТС за показниками ринкової вартості проданих пакетів акцій

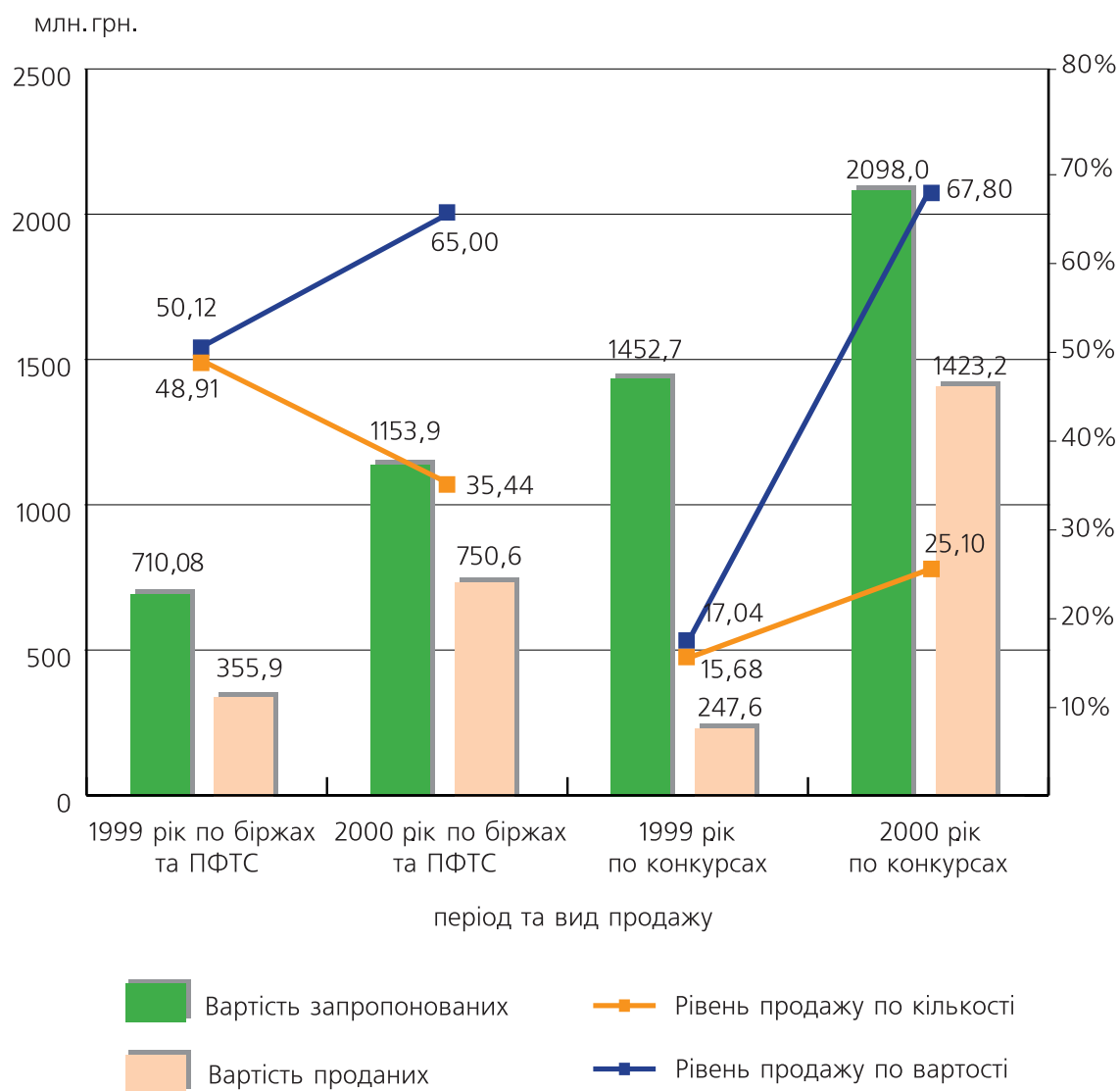
№ п.п.	Код за ЄДРПОУ	Назва ВАТ	Розмір пакету, - % СФ	Вартість пакету за номіналом, млн.грн.	Ринкова вартість пакету, млн.грн.	Коеф. перевищення ринкової вартості акції над номіналом
1.	191158	Металургійний комбінат "Азовсталь"	20,56	163,17	163,17	1,00
2.	191230	Запорізький металургійний комбінат "Запоріжсталь" ім.С.Орджонікідзе	25,00	70,31	132,51	1,88
3.	5409679	Миколаївський глиноземний завод	15,00	56,74	128,61	2,27
4.	186542	Запорізький завод феросплавів	50,00	37,08	37,08	1,00
5.	5747991	Сумське машинобудівне науково-промислове об'єднання ім. Фрунзе	25,00	0,89	27,37	30,80
6.	131713	Одесаобленерго	7,07	3,68	26,09	7,08
7.	5441447	Алчевський металургійний комбінат	25,00	19,38	19,38	1,00
8.	190977	Центральний гірничо-збагачувальний комбінат	12,43	17,13	17,13	1,00
9.	196204	Український графіт	31,14	0,35	16,29	46,74
10.	152282	Одеський нафтопереробний завод	25,00	0,55	13,76	25,00
11.	190816	Алчевський коксохімічний завод	25,00	13,25	13,25	1,00
12.	186536	Дніпроспецсталь	15,00	0,85	7,46	8,81
13.	22815333	Чернігівобленерго	8,63	2,57	6,80	2,64
14.	5758948	НВФ "Луганські акумулятори"	15,33	5,75	5,75	1,00
15.	376509	Одеський олійножировий комбінат	25,00	5,33	5,33	1,00
16.	190928	Орджонікідзевський гірничо-збагачувальний комбінат	8,29	5,09	5,09	1,00
17.	131564	Прикарпаттяобленерго	6,25	1,62	4,73	2,92
18.	14307794	Мотор-Січ	5,00	0,11	4,17	38,23
19.	190905	Інгулецький гірничо-збагачувальний комбінат	3,00	4,08	4,08	1,00
20.	213411	Донецький енергозавод	66,50	1,87	3,89	2,08
21.	13810284	Львівенергоремонт	81,05	3,26	3,26	1,00
22.	293060	Балцем	15,93	0,09	3,08	35,20
24.	131400	Криворізьенерго	1,81	0,78	2,35	3,00
Всього				378,71	650,62	

Результати продажу акцій ВАТ на ФБ та ПФТС у 2000 році за групами об'єктів

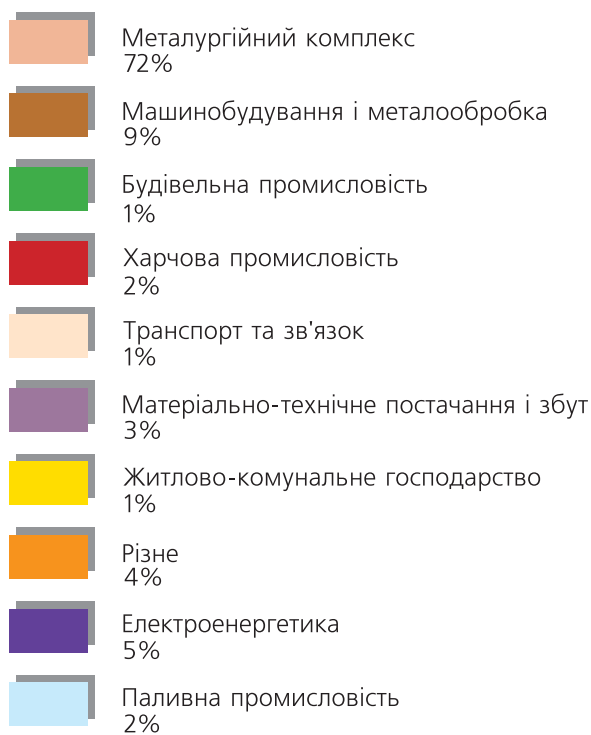
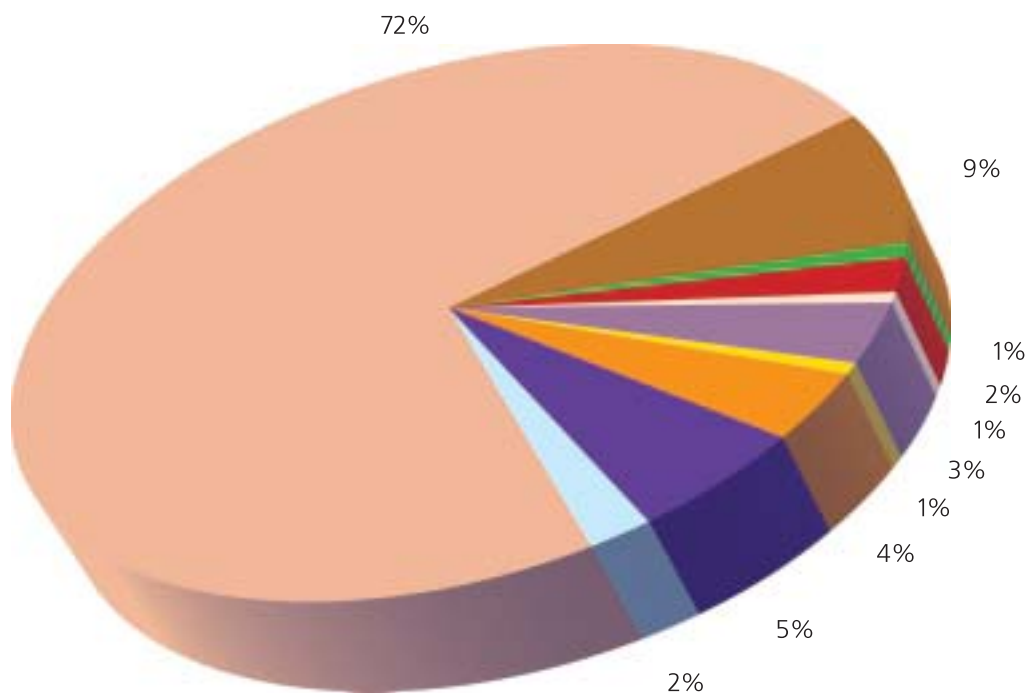
Група	Вартість запропонованих акцій за номіналом, млн.грн.	Вартість проданих акцій по укладених контрактах, млн.грн.	Рівень продажу, %	Вартість проданих акцій за номіналом, млн.грн.	Коефіцієнт перевищення ціни продажу над номіналом
А	6,09	0,75	12,3	1,08	0,69
Б	7,45	7,72	103,6	3,49	2,21
В	387,52	80,59	20,8	84,71	0,95
Г	749,48	661,01	88,2	423,91	1,56
Е	3,43	0,53	15,5	0,76	0,70
Всього	1153,97	750,60	65,0	513,95	1,46

*Примітка: Рівень продажу акцій- відношення (у відсотках) вартості проданих акцій по укладених контрактах до номінальної вартості запропонованих до продажу акцій.

Обсяги та рівні продажу пакетів акцій ВАТ на ФБ, ПФТС і конкурсах у 2000 році в порівнянні з 1999 роком

Порівняльний аналіз результатів продажу державних пакетів акцій ВАТ на ФБ та ПФТС у 2000 році по окремих галузях народного господарства (за сумарною ринковою вартістю продажу акцій підприємств відповідної галузі)

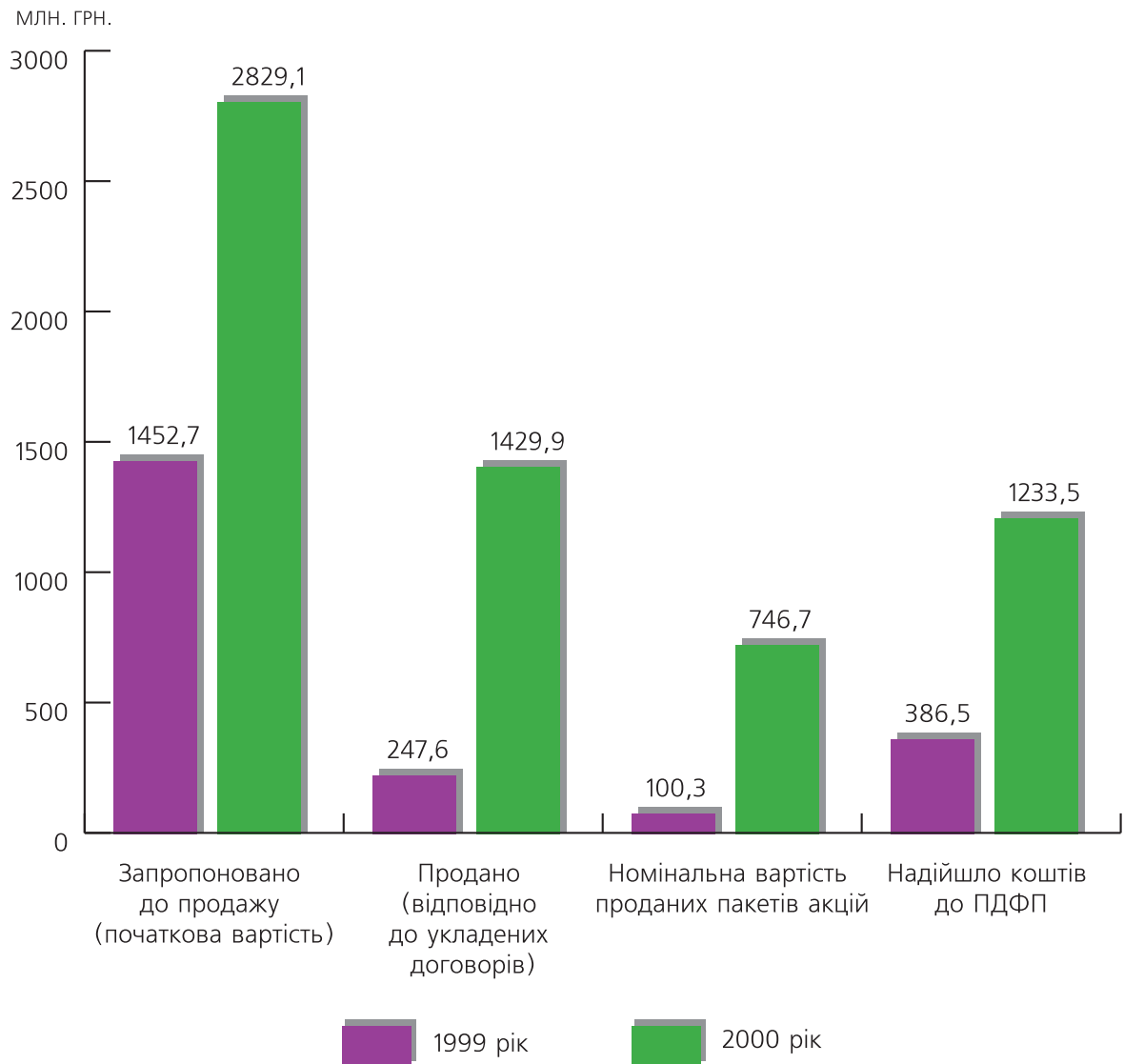

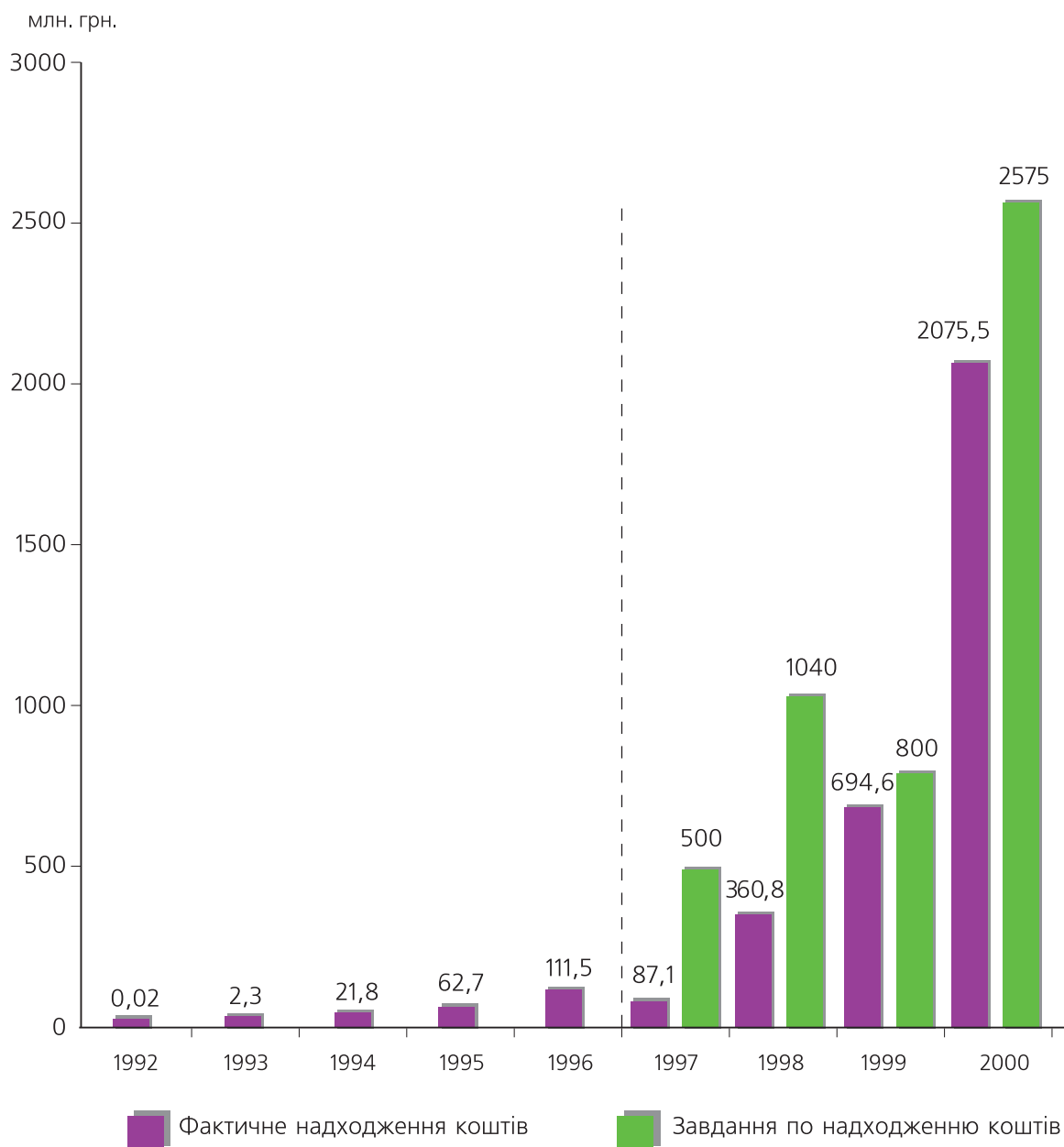
Продаж акцій ВАТ металургійного комплексу на ФБ та ПФТС у 2000 році

№ п.п.	Код за ЄДРПОУ	Назва ВАТ	Розмір пакету, % СФ	Вартість пакету за номіналом, млн.грн.	Ринкова вартість пакету, млн.грн.
1	191158	Металургійний комбінат "Азовсталь"	20,56	163,17	163,17
2	191230	Запорізький металургійний комбінат "Запоріжсталь" ім.С.Орджонікідзе	25,00	70,31	132,51
3	5409679	Миколаївський глиноземний завод	15,00	56,74	128,61
4	186542	Запорізький завод феросплавів	50,00	37,08	37,08
5	5441447	Алчевський металургійний комбінат	25,00	19,38	19,38
6	190977	Центральний гірничо-збагачувальний комбінат	12,43	17,13	
7	196204	Український графіт	31,14	0,35	16,29
8	190816	Алчевський коксохімічний завод	25,00	13,25	13,25
9	186536	Дніпроспецсталь	15,00	0,85	7,46
10	190928	Орджонікідзевський гірничо-збагачувальний комбінат	8,29	5,09	5,09
11	190905	Інгулецький гірничо-збагачувальний комбінат	3,00	4,08	4,08
12	191187	Краматорський металургійний завод	25,09	0,23	1,89
13	20486393	Поршень	35,82	0,65	1,04
14	190911	Марганецький гірничо-збагачувальний комбінат	1,08	0,58	0,58
15	191035	Ясинівський коксохімічний завод	1,00	0,34	0,34
16	191129	Маріупольський металургійний комбінат ім.Ілліча	0,01	0,08	0,08
Всього				424,52	547,98

**Динаміка продажу державних пакетів акцій ВАТ
на конкурсах та відкритих торгах (тендерах) у 2000 році
в порівнянні з 1999 роком**

Надходження до Державного бюджету коштів від приватизації державного майна за 1992 – 2000 роки

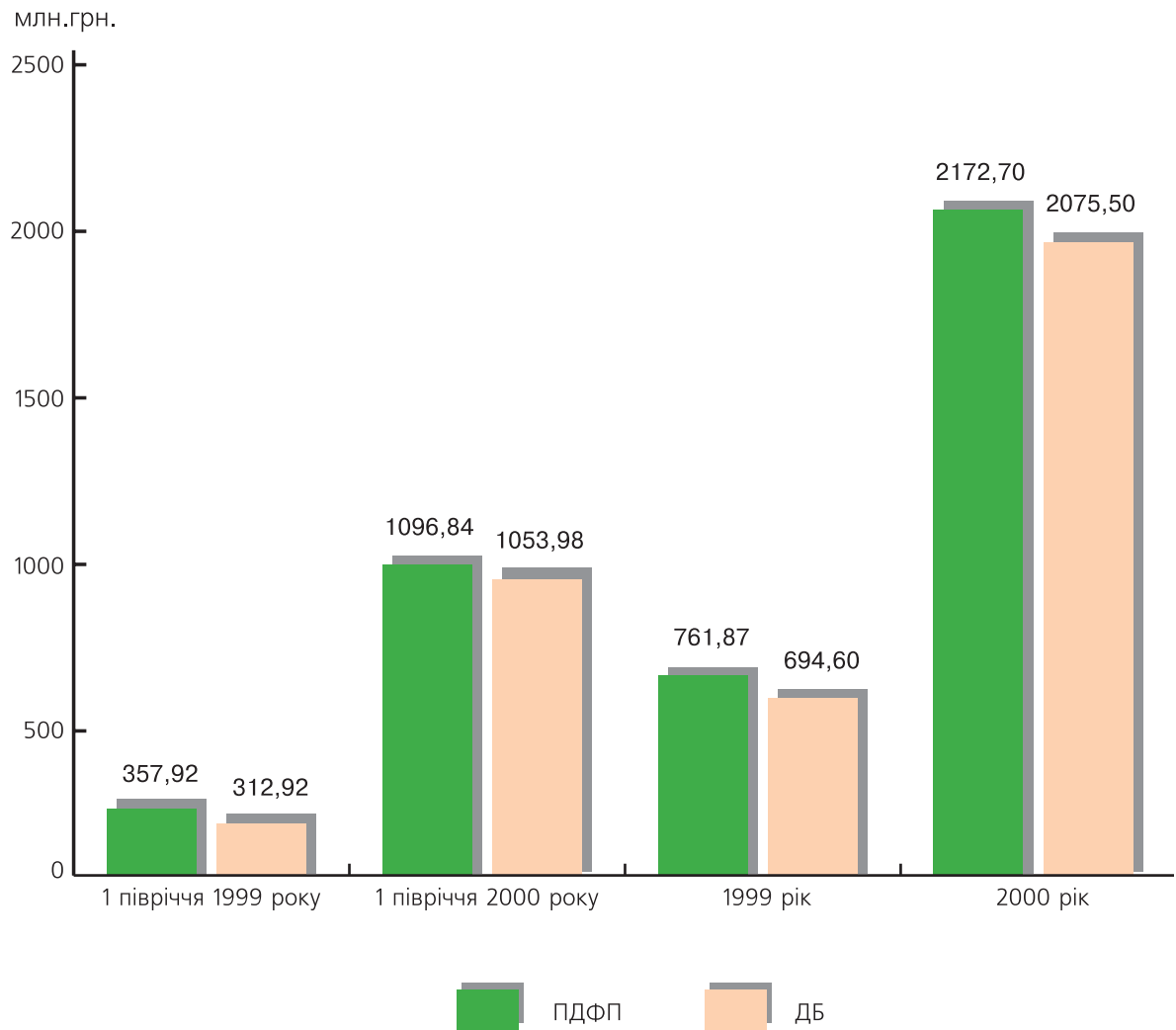
Довідка про надходження та використання коштів позабюджетного Державного фонду приватизації за 2000 рік

Надходження та напрямки використання коштів	тис. грн.
Залишок коштів на початок звітного періоду на рахунках позабюджетного Державного фонду приватизації	15 505,2
Надійшло на рахунки позабюджетного Державного фонду приватизації - всього	2 340 155,0
в тому числі:	
I. Від продажу державного майна	2 165 361,7
в тому числі:	
від продажу об'єктів незавершеного будівництва	23 875,1
від продажу об'єктів, що виділяються з балансу підприємств	7 540,2
від продажу об'єктів згідно з п.56 ДПП-99 та п.118 ДПП-2000	9 134,9
II. Надходження, безпосередньо пов'язані з процесом приватизації та кредитуванням підприємств	7 324,5
III. Грошові кошти в розмірі 10% початкової ціни за участь в аукціоні, конкурсі	162 997,5
IV. Інші	4 471,3
Використано коштів - всього	2 337 745,6
в тому числі:	
I. Відрахування до бюджетів - всього	2 075 574,5
в тому числі:	
до Державного бюджету	2 075 517,6
до місцевих бюджетів	21,9
податки	35,0
II. На розвиток підприємництва	5 200,0
III. На виконання Програми приватизації - всього	55 958,6
в тому числі:	
1. Створення і функціонування єдиної комп'ютерної мережі державних органів приватизації, придбання обчислювальної техніки, засобів зв'язку, оргтехніки, програмної продукції	5 998,2

Додаток 15 (продовження)

2. Оплата послуг НМАЦ, пов'язаних із завершенням сертифікатної приватизації, проведенням грошових аукціонів, послуг інших сторонніх осіб та організацій, залучених до роботи, пов'язаною з передприватизаційною підготовкою, реструктуризацією, приватизацією, послуг зберігачів, уповноважених осіб при розміщенні акцій на міжнародних ринках шляхом випуску депозитарних розписок	14 306,1
3. Оплата послуг радників (уповноважених осіб) при підготовці до продажу пакетів акцій на конкурсах, відкритих торгах (тендерах)	3 388,6
4. Проведення інформаційно-пропагандистської та рекламної діяльності з проведення індивідуальної приватизації, висвітлення приватизаційних процесів в Україні у засобах масової інформації, підтримка сторінки Фонду в Інтернет	7 427,7
5. Оплата господарських витрат та господарсько-договірних робіт	13 491,6
6. Матеріальне заохочення працівників державних органів приватизації, а також соціально-побутове забезпечення	7 607,6
7. Фінансування витрат, пов'язаних із забезпеченням міжнародної діяльності у сфері приватизації, в тому числі розрахунки за борговими зобов'язаннями	106,2
8. Видання Державного інформаційного бюлетеня про приватизацію	904,0
9. Навчання кадрів органів приватизації, менеджменту підприємств, що приватизуються, та осіб, уповноважених управляти державними корпоративними правами	2 615,5
10. Утримання Національної депозитарної системи в Україні	113,1
11. Відшкодування витрат Ощадбанку та установ колишнього Укрдержстраху, пов'язаних із зберіганням, перевезенням, погашенням та знищенням приватизаційних майнових сертифікатів та компенсаційних сертифікатів, не отриманих на 1 липня 1998 року громадянами України	0,0
IV. Повернуто грошових коштів в розмірі 10% початкової ціни за участь в аукціоні, конкурсі	168 002,2
V. Перераховано Харківському облвиконкому на виконання п.56 ДПП-99 та п.118 ДПП-2000	14 018,9
VI. Повернуто коштів підприємствам за фінансування незавершеного будівництва та підприємствам, на балансі яких перебували об'єкти соціальної сфери або інші об'єкти приватизації	13 097,9
VII. Інші витрати	5 893,5
Залишок коштів на кінець звітного періоду на рахунках позабюджетного Державного фонду приватизації	17 914,6

Надходження коштів від приватизації державного майна до позабюджетного Державного фонду приватизації (ПДФП) та перерахування до Державного бюджету (ДБ) у 2000 році в порівнянні з 1999 роком

Деякі приклади зниження привабливості об'єктів приватизації, які перебувають у податковій заставі, на які накладено арешт за рішенням суду або застосовано процедуру банкрутства (за даними РВ ФДМУ)

1. Тернопільська область

На виконання рішень і наказів арбітражного суду описано частину майна ВАТ «Хоростківський комбінат хлібопродуктів» – цілісний майновий комплекс Гусятинського прийомного пункту на загальну суму 829,2 тис. грн.

Виконавчою службою без погодження з ВАТ «Бучанський цукровий завод» та регіональним відділенням ФДМУ, в рахунок погашення боргу перед бюджетом здійснено продаж через філію «Укрспецюст» цілісного майнового комплексу – Будинок культури, який увійшов до статутного фонду товариства. Ціна продажу була занижена та становила близько 25,3 тис. грн.

2. Кіровоградська область

Регіональним відділенням ФДМУ здійснюється приватизація Кіровоградського державного комбінату продовольчих товарів. Разом з тим державною податковою службою проведено опис рухомого майна (9 одиниць транспортних засобів) та матеріалів (кольорових металів – 2200 кг) комбінату на суму 68,4 тис. грн. для погашення заборгованості у сумі 36 тис. грн.

Виконавчою службою реалізовано основних засобів ВАТ «Станція Придніпровська» (державна частка 73,4%, статутний фонд – більше 7,4 млн. грн.) на суму 81,4 тис. грн. при їх залишковій вартості – 159,2 тис. грн. Збитки ВАТ складають 77,8 тис. грн.

3. Київська область

Протягом 1999-2000 років від державної виконавчої служби до РВ надійшло близько 50 повідомлень про опис, накладання арешту та реалізацію майна підприємств, на загальну суму понад 2 млн. грн.

4. Запорізька область

На конкурс в IV кварталі 2000 року виставлявся пакет акцій ВАТ «Гамма» розміром 68,45%. Державна частка в статутному фонді ВАТ складає 93,45%. За борги підприємства по заробітній платі описано та відчужено частину майна (об'єкти нерухомості). Внаслідок відчуження майна за вартістю набагато нижчою за залишкову (по деяких об'єктах майже вдвічі) привабливість пакету ВАТ знизилась і конкурс не відбувся.

5. Черкаська область

У результаті провадження справи про банкрутство ухвалами арбітражного суду призупинена приватизація ВАТ «Шрамківський цукровий завод» та ВАТ «Ярошівський цукровий завод». Нереалізованими залишилися державні пакети акцій зазначених ВАТ (23,4% та 8,54% відповідно).

У результаті визнання банкрутом ВАТ «Черкаський цукрорафінадний завод» залишився нереалізованим пакет акцій цього ВАТ у розмірі 23,4%. Акції підприємства користувалися попитом, пакет акцій у розмірі 51% номінальною вартістю 1694,8 тис. грн. був проданий за 1709,8 тис. грн. Заяви кредиторів щодо санації залишені судом без розгляду.

У результаті визнання банкрутом ВАТ «Вега» м.Умань залишився непроданим пакет акцій цього ВАТ у розмірі 65,87%.

Через провадження справи про банкрутство не відбувся призначений на I квартал 2001 року конкурс з продажу пакету акцій вартістю 696,4 тис. грн. ВАТ «Цибулівський цукровий завод».

6. Житомирська область

Ухвалою арбітражного суду було призупинено до закінчення розгляду справи про банкрутство приватизацію ВАТ «Льонотекс». У результаті відміни конкурсу до бюджету не надійшли кошти в розмірі більше 3,7 млн. грн.

7. Чернівецька область

Описано і арештовано майно ВАТ «Чернівецький радіотехнічний завод» на суму близько 2,9 млн. грн.

Накладено арешт на майно ВАТ «Вороновицький щебеневий кар'єр» на суму 7,2 тис. грн. в погашення боргу на суму 2,9 тис. грн., на частину майна ВАТ «Новодністровський хлібзавод».

8. Одеська область

Приклади господарських товариств, що перебувають на різних стадіях процедури банкрутства або на майно яких державною виконавчою службою накладено арешт, пакети акцій яких знаходяться у процесі продажу на фондовій біржі:

- ВАТ «Центроліт» (держчастка у статутному фонді – 69,9%);
- ВАТ «Строммашина» (держчастка -32%);
- ВАТ «Одесавторесурси» (держчастка – 61,5%);
- ВАТ «Україна» (держчастка – 100 %), зупинено продаж акцій;
- ВАТ«Одеський завод фрезерних верстатів» (держчастка 25%), призначено арбітражного керуючого санацією;
- ВАТ «Одеський завод поліграфічних машин» (держчастка – 52%);
- ВАТ «Ізмаїльський консервний завод» (держчастка – 19,4%).

9. Донецька область

Державною виконавчою службою накладено арешт:

- на майно, яке не увійшло до статутного фонду ВАТ «Миронівський завод залізобетонних конструкцій» балансовою (залишковою) вартістю близько 6,7 млн. грн. для погашення заборгованості перед Пенсійним фондом;
- на майно ЦЗФ «Микітівська» на суму 85 тис. грн., яке перебуває в оренді у ТОВ «Донецьквуглезбагачення» в рахунок погашення заборгованості орендаря по заробітній платі.

У зв'язку з арештом виконавчими службами або податковою заставою у 2000 році було знято з приватизації 21 нежиле приміщення з оціночною вартістю 250 тис. грн. У тому числі:

- 19 об'єктів Державного торговельно–виробничого підприємства «Магістраль», Ясинуватського відділення Донецької залізниці з оціночною вартістю більше 127 тис. грн.;
- 1 об'єкт Куйбишевського УЖКГ ВО «Донецьквугілля» з оціночною вартістю 122,8 тис. грн.;
- 1/2 частина адміністративної будівлі, яка не увійшла до статутного фонду ВАТ «Донецькшахтобуд».

Накладено арешт і виставлено на продаж (аукціон відбудеться 10.04.01) майно ВАТ «Торезький завод залізобетонного шахтного кріплення» зі стартовою ціною 23,75 тис. грн. при залишковій вартості 1,3 млн. грн.

10. Дніпропетровська область

ВАТ, майно яких вилучено для забезпечення погашення зобов'язань перед бюджетами та державними цільовими фондами за 2000 рік:

- «Завод ЕКМА»,
- «Криворізьке АТП 14100»,
- «Дніпроспецбуд»,

- «Електрон-Газ»,
- «РДІ Чорметмеханізація»,
- «Нікопольський прядильнонитковий комбінат».

У результаті продажу збитки становили майже 10 млн. грн.

11. Закарпатська область

Державною виконавчою службою проведено відчуження санаторію-профілакторію «Теребля», що входив до статутного фонду ВАТ «Тячівський хлібопродукт» (на момент відчуження 100% акцій належало державі). Об'єкт реалізовано за заниженою вартістю.

12. Автономна Республіка Крим

- ВАТ «Альбатрос» відсутній попит на пакет акцій 42,2% статутного фонду, номінальною вартістю більше 3,1 млн. грн., в зв'язку з поновленням справи по банкрутству ВАТ;
- ВАТ «Камиш-бурунський ЖРК» є одним із засновників ЗАТ «Камиш-бурун». На балансі ВАТ знаходився пакет акцій ЗАТ номінальною вартістю 13,03 млн. грн. В зв'язку з арештом, описом та наступним продажем державною виконавчою службою пакету акцій ЗАТ за 14,2 млн. грн. залишився не реалізованим пакет акцій ВАТ в розмірі 12% статутного фонду, номінальною вартістю 1,01 млн. грн., який знаходився на торгах КФ УФБ;
- ВАТ «Дари Крима» – конкурс не відбувся, оскільки за рішенням арбітражного суду ВАТ визнано банкрутом;
- ВАТ «Пищепром» – конкурс не відбувся, потенційний інвестор відмовився від пакету акцій, оскільки ВАТ визнано банкрутом;
- ВАТ «Первомайський молзавод» – в зв'язку з арештом, описом та наступним продажем всього майна ВАТ (залишкова вартість 1,1 млн. грн., а продано державною виконавчою службою за 220 тис. грн.) залишився не реалізованим пакет акцій у розмірі 66,2% статутного фонду, номінальною вартістю 150,8 тис. грн., який знаходився на торгах КФ УФБ;
- ВАТ «Красноперекопський завод ЗБВ» – продаж не відбувся в зв'язку з арештом та описом всього майна. Не реалізовано пакет акцій в розмірі 35% статутного фонду, номінальною вартістю 122,7 тис. грн., який виставлявся на торги КФ УФБ.

13. Львівська область

Філію «Укрспец'юст» реалізовано майна державного підприємства «Львівприлад» на 384 тис. грн. при експертній вартості майже 646 тис. грн.

У ВАТ «ПКІ Конвеєробудування» приміщення експериментального відділу було відчужено та продано за 160 тис. грн., у той час коли експертна вартість його становила 430 тис. грн.

14. Сумська область

Звернуто стягнення з ВАТ, пакети акцій яких знаходяться у процедурі продажу:

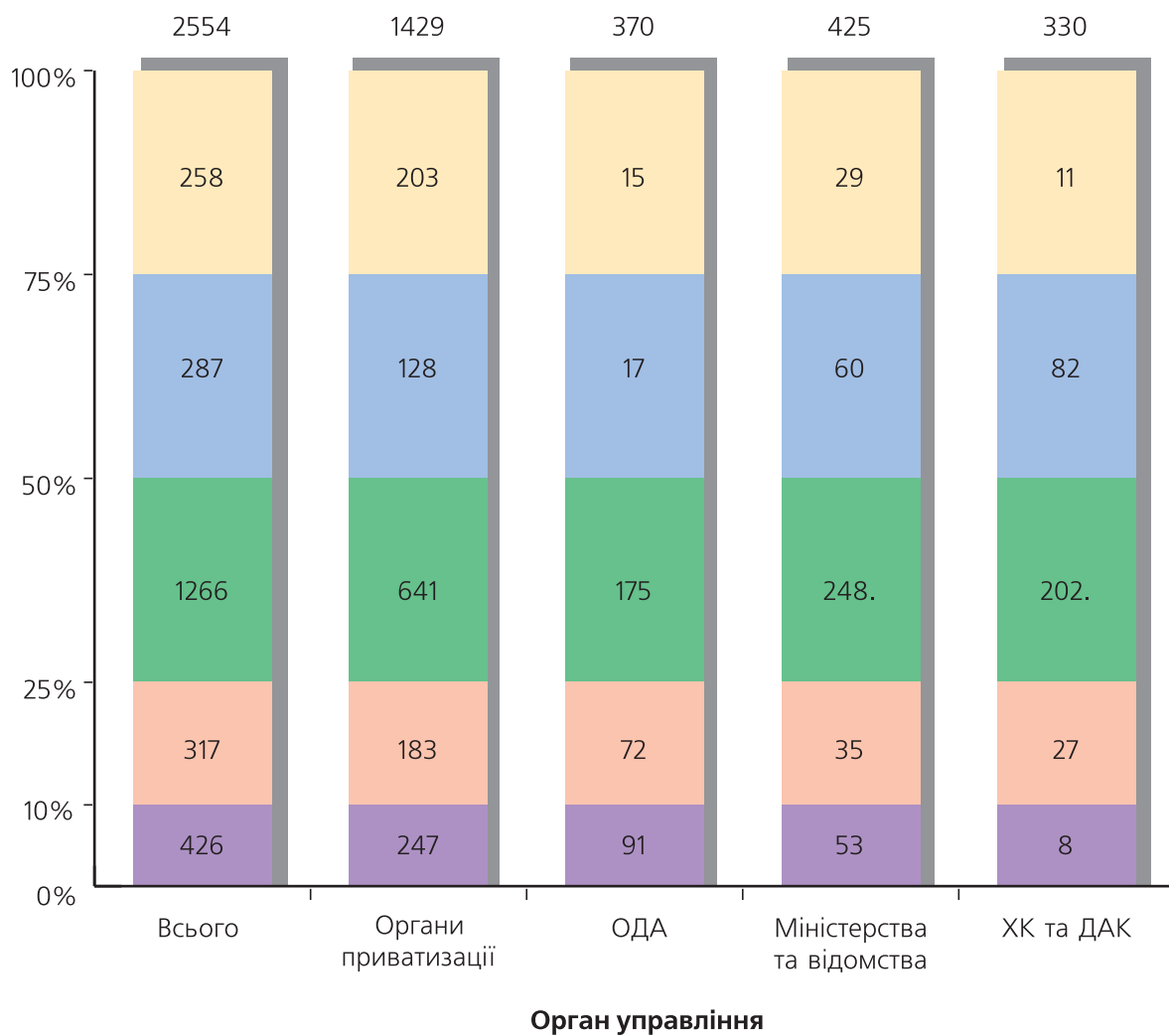
- ВАТ «Білопільська МПМК №3» – на суму 86,4 тис. грн.;
- ВАТ «Сумиагротеххарчопром» – 100 тис. грн.;
- ВАТ «Роменський завод АТС» – 86,0 тис. грн.;
- ДП «Зооветпромпостач» – 133,9 тис. грн.

15. Луганська область

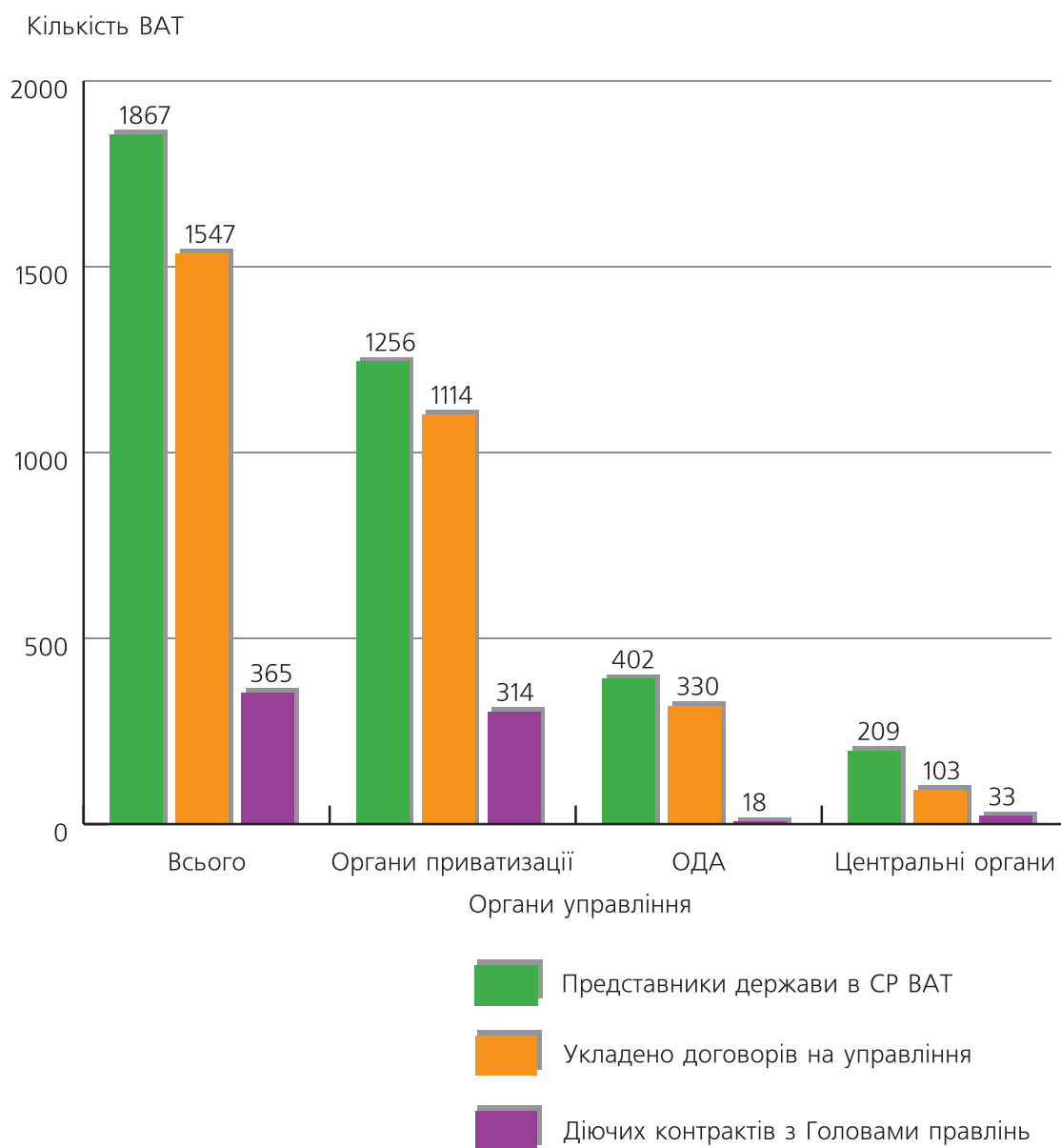
У результаті вилучення та продажу майна для забезпечення погашення зобов'язань ВАТ перед бюджетами та державними цільовими фондами зазнали збитків:

- ВАТ «Брянківський судоремонтний завод» – на суму 250,2 тис. грн.;
- ВАТ «Стахановське АТП-10917» – 69 тис. грн.;
- ДВАТ «Краснодонський трубоелектрозварювальний завод» – 872,6 тис. грн.;
- ДВАТ «Іллічівський судоремонтний завод» – 241,4 тис. грн.

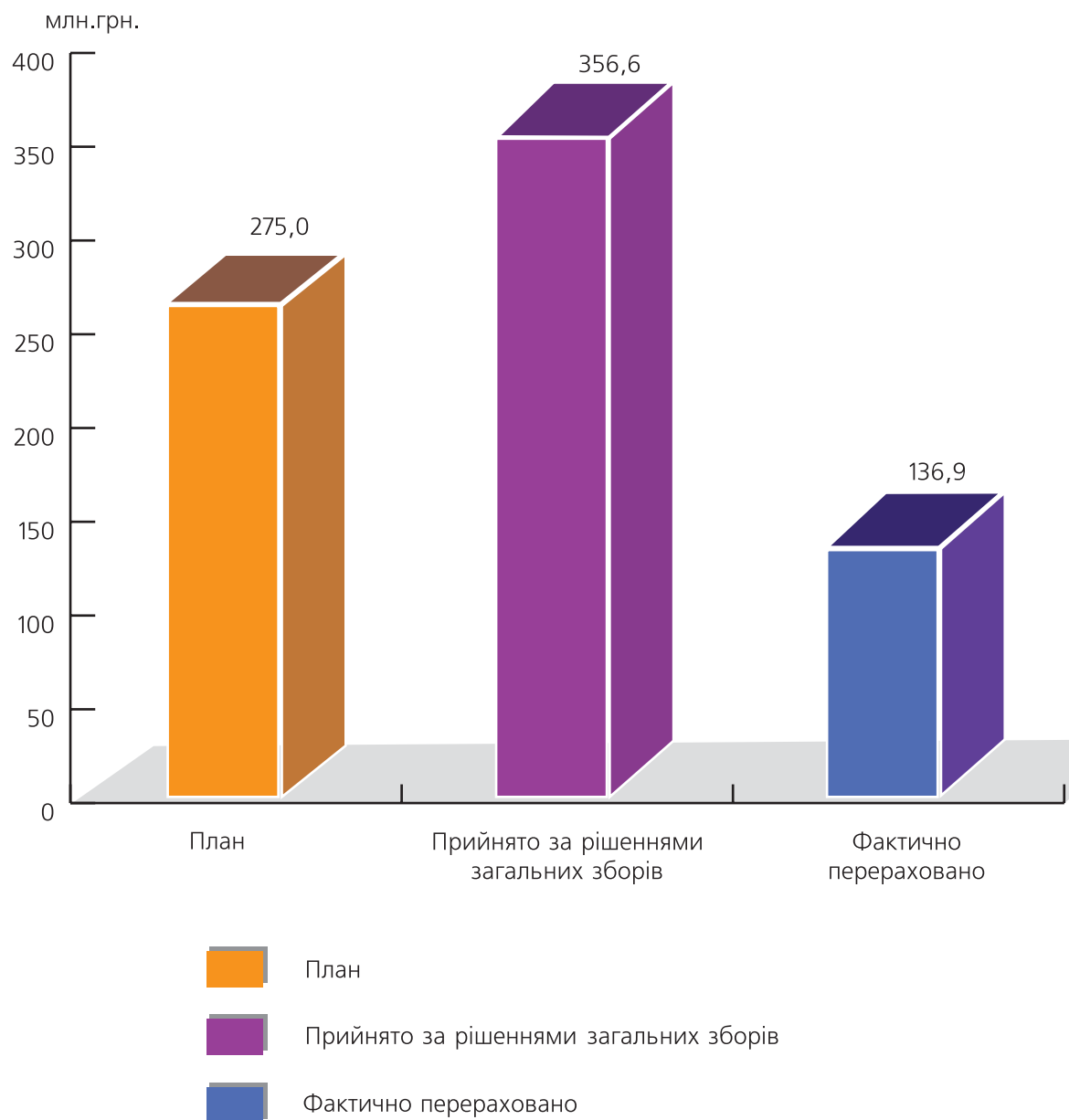
Розміри державних корпоративних прав, у ВАТ по органам управління

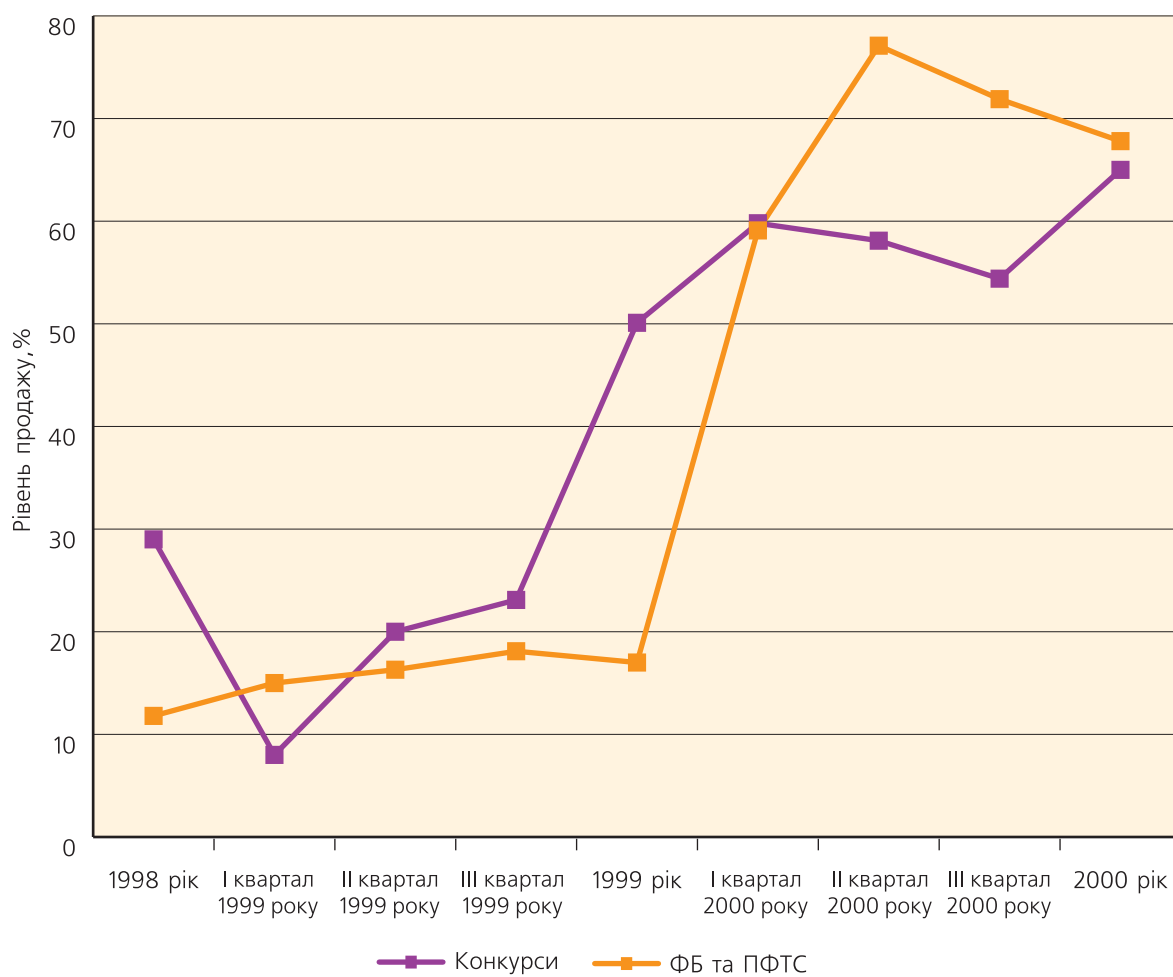
Вплив державних органів управління на господарську діяльність ВАТ

Стан надходження дивідендів на державну частку в майні господарських товариств у 2000 році

Динаміка зацікавленості покупців акціями українських підприємств у 1998 – 2000 роках

Пропозиції щодо продажу пакетів акцій ВАТ у 2000 році за окремими галузями народного господарства

